

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2017. gada 5. septembrī

Sēdi vada

Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētāja

Ineta Ziemele

I. Ziemele.

Labdien! Lūdzu, sēdieties!

Šodien tiks uzsākta lietas Nr. 2016–14–01 *“Par Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5., 6., 7. un 9. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam”* izskatīšana.

Tiesas sēdē piedalās Satversmes tiesas tiesneši **Artūrs Kučs, Gunārs Kusiņš, Aldis Laviņš, Sanita Osipova, Daiga Rezevska, Jānis Neimanis.**

Tiesas sēdes priekšsēdētāja **Ineta Ziemele.**

Tiesas sēdi protokolē tiesas sēžu sekretāre **Marija Paula Pēce.**

Lieta tiek izskatīta tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos. Pieteikuma iesniedzēji... informācija visiem klātesošajiem, ka pieteikuma iesniedzēju — fizisko personu vārdi, uzvārdi, personu kodi un dzīves vietas adreses — šai informācijai ir noteikta ierobežota pieejamība. Lūgums šo lēmumu ievērot. Šīs personas Satversmes tiesas procesā pārstāv zvērināta advokāte **Alise Leškoviča** un zvērināts advokāts **Kaspars Strazds.**

Lūdzu pilnvarotajiem pārstāvjiem uzrādīt personu apliecinošus dokumentus tiesas sēžu sekretārei.

K. Strazds.

Pie recepcijas ir palicis maks ar personas apliecību.

I. Ziemele.

Jūs varat aiziet pakaļ.

Paldies. Viss kārtībā tagad ir, ja?

Institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, Saeimu pārstāv Saeimas Juridiskā biroja vecākā juridiskā padomniece **Ilza Tralmaka** un Finanšu ministrijas Eiropas Savienības fondu lietu departamenta direktors **Mārtiņš Brencis.**

Arī, lūdzu, pilnvarotajiem pārstāvjiem uzrādīt personu apliecinošus dokumentus. Paldies.

Lietā ir arī noteiktas virkne pieaicinātās personas. Tiesa pārbaudīs šo personu klātbūtni.

Valsts prezidenta Kanceleju pārstāvēs Valsts prezidenta kancelejas padomnieks **Jānis Pleps**.

Ir pieaicināta arī Finanšu ministrija. Finanšu ministriju pārstāv nodokļu, muitas un grāmatvedības jautājumos tiešā padotībā konsultante **Daina Robežniece**.

Labklājības ministriju pārstāv Sociālās politikas plānošanas un attīstības departamenta direktore **Diāna Jakaite** un Sociālās apdrošināšanas departamenta vecākā eksperte **Sandra Rucka**.

Tieslietu ministriju pārstāv valsts sekretāra vietniece tiesību politikas jautājumos **Laila Medina**.

M. P. Pēce.

Laila Medina varēs ierasties tikai 11.00.

I. Ziemele.

Jā. Paldies.

Latvijas Republikas tiesībsargu pārstāv Sociālo, ekonomisko un kultūras tiesību nodaļas juridiskā padomniece **Gita Gailīte**.

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienību pārstāv tās priekšsēdētājs **Egils Baldzēns** uz likuma un statūtu pamata.

No ekspertiem Latvijas Universitātes profesors, tiesību doktors **Jānis Lazdiņš**. Paldies.

Tātad mums ir informācija, ka arī Tieslietu ministrijas pieaicinātā persona tiesas sēdes laikā ieradīsies.

Vai lietas dalībniekiem būtu kādi lūgumi?

A. Leškoviča.

Lūgums... mēs to jau izteicām un nosūtījām tiesai – pievienot papildus paskaidrojumus ar atsevišķiem aprēķiniem. To mēs jau esam izdarījuši elektroniski. Papildus tam vairāk citu lūgumu uz šo brīdi nav.

I. Ziemele.

Vai Saeimas pārstāvji vēlas komentēt par šo lūgumu?

M. Brencis.

Jā, godātā tiesa. Saeima arī saņēma vakar šo papildu informāciju, un mēs vēlamies norādīt vairākas lietas.

Pievērst uzmanību, proti, šim te viedoklim, ka ir pievienoti vairāki pielikumi, seši. Un par 2. un 3. pielikumu runājot, kurā ir tiešām šie aprēķini — modelēt iespējamo nodokļu nomaksu un 3. pielikumā ir šis te sociemaksu un iedzīvotāju ienākuma nodokļa sloga aprēķins jeb, pareizāk sakot, atšķirības, gadījumā, ja nodokļu maksātājs ir vai nu persona ar invaliditāti vai persona, kas būtu vecuma pensijas saņēmējs. Saeima vēlas norādīt, ka šī lieta ir ierosināta par 91. un 109. panta neatbilstību, proti, lēmums par lietas ierosināšanu 2016. gada 21. jūlijā atteica ierosināt lietu par 91. panta un 105. panta Satversmes neatbilstību, un kā pamatojums tika norādīta šīs konstitucionālās sūdzības juridiskā pamatojuma nepietiekamība. Un arī šajā lēmumā 7. punktā ir precīzi minēti divi šīs sūdzības aspekti, proti, salīdzinājums ar pašnodarbināto personu un arī nodokļu likmi.

Līdz ar to, godātā tiesa, Saeima vērš uzmanību uz to, ka šis 2. un 3. pielikums nebūtu pievienojams lietas materiāliem, jo par šo pantu lieta nav ierosināta — par 91. un 105. panta kontekstu nav ierosināta lieta un arī Saeima nav sniegusi atbildes rakstu par 91. un 105. panta kontekstu, bet tikai par 91. un 109. panta kontekstu, proti, nodokļu likmes un pašnodarbinātās personas nodokļu sloga atšķirības nav šīs lietas tvērums. Līdz ar to mēs uzskatām, ka 2. un 3. pielikums nebūtu pievienojams, par 1., 4., 5. un 6. pielikumu Saeima sniegs savu viedokli lietas izskatīšanas gaitā.

I. Ziemele.

Tātad jūs principā neiebilstat pret šo lūgumu un iesniegto materiālu, izņemot 2. un 3. pielikumu.

M. Brencis.

Jā. Mūsu ieskatā 2. un 3. pielikums uz šo lietu neattiecas, jo lieta nav ierosināta par 91. panta un 105. panta kontekstu, kurš konstitucionālās sūdzības 5. un 6. punktā ir aprakstīts. 5. un 6. punkts konstitucionālajā sūdzībā runā par 91. un 105. pantu un šie konkrētie divi jautājumi — pašnodarbinātās personas statuss un šis te nodokļu likmes atšķirības, par kurām argumentē pieteicējs, tieši šajā te ierosināšanas lēmumā arī ir norādītas kā juridiski nepietiekamas. Līdz ar to nav izskatāmas.

I. Ziemele.

Paldies. Šis komentārs ir uzklausīts.

Saeimai ir arī kāds lūgums?

I. Tralmaka.

Jā, Saeima ir iesniegusi arī lūgumu izskatāmajā lietā. Pievienot lietas materiāliem informāciju, kas būtībā aktualizē to informāciju, kas jau ir norādīta anotācijā par solidaritātes nodokļa ieņēmumiem, pamatojoties uz datiem, kas ir

pieejami šobrīd, jo mēs saprotam, ka lieta ir ierosināta un arī atbildes raksts tika sniegts pirms ilgāka laika. Mums ir pieejami jaunākie statistikas dati par fiskālo efektivitāti, par nodokļu maksātāju skaitu, kā tas ir pieaudzis šajā laikā, par nodokļu maksātāju raksturojumu un arī par nodokļu maksātāju darbaspēka nodokļu slogu 2015., 2016., 2017. un arī informācijai 2018. gadā.

I. Ziemele.

Paldies. Pieteikuma iesniedzēji?

A. Leškoviča.

Jā, es gribētu nokomentēt.. Pirmām kārtām lēmums par atteikumu ierosināt lietu bija nevis par 91. pantu, bet tikai par 105. pantu. Un jāsaka, ka... Es gribētu vienkārši precizēt, ka mūsu konstitucionālā sūdzība pēc būtības arī ir rakstīta tādā veidā, ka lielākoties mēs sakām, ka vērtējiet kā gribiet šo nodokli, bet ir pārkāpta 91. panta...

I. Ziemele.

Es jūs pārtraukšu, jūs tagad komentējat šo komentāru, kas izskanēja. Vai Jums ir komentārs par Saeimas pieteikto lūgumu.

A. Leškoviča.

Vispārīgi mums nav iebildumu pievienot šo, bet gribētu tikai nokomentēt, ka arī Saeimas pārstāvji pielikumos arī ir analizējuši dažādu nodokļu slogu, tostarp personām, kuras ir apdrošinātas visiem vai arī ne visiem apdrošināšanas veidiem.

I. Ziemele.

Skaidrs. Paldies.

Ņemot vērā lietas dalībnieku komentārus par savstarpēji izteiktiem lūgumiem, tiesa pasludina pārtraukumu uz 10 minūtēm, lai varētu pieņemt lēmumu attiecībā uz izteiktajiem lūgumiem.

(Pārtraukums.)

I. Ziemele.

Turpinām sēdi.

Tiesa lēma abus lūgumus akceptēt un pievienot lietas materiāliem gan materiālu, kuru iesniedza Saeimas pārstāvji, gan arī materiālu, kuru iesniedza pieteikuma iesniedzēju pārstāvji.

Pirms uzsākt lietu izskatīt pēc būtības, es lūdzu tiesu lemt jautājumu par izskatāmās lietas tiesneša referenta Ineta Ziemeles atbrīvošanu no tiesas sēdes vadītāja pienākumu pildīšanas un es gribētu zināt, vai tiesneši varētu piekrist šādam procesam un es gribētu tad rosināt par tiesas sēdes vadītāju iecelt Satversmes tiesas priekšsēdētājas vietnieci Sanitu Osipovu. Paldies.

Lūdzu tiesnesi Sanitu Osipovu ieņemt tiesas sēdes vadītāja vietu.

S. Osipova.

Tā, cienījamie klātesošie, mēs varam uzsākt lietas izskatīšanu pēc būtības. Lietas izskatīšanu pēc būtības mēs sākam ar lietas Nr. 2016–14–01 referējošā tiesneša ziņojumu.

Lūdzu tiesnesi Inetu Ziemeli nolasīt tiesneša ziņojumu.

I. Ziemele.

Paldies.

2016. gadā Satversmes tiesā vērsās 32 fiziskas personas ar vairākiem pieteikumiem par lietu ierosināšanu. Savukārt 2017. gada sākumā Satversmes tiesā vērsās vēl 5 fiziskās personas ar pieteikumiem par lietu ierosināšanu. Visos pieteikumos lūgts izvērtēt solidaritātes nodokļa regulējumu atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. pantā ietvertajam vienlīdzības principam saistībā ar 109. pantā ietvertajām tiesībām uz sociālo nodrošinājumu vecuma, darba nespējas, bezdarba un citos likumā noteiktajos gadījumos.

Par šiem pieteikumiem Satversmes tiesas kolēģijas ierosināja lietas Nr. 2016-14-01, 15-01, 19-01, 25-01, 26-01, 27-01, 28-01, 29-01, 2017-05-01 un 2017-06-01. Satversmes tiesa 2016. gada 4. oktobrī rīcības sēdē pieņēma lēmumu lietās Nr. 2016-14-01, 2016-15-01 un 19-01, nosakot ierobežotu pieejamību visu minēto lietu materiālos iekļautajai informācijai par darbinieku atalgojumu, tostarp arī informācijai par darba līgumiem un to noteikumiem, izziņām par veiktajām izmaksām, kā arī informācijai par pieteikumu iesniedzējiem — fizisko personu vārdiem, uzvārdiem, personu kodiem, dzīves vietas adresēm un juridisko personu nosaukumiem un reģistrācijas numuriem.

Saeimas atbildes raksts Satversmes tiesā saņemts 2016. gada 15. novembrī. 2017. gada 13. februārī tika pieņemts lēmums par minēto lietu apvienošanu vienā lietā, apvienotajai lietai Nr. 2016-14-01 tika saglabāts tās iepriekšējais nosaukums - “Par Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5., 6., 7. un 9. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam”.

Lēmums par lietas nodošanu izskatīšanai pieņemts 2017. gada 13. aprīlī. Paziņojums par lietas izskatīšanu publicēts 2017. gada 2. maijā oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis”.

Lietas dalībniekiem par tiesas sēdi rakstveidā paziņots 2017. gada 26. aprīlī.

Saeimas pilnvarotā pārstāve Ilze Tralmaka ar lietas materiāliem iepazinusies 2017. gada 30. maijā, savukārt pieteikuma iesniedzēju pilnvarotais pārstāvis Kaspars Strazds ar lietas materiāliem iepazinies šā gada 7. jūnijā.

Par pieaicinātajām personām lietā atzītas Valsts prezidenta kanceleja, Finanšu ministrija, Tieslietu ministrija, Valsts ieņēmumu dienests, Labklājības ministrija, Latvijas Republikas tiesībsargs, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība, tiesību doktors Jānis Lazdiņš, ekonomikas doktore Ruta Šneidere un ekonomikas doktors Andris Deniņš.

Saņemtās atbildes un pieaicināto personu viedokļi kopā ar papildus iesniegtajiem dokumentiem pievienotas lietai.

Lietai pievienoti arī citi tās izskatīšanai nepieciešamie materiāli.

Kolēģi, vienlaikus uzskatu, ka vispusīga un objektīva lietas izskatīšana publiskā procesā var sekmēt Jāņa Reira viedokļa uzklaušāšanu, jo viņš bija finanšu ministrs laikā, kad tika pieņemtas apstrīdētās normas, Danas Reiznieces-Ozolas, pašreizējās finanšu ministres, viedokļa uzklaušāšana lietā ir būtiska saistībā ar pieņemtajiem apstrīdēto normu grozījumiem.

Tāpat vispusīgu un objektīvu lietas izskatīšanu var sekmēt Kārļa Šadurska, Latvijas Republikas 12. Saeimas Budžeta un finanšu komisijas priekšsēdētāja laikā, kad tika pieņemtas apstrīdētās normas, viedokļa uzklaušāšana.

Uzskatu, ka vispusīgu un objektīvu lietas izskatīšanu var sekmēt arī Latvijas Bankas viedokļa uzklaušāšana. Latvijas Banka, atbilstoši likumam "Par Latvijas Banku", citastarp ir Saeimas konsultante naudas politikas un citos ar Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu saistītos jautājumos.

Tādējādi šajā procesa stadijā ierosinu atzīt visas minētās par pieaicinātām personām lietā un uzklaušīt šo personu viedokļus rītdien, 6. septembrī.

S. Osipova.

Cienījamie tiesneši, jūsu viedoklis par tiesneses referentes ierosinājumu paplašināt pieaicināto personu loku ar Jāni Reiru, Danu Reiznieci-Ozolu, Kārli Šadurski un Latvijas Bankas pārstāvi. Tiesneši atbalsta šādu ierosinājumu.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvju viedoklis?

A. Leškoviča.

Neiebilstam.

S. Osipova.

Saeimas pārstāvji?

I. Tralmaka.

Nav iebildumu. Paldies

S. Osipova.

Paldies.

Tā. Tātad šobrīd... Vai, kolēģi tiesneši, jums ir kādi jautājumi tiesnesei referentei? Jautājumu tiesnesei referentei nav. Mēs varam procesuāli pāriet pie nākamās stadijas.

Tātad... Tā kā mēs tikai šobrīd esam lēmuši par pieaicināto personu loka paplašināšanu, tad man ir jāuzklausu pušu viedoklis par to, vai jūs piekrītat šodien turpināt tiesas sēdi.

A. Leškoviča.

Piekrītam.

I. Tralmaka.

No Saeimas puses arī piekrītam.

S. Osipova.

Paldies jums.

Tātad šobrīd mēs pārejam pie nākamā soļa, proti, pie lietas dalībnieku uzklaušanās. Kā pirmajiem vārds tiks dots pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem. Jums tiek dota pusstunda sava viedokļa paušanai. Jūsu viedoklī ir jābūt lietas faktiskajiem apstākļiem un juridiskā pamatojuma izklāstam. Rēķinieties ar to, ka tiesa ir rūpīgi gatavojusies šai sēdei un tātad materiāli, kas ir iesniegti tiesai, tie mums visi ir zināmi. Tātad pusstundas ietvaros lūdzu abus advokātus... sniedziet būtiskāko, kas ir nepieciešams.

A. Leškoviča.

Godātā tiesa!

2015. gadā likumdevējs ir pieņēmis Solidaritātes nodokļa likumu. Un tad, kad mēs vērsāmies Satversmes tiesā, mums arī pieteikums bija tāds, ka mēs īstenībā nevaram saprast, kā šo nodokli vērtēt: kā sociālo iemaksu vai kā ienākuma nodokli?

Šī gada vasarā likumdevējs ir grozījis Solidaritātes nodokļa likumu un jāsaka, ka atbildei uz šo jautājumu, kas ir Solidaritātes nodokļa likums un kas ir solidaritātes nodoklis, īstenībā nepalika vieglāks tāpēc, ka no 1. janvāra šo atbilžu variants, kā tad vērtēt šo solidaritātes nodokli, jau ir dubultojies. Kas tas būs? Tas būs iedzīvotāju ienākuma nodoklis? Sociālā iemaksa? Trešais nodoklis? Vai kaut kāda brīvprātīga piespiedu kārtā iemaksa pensiju fondos?

Bet, atgriezoties vēl pie šībrīža redakcijas un pie mūsu pieteikuma..Mēs savā pieteikumā esam norādījuši, ka neatkarīgi no tā, kā vērtē, proti, mēs uzskatījām, ka visā veidā tas atgādina sociālo iemaksu, bet viņu var vērtēt arī kā ienākumu... bet neatkarīgi no tā, kā vērtē viņu, tik un tā tiek pārkāpts 91. pants. Proti, mēs uzskatījām, ka, ja, piemēram, šo nodokli uzskata kā ienākuma nodokli vai kā atsevišķu nodokli, tad 91. pants ir pārkāpts tādā veidā, ka likumdevējs ir piemērojis atšķirīgu attieksmi uz dažādām solidaritātes nodokļa maksātāju grupām. Piemēram, solidaritātes nodokļa likmes tiek piemērotas atkarībā no tā, kādiem apdrošināšanas veidiem personas ir apdrošinātas. Rezultāts ir tāds, ka daļa no solidaritātes nodokļa maksātājiem līdz pat 20 procentiem maksā vairāk nodokļos nekā pārējie, lai gan tam nav nekāda objektīva pamatojuma, jo mērķis bija kāds? Noteikt nodokli, lai tiem, kam ir lielāki ienākumi, maksātu vairāk. Bet rezultāts ir tāds, ka pēc būtības nodoklis tiek noteikts atkarībā nevis no ienākumiem, bet gan no kaut kādām personiskām kvalitātēm, kā vecums vai fiziskais stāvoklis.

Otrs. Ja viņu vērtētu kā ienākumu nodokli vai līdzīgu ienākumu nodoklim... tad uzskatām, ka likumdevējs ir piemērojis atšķirīgu attieksmi arī pret likumā noteiktajām nodokļa maksātāju grupām, proti, likumdevējs ir vēlējis, lai solidaritātes nodokli maksā visi, kam ir noteikts ienākumu līmenis. To īpaši var arī lasīt šīs lietas sakarā sniegtajā Finanšu ministrijas viedoklī, kur viņi īpaši uzsver to, ka ar darba nodokļiem viņi saprot ne tikai tos nodokļus, kas ir attiecināmi uz darba ņēmējiem, bet arī uz pašnodarbinātajiem. Tātad mērķis bija, lai visi, kas likumā ir noteikti un kuriem ienākums ir lielāks par noteikto līmeni, maksā šo nodokli. A rezultāts ir kāds? Likumdevējs ir aizmirsis, ka īstenībā, piemēram, pašnodarbinātie paši nosaka savu apliekamo valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu obligāto objektu, kas nedrīkst būt mazāks par minimālo algu. Pati Finanšu ministrija nesētajos grozījumos "Par valsts sociālo apdrošināšanu" anotācijā ir noskaidrojusi, ka patiesībā pašnodarbinātie vairāk par minimālo algu īstenībā nemaksā. Tātad būtiska sabiedrības daļa nemaz arī nepiedalās solidārā sociālo izmaksu segšanā, kā to ir vēlējis likumdevējs.

Savukārt, ja šo nodokli vērtē kā sociālo iemaksu, tad, atšķirīgā attieksme izpaužas tā, ka likumdevējs attiecībā uz dažādām darba ņēmēju grupām ir noteicis dažādu regulējumu. Proti, vienai darba ņēmēju grupai ir jāmaksā šis nodoklis, savukārt pārējiem nav jāmaksā, lai arī likumdevējs skaidroja, ka nu tagad būs visi vienlīdzīgi. Nē. Tā nav. Tāpēc, ka pēc būtības, lai solidaritātes nodoklis visā veidā atgādina sociālo iemaksu, rezultāts ir tāds, ka, piemēram, iestājoties riska gadījumam, tātad apdrošināšanas riska gadījumam, darba ņēmēji, kam nav noteikts pienākums maksāt solidaritātes nodokli, viņi saņem sociālo nodrošinājumu atbilstoši visām iemaksām. Savukārt tie, kam ir noteikts pienākums maksāt šo solidaritātes nodokli, kas visā veidā atgādina šo sociālās iemaksas, iestājoties šim apdrošināšanas riskam, viņi nesaņem sociālo nodrošinājumu atbilstoši savām veiktajām iemaksām.

Un šajā ziņā Satversmes tiesa ir jau vairākkārtīgi teikusi, lai secinātu, vai šī atšķirīgā attieksme ir pieļaujama no Satversmes 91. panta viedokļa, vienmēr ir jāvērtē to, vai pirmām kārtām šāda attieksme ir pieļauta ar pienācīgā kārtā pieņemtu likumu, vai tai ir legītīms mērķis, vai ir noteikti un ievēroti samērīguma principi.

Uzskatām, ka atšķirīga attieksme ir... drīzāk nav pieņemta... vai nav pieļauta ar pienācīgā kārtā pieņemtu likumu. Kāpēc? Tāpēc, ka likums ir tik neskaidrs, ka arī, piemēram, rakstot savu pieteikumu, mēs nevarējām īsti noteikt, kā mums vērtēt šo nodokli. Pēc būtības tiesiskās drošības un no tā izrietošais tiesiskās noteiktības princips ko pasaka? Ka visiem likumiem ir jāatbilst noteiktām kvalitātes prasībām, proti, viņiem ir jābūt pietiekami skaidriem, lai persona varētu apzināties no tā izrietošās tiesības un pienākumus, kā arī sekas.

Eiropas Savienības tiesā ļoti... diezgan aktīvi ir piemērojusi šo principu nosakot, ka it sevišķi likumiem ir jābūt skaidriem, ja šie likumi nes kaut kādas finansiālas sekas. Tad jebkurš nodoklis un pienākums maksāt nodokli nes šādas finansiālas sekas. Līdz ar to likumdevējam bija jāparūpējas, lai šis nodoklis būtu skaidrs un nepārprotams un nepieļautu nekādas dažādas interpretācijas vai piemērošanas.

Satversmes tiesa lietā “Industriālais termināls” ir atsaukusies uz Francijas Konstitucionālās padomes lēmumu, kurā ir noteikts, ka pretrunā ar konstitucionālajām normām nodokļu jomā ir arī tik sarežģīts nodokļu likums, ka vidusmēra cilvēks to nespēj saprast. Tad Satversmes tiesa pēc būtības arī ir noteikusi noteiktas robežas, kā būtu jāvērtē jebkuri nodokļu likumi. Tātad uz viņu būtu jāskatās ar vidusmēra nodokļu maksātāja acīm. Ja mēs paskatāmies uz solidaritātes nodokli... Ko mēs redzam? Ka pēc būtības Solidaritātes nodokļa likums nosaka, ka solidaritātes nodoklis ir jāmaksā tieši tāpat kā sociālā iemaksa. Pēc tādām pašām likmēm viņu maksā gan darba ņēmējs, gan darba devējs atbilstoši likumā “Par valsts sociālo apdrošināšanu” noteiktajām likmēm, atkarībā no tā, kādiem veidiem persona ir apdrošināta. Gan atbildība iestājas pēc likuma “Par valsts sociālo apdrošināšanu”, gan arī deklarācijas pēc būtības ir tās pašas deklarācijas, kuras arī tiek labotas atbilstoši likuma “Par valsts sociālo apdrošināšanu” noteiktajai kārtībai.

Tātad šeit es gribētu nelielu atkāpīti izdarīt un atsaukties uz Rīgas Juridiskās augstskolas profesora Luka Nija bieži teikto un citēto frāzi: “Ja kaut kas izskatās pēc pīles, staigā kā pīle, runā kā pīle, tad tā ir pīle”. Un pēc būtības šeit ir tā pati situācija. No vidusmēra nodokļu maksātāja skatupunkta solidaritātes nodoklis nav nekas cits kā tikai sociālā iemaksa.

Un vēl jo vairāk, godātā tiesa. Šo viedokli apstiprina arī Eiropas Savienības tiesību normas. Proti, es gribētu atsaukties uz Eiropas Parlamenta un Padomes regulu 883/2004 “Par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu”. Ja mēs palasām šīs regulas 3. pantu, tad mēs redzam, ka šī regula attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri

skar šādas sociālās nodrošināšanas jomas: slimības pabalsti, maternitātes pabalsti, vecuma pabalsti un tā tālāk un attiecas uz vispārīgām un īpašām sociālā nodrošinājuma sistēmām neatkarīgi no tā, vai tās ir balstītas uz iemaksām vai nē. Eiropas Savienības tiesā ir jau izveidojusies diezgan stabila un plaša judikatūra par to, kā piemērot un interpretēt šīs sociālās regulas.

Un šajā gadījumā es gribētu atsaukties uz lietu C-623/13, kura pēc faktiskajiem apstākļiem ļoti līdzinās tai situācijai, kāda veidojas Latvijā ar solidaritātes nodokli. Mazliet pastāstīšu. Tātad atbilstoši lietas faktiskajiem apstākļiem ir Beļģijas pilsonis, kurš strādā gan Beļģijā, gan Francijā... Francijā viņam bija uzlikts pienākums samaksāt ienākuma nodokli no ienākumiem no īpašuma. Un Beļģijas pilsonis pateica — nē, es šo nodokli nemaksāšu, man šis pienākums ir uzlikts prettiesiski tāpēc, ka pēc savas būtības tas ir sociālā iemaksa un, savukārt, tā kā esmu pakļauts sociālā nodrošinājuma sistēmai Beļģijā, tad man viņš nav jāmaksā šeit Francijā. Francijā arī teica... līdzīgi kā šobrīd Latvijas Republikas Saeima un Finanšu ministrija, arī teica - nē, kāda sociālā iemaksa, tas taču ir ienākuma nodoklis. Vispār viņš tiek rēķināts no par ienākumiem no īpašuma, nevis no algas... tu taču neko pretī nesaņem, nekādu sociālo nodrošinājumu tev tas nodoklis nesniedz. Tā nav sociālā iemaksa. Uz ko Eiropas Savienības tiesa pateica, ka nē, mīļie draugi, jūs varat nosaukt to nodokli, kā jūs gribat, tas var būt atsevišķs nodoklis, nav svarīgi, vai kaut ko pretim persona saņem vai nesaņem, tas, ko ir jākonstatē, ir: vai šim nodoklim ir pietiekoši cieša saikne ar sociālā nodrošinājuma šiem sistēmas jautājumiem. Proti, tieši par tādas lietas apstākļiem Eiropas Savienības tiesa nolēma, ka to nodokli ir jāuzskata kā sociālā iemaksa tikai tāpēc, ka tas nodoklis tika iekasēts, lai finansētu sociālā nodrošinājuma jautājumus — visus tos pabalstus. Un ko mēs redzam? Solidaritātes nodokļa likuma 2. pantā likumdevējs ir ļoti smuki ierakstījis mērķi: ka solidaritātes nodoklis ir paredzēts sociālās aizsardzības vajadzību finansēšanai un anotācijā arī ļoti smuki paskaidrojis, ka tostarp arī pabalstu izmaksai, kas tiek finansēta no valsts budžeta.

Ja mēs skatāmies Valsts sociālo pabalstu likuma 3. pantu, tad mēs redzam visus tos pabalstus, kas tiek finansēti no valsts budžeta. Un viņi ir tieši tādi paši, uz ko attiecas arī sociālā regula. Tātad ir jāsecina, ka starp solidaritātes nodokli un sociālo regulu... tātad sociālo nodrošinājuma sistēmu pastāv tieša saikne.

Godātā tiesa! Ja attiecībā uz šī brīža regulējumu mēs varējām vēl īsti strīdēties par to, vai tiešām nauda tika novirzīta šiem mērķiem un vai tiešām tika finansēti sociālā nodrošinājuma vajadzībām tie visi pabalsti, tad no 1. janvāra īstenībā šīm šaubām nav nekādas vietas tāpēc, ka likumdevējs ir noteicis, ka no 1. janvāra solidaritātes nodokļa daļa tiks novirzīta valsts speciālajos budžetos, kas ir paredzēti pensijām – tāda kā sociālā iemaksa. Attiecīgi likumdevējs pats pēc būtības tik tieši sasaistot solidaritātes nodokli ar sociālā nodrošinājuma sistēmu ir pakļāvis šī

nodokļa... ir faktiski noteicis un panācis to, ka šis Solidaritātes nodokļa likums pakrīt sociālās regulas tvērumā.

Un, godātā tiesa! Starp mūsu pieteicējiem arī ir tādi, kuri strādā dažādās valstīs, ir tādi, kas līdz šim nav saņēmuši A-1 sertifikātu. Es paskaidrošu. A-1 sertifikāts, atbilstoši sociālajām regulām 883/2004 un 987/2009, tā pēc būtības ir valsts institūcijas izsniegta atļauja, kura atļauj personai būt sociāli apdrošinātai un veikt sociālas iemaksas tikai tajā valstī, kas izsniedz šādu atļauju. Un starp mūsu pieteicējiem ir arī tādi, kuri līdz šim brīdim nav tādu atļauju izņēmuši, proti, viņi bija sociāli apdrošināti gan Latvijā, gan citā dalībvalstī. Ir arī tādi, kuri bija saņēmuši A-1 sertifikātu šeit, Latvijā, bet viņu ienākums Latvijā, salīdzinot ar to ienākumu, kas ir citās dalībvalstīs, var tikt uzskatīts par nebūtisku. Un pēc būtības šīs regulas arī pašas par sevi atļauj tādu situāciju, ka šis A-1 sertifikāts, ja viņš tika izsniegts, viņš var tikt anulēts un citā dalībvalstī izsniegts A-1 sertifikāts ar atpakaļejošu datumu. Tas nav netipisks gadījums un jāsaka, ka Labklājības ministrijas un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras mājaslapā tas ir tikpat kā viens no visbiežāk uzdotajiem jautājumiem: vai var izsniegt A-1 sertifikātu ar atpakaļejošu datumu. Jā. Var. Un tā arī bieži notiek.

Un tad kā būtu jāvērtē situācija, ja mūsu pieteicēji tagad saņem A-1 sertifikātu citā dalībvalstī un nāks uz Valsts ieņēmumu dienestu un prasīs atpakaļ šeit samaksāto solidaritātes nodokli. Kāds būs iznākums? Iznākums īstenībā ir neparedzams. Kāpēc? Tāpēc, ka, lai arī no tiesību aktiem un visādi citādi solidaritātes nodoklis atgādina sociālo iemaksu un pēc būtības uz viņu būtu jāattiecinā arī sociālās regulas un Eiropas Savienības judikatūra, mums valdība, Saeima visu laiku turpina teikt, ka nē, tā nav sociālā iemaksa. Pēc būtības viņa dara tieši to pašu, ko dara Francija sakot, ka tā nav sociālā iemaksa un mēs viņu jums neatmaksāsim tāpēc, ka mēs sasaistījām ar sociālā nodrošinājuma sistēmu tikai administrēšanai, lai vieglāk būtu no jums iekasēt. Bet visādi citādi tas nav sociālā iemaksa. Labi. Paskatīsimies uz šo nodokli, ja nav sociālā iemaksa, tad kas tas ir? Ienākuma nodoklis? Kāpēc gan ne? Aprēķina no iedzīvotāju algas, tiek iekasēts un novirzīts pamatbudžetā tieši tāpat, kā iedzīvotāju ienākuma nodoklis. Līdz ar to varam viņu uzskatīt par iedzīvotāju ienākumu nodoklim līdzīgu nodokli? Varētu. Un tā, godātā tiesa, īstenībā uzskata lielākā daļa nodokļu konsultantu.

Jūs arī to varējāt lasīt viedokļos. Ja uzmanīgāk palasa, tad jūs noteikti pamanījāt, ka šis nodoklis, kā tik netiek saukts... Gan kā iedzīvotāju ienākumu progresīvā likme, gan kā iedzīvotāju ienākumam līdzīgs nodoklis, gan kā trešais ienākumu nodoklis vai kā citādi.

Tātad, starp mūsu pieteicējiem arī ir tādi, kas ir citas valsts nodokļu rezidenti. Tātad, ja viņi vērtē šo nodokli kā ienākuma nodokli vai iedzīvotāju ienākumu nodoklim līdzīgu nodokli, tad būtu loģiski, ka šī persona varētu atsaukties uz nodokļu

konvencijām par dubultās aplikšanas novēršanu. Bet atkal... Tātad ir jautājums par to, vai šī persona, aizejot pie VID un prasot izsniegt izziņu par šeit, Latvijā, samaksātajiem ienākumu nodokļiem, tostarp solidaritātes nodokli, viņi saņems stādu izziņu? Visticamāk, ka nē. Varbūt jā? Nezinu. Tas pēc būtības būs atkarīgs no tā, kā šī amatpersona šo nodokli vērtēs. Īstenībā Finanšu ministrijai mēs šo jautājumu esam uzdevuši 2016. gadā. Tas bija 6. pielikums. Un mēs toreiz prasījām Finanšu ministrijai — kas tas vispār ir? Un vai to var vērtēt kā iedzīvotāju ienākuma nodoklim līdzīgu nodokli un līdz ar to attiecināt uz viņu nodokļu konvenciju. Finanšu ministrija pateica, ka mēs īstenībā domājam, ka tas īstenībā nav iedzīvotāju ienākumu nodoklim līdzīgs nodoklis. Tātad Finanšu ministrija saka, ka tas nav nedz sociālais, tas nav ne iedzīvotāju ienākuma nodoklim līdzīgs nodoklis, tas ir kaut kas trešais... Tātad — kaut kas, nezin kas.

Godātā tiesa! Latvijas nodokļu sistēma nav vērtējama atsevišķi no pārējām, citu valstu nodokļu sistēmām. Gadu desmitiem tiek slēgts nodokļu konvencijas. Mēs esam Eiropas Savienības daļa, uz kuras... Tātad attiecīgi uz mums ir arī pienākums ievērot dažādas nodokļu direktīvas, dažādas sociālās regulas tās pašas... Gadu desmitiem tiek veidota skaidra sapratne par to, kas ir ienākuma nodoklis, kas ir kapitāla nodoklis, kas ir sociālās iemaksas, kas ir darba devēja... Piemēram, ārvalstīs, ja jūs pateiksiet, *payroll taxes*.. visi sapratīs, kas tas tāds ir. Un te pēkšņi Latvija vienas nakts laikā izgudro kaut ko, pasakot, ka nē, tas nebūs ne sociālais, tas nav ne ienākuma, tas ir kaut kas trešais.

Godājamā tiesa! Ja pati Finanšu ministrija nespēj reāli izskaidrot, kas tas tāds ir, tad ko mēs sagaidām no nodokļu maksātāja? No vidusmēra nodokļu maksātāja. Kā viņam plānot savu nākotni, jo katrs solis pēc būtības šajā situācijā ir dubultā aplikšana. Nav sociālais — dubultā aplikšana. Nav ienākumu nodoklim līdzīgs nodoklis — dubultā aplikšana. Manā skatījumā tādu atšķirīgu attieksmi principā nedrīkst pamatot ar likumiem, kas ir tik neskaidri formulēti. Un šī situācija neuzlabosies, tā vēl jo vairāk pasliktināsies, jo no 1. janvāra mums stāvēs jautājums — a kā tagad mēs vērtēsim šo nodokli? Ja iepriekš teica, ka Finanšu ministrija skaidro, ka tas nav iedzīvotāju ienākumu nodoklim līdzīgs nodoklis, no 1. janvāra daļa tiks novirzīta uz iedzīvotāju ienākumu. Kā tad? Tad konvencija paliks? Tad viņa būs piemērojama uz visu vai tikai uz daļu? Sociālā regula pasaka, ka viņa attiecas uz visu tiesību aktu. Tad faktiski sanāk, ka vienu un to pašu nodokli tagad varēs attiecināt gan uz sociālo regulu, gan konvencijas, gan arī kaut kādu likumdošanu par pensiju fondiem? Faktiski visi šie likumi ir savstarpēji izslēdzoši. Tad īstenībā ir jāsaka tā: ja likumdevēja mērķis bija panākt, lai advokātiem un nodokļu konsultantiem būtu vairāk darba, tad, paldies, būs. Mēs noteikti strādāsim. Bet vai katrs panāks kaut kādu vienotu rezultātu? Nē, godātā tiesa. Rezultāts būs atkarīgs no tā, kā katrs uz šo nodokli paskatās. Vai iestādēm mēs varēsim kaut ko pārnest, ka

viņa pateiks, ka tas nav ienākuma nodoklis un varētu atmaksāt solidaritātes nodokli uz tā pamata, ka tas ir sociālā iemaksa? A kāpēc ne? Jo visādi citādi šis nodoklis atgādina sociālo iemaksu. Kāpēc lai tā nabaga Valsts ieņēmumu dienesta amatpersona šo nodokli vērtētu kaut kā savādāk? Tāpēc, ka ir pateikts no augšas, ka tas ir kaut kas cits? Pēc būtības katra amatpersona šo nodokli varēs piemērot, kā grib, kā saprot, kā jūtas tajā dienā. Un īstenībā tāda situācija mūsu skatījumā nav pieļaujama.

Šajā gadījumā es gribētu mazliet atsaukties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu Jukusa lietā. Varbūtās tieši tie faktiskie apstākļi nav tik līdzvērtīgi, bet man likās šis spriedums ir svarīgs ar to, ka Eiropas Cilvēktiesā norādīja, ka īpašumtiesību ierobežojums... Jukusa gadījumā tas bija pienākums maksāt soda naudas par periodu, kas ir lielāks par 3 gadiem... nav noteikts ar likumu, jo gadiem Krievijā bija stabila prakse, kā piemērot noteikto tiesību normu, kas paredzēja, ka auditēt drīkst tikai par pēdējiem trīs gadiem. Un te gadu desmitiem Krievijā tiesas likumu piemērotāji... visiem bija skaidrs, kā piemērot šo tiesību normu. Un te pēkšņi viena tiesa nointerpretēja šo normu tā, ka... nu, īstenībā var jau auditēt arī ilgāk... Un Cilvēktiesību tiesa pateica, ka nē. Tas bija neparedzams. Neparedzams iznākums, neviens nevarēja paredzēt tādu interpretāciju. Un līdz ar to viņi atzina, ka tieši tajā daļā par soda naudām šis tiesību ierobežojums nevar tikt uzskatīts par noteiktu ar likumu. Un mūsu skatījumā ir līdzīga situācija. Tāda situācija.. tad te gadu desmitiem tiek veidota konkrēta izpratne par katru no nodokļiem un te pēkšņi vienas nakts laikā mēs redzam kaut ko. Kaut kas neparedzams, kurš arī principā nevis nenovērš, bet gan pieļauj principā šim likumam patvaļīgu piemērošanu, kā kurš saprot, kā kurš grib.

Pat ja tiesa uzskatīs, ka likums tomēr ir pietiekoši skaidrs, mūsu skatījumā tik un tā atšķirīgā attieksme nav īsti attaisnojama tāpēc, ka arī ar likumu paredzētie mērķi netiek sasniegti. Proti, pats solidaritātes nodoklis nemazina ienākumu nevienlīdzību. Nodoklis maznodrošinātajām personām un varbūtās darba ņēmējiem arī ar vidējiem ienākumiem no tā, ka tika pieņemts solidaritātes nodoklis, viņu pašu nodokļu slogs nesamazinājās. Turklāt, atbilstoši Labklājības ministrijas mājaslapā ievietotajam budžeta pārskatam, mēs redzam, ka īstenībā skaistie vārdi par to, ka šis nodoklis tiks virzīts uz sociālajām vajadzībām, sociālo vajadzību finansēšanai, īstenībā ir tikai vārdi tāpēc, ka pēdējo gadu laikā tās izmaksas ir bijušas mazākas nekā lielās. Tātad arī tās pašas personas īstenībā neko nav sajutušas no tā solidaritātes nodokļa, pabalstu apmēri arī netika palielināti. Un arī nodokļu regresivitāte īsti netika samazināta, jo, kā es jau minēju, piemēram, pašnodarbinātās personas ar ļoti lieliem ienākumiem, kā piemēram, bēdīgi slavenais Ilmārs Krūms, kurš tikai pagājušogad nopelnīja vairāk nekā 2 miljonus, īstenībā solidaritātes nodokli nemaksā tikai tāpēc, ka likumdevējs ir aizmirsis, ka viņš var pats noteikt, no kāda objekta maksāt to sociālo. Un pārskatā ir minimālā alga.

S. Osipova.

Es atvainojos, Jūs tuvojaties kopsavilkumam? Jums ir trīs minūtes.

A. Leškoviča.

Jā, es tuvojos.

Arī tiek veidota, tieši otrādi, cita nodokļu regresivitāte – pašu solidaritātes nodokļu maksātāju... mūsu skatījumā arī nav samērīgs, jo izraudzītos mērķus varētu sasniegt ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Piemēram, ieviešot divpakāpju valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu griestus un progresīvo iedzīvotāju ienākumu nodokļa likmi. Tātad es vēl šeit gribētu uzsvērt, ka šie paši alternatīvie risinājumi bija piedāvāti no sociālajiem partneriem pašā sākumā. Un tagad, no 1. janvāra viņi būs ieviesti. Būs ieviesta progresīvā iedzīvotāju ienākumu nodokļa likme, būs arī ieviests divpakāpju... faktiski sociālo iemaksu griesti, bet šeit gan likumdevējs atkal sākumā vienojās ar sociālajiem partneriem, lai solidaritātes nodokli atceltu, bet to pašu ievietotu likumā “Par valsts sociālo apdrošināšanu”. Tā vietā, lai izvēlētos visiem skaidru risinājumu, kas nerada pārpratumus, viņš nolēmis, ka nē, ka mēs neņemsim vērā panāktās vienošanās, mēs labāk atkal solidaritātes nodokli padarīsim par kaut ko tādu neskaidru ar tādu pašu rezultātu. Šo divu gadu laikā situācija nav mainījies nekādā veidā un līdz ar to es uzskatu, ka to, ko Saeima un Finanšu ministrija uzskatīja, ka nebūtu saprātīgi vai nesamērīgi dārgi būtu ieviest tad, viņi ievieš tagad. Ar ko mainījās situācija? Ne ar ko.

Tas arī būtu viss.

S. Osipova.

Paldies pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem.

Kolēģi tiesneši! Kādi jums būtu jautājumi? Tiesnese Ziemeles, lūdzu!

I. Ziemeles.

Paldies.

Man ir vairāki jautājumi pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem, lai mazliet skaidrāk tā jūsu pozīcija izkristalizētos.

Tātad, ja es pareizi sapratu, jūs pēc veiktās analīzes uzskatāt, ka solidaritātes nodoklis ir pēc savas būtības un formas sociālā iemaksa. Tā ir?

A. Leškoviča.

Jā.

I. Ziemeles.

Skaidrs.

Un tad jūs uzskatāt, ka, teiksim, veidojot šādu sociālo iemaksu, atbilstoši 109. pantam, Satversmes 109. pantam, saistībā ar 91. pantu tām personām, jūsu pārstāvētajiem pieteikuma iesniedzējiem, būtu jābūt tātad sajūtai, informācijai, ka viņiem attiecīgi tad arī palielinās šis sociālo pakalpojumu grozs.

A. Leškoviča.

Godātā tiesa! Kā jau es arī minēju, mēs tad, kad rakstījām, mēs īstenībā šo nodokli nezinājām, kā viņu novērtēt. Un tāpēc mēs arī rakstījām, ka visādi citādi tas izskatās kā sociālais, kā sociālā iemaksa. Un, ja mēs ejam šo ceļu, tad Satversmes 109. pants un ar to saistītie principi nosaka, ka sociālais nodrošinājums ir jābūt atbilstoši veiktajām iemaksām. To ir likumdevējs pats noteicis. Bet rezultātā faktiski likumdevējs ir izņēmis tikai vienu kritēriju, to, ka šie līdzekļi tiek novirzīti uz pamatbudžetu, to viņš nosaka. Visādi citādi, ja mēs skatāmies to nodokli, tā ir sociālā iemaksa. Un vai ir tas tagad normāli, ka pēc būtības, izņemot tikai vienu kritēriju, likumdevējs var pateikt, ka nu tu maksā to pašu, tev taču ir jāmaksā tieši tāpat kā visiem pārējiem. Tu arī maksā tās iemaksas tāpat, kā sociālās iemaksas, bet mēs tev neko pretī nesniegsim. Tikai šī viena kritērija dēļ. Un šis jautājums ir drīzāk jāskatās arī dziļāk tīri no tā, kā šis nodokļu maksātājs, lai vērtē šo nodokli. No vidusmēra nodokļu maksātāja skatupunkta tas visādi citādi ir sociālā iemaksa. Un līdz ar to, protams, viņš uzskata, kāpēc man, iestājoties apdrošināšanas riskam, kāpēc man ir mazāks sociālais nodrošinājums nekā pārējiem darba ņēmējiem. Ar ko es esmu sliktāks par pārējiem?

I. Ziemeļe.

Mazāks vai tāds pats?

A. Leškoviča.

Viņiem ir mazāks. Jo... mēs arī lasot, piemēram, Valsts ieņēmumu dienesta viedokli, ļoti labi to var just. Tagad visi būs vienlīdzīgi, jo tie, kas nenasiegs noteiktu ienākumu līmeni, viņi maksās Valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas no visas algas. Savukārt tie, kuri līmeni sasniedz vai pārsniedz, viņi taču arī maksā to pašu, tikai sociālo un/vai solidāro. Tātad Valsts ieņēmumu dienests principā liek vienādojuma zīmes starp šiem diviem nodokļiem. Viņu acīm nav nekādas atšķirības, vai tā ir sociālā iemaksa vai solidaritātes nodoklis. Un tādas atšķirības diemžēl neredz arī vidusmēra nodokļu maksātājs.

I. Ziemeļe.

Sakāt, lūdzu... Palielot pie 109. panta tvēruma... vai jūs neuzskatāt, ka, īstenojot konkrēti tātad sociālā nodrošinājuma tiesības, likumdevējam ir tiesības

īstenot zināmus pozitīvos pasākumus un ka šāda veida maksājums no šī panta tvēruma viedokļa, no teorijas viedokļa, būtu šāds pozitīvs pasākums precīzi, lai izlīdzinātu, teiksim, nedaudz šo te sociālo starpību, kas ir izveidojusies sabiedrībā.

A. Leškoviča.

Protams, likumdevējam ir ļoti plaša rīcības brīvība, bet šī rīcības brīvība ir ierobežota ar vienlīdzības principa ievērošanu un ar samērīgumu. Turklāt, arī vērtējot un izstrādājot likumus, likumdevējam tomēr ir jānodrošina arī tas, lai pats likums būtu pietiekami skaidrs, lai arī tas nodokļu maksātājs saprastu, ko no viņa grib, lai neradītu šaubas vai neuzticību valstij, vai tiesību sistēmai kā tādai. Diemžēl mūsu skatījumā Solidaritātes nodokļa likums šīs prasības neizpilda.

I. Ziemeļe.

Bet sakiet, lūdzu, jūs sākotnējā pieteikumā akceptējāt to, ka likums ir pieņemts atbilstošā kārtībā. Un jūs tagad publiskajā procesā patiesībā savu pozīciju maināt. Varbūt jūs varat izskaidrot?

A. Leškoviča.

Godātā tiesa! Mēs... pēc būtības mēs savu pieteikumu analizējām pēc 91. panta kritērijiem. Un šo aspektu par likumu mēs nebijām aizskāruši. Mēs neteicām... tik tiešām mēs savā pieteikumā nebijām iekļāvuši šo aspektu, bet mēs arī neteicām, ka tas ir pieņemts ar likumu. Jebkurā gadījumā es gribētu atsaukties arī uz Eiropas Cilvēktiesību tiesu tajā pašā Jukusa lietā, kur tiesa teica, ka likumības pārbaude, tā ir Satversmes tiesas pienākums. Un, piemēram, citu tiesību zinātņu doktori, kā Pastars un šeit klātesošais Pleps, rakstot par konstitucionālajām tiesībām, ir tieši atsaucies uz to, ka Satversmes tiesai nav jāgādā pieteikumam papildinājumi, bet tas ir pienākums vērtēt to, vai likums tiešām atbilst tām kvalitātes prasībām.

I. Ziemeļe.

Un ja es varētu vēl pēdējo jautājumu. Tātad atkal precizējot jūsu pozīciju... 2018. gada 1. janvāris. Un es mazlietiņ saklausīju jūsu pozīcijā pretrunu... kā īsti ir? Jūs uzskatāt, ka jaunais regulējums novērš to, ko jūs uzskatāt par problēmu šajā regulējumā vai tomēr nē?

A. Leškoviča.

Tieši otrādi. Jaunais regulējums padarīs visu situāciju vēl sliktāku, jo pirmām kārtām viņš tāpat paliek vēl ciešāk sasaistīts ar sociālo nodrošinājumu, attiecīgi uz viņu attieksies... var attiecināt sociālās regulas un ar to saistītos jautājumus. Viņš tāpat arī ir sasaistīts ar iedzīvotāju ienākumu nodokli. Attiecīgi uz viņu... uz to pašu varēs

attiecināt nodokļu konvencijas un visu, kas attiecas arī uz ienākumu nodokļiem. Un tāpat, kas paliek ar iepriekš sniegto Finanšu ministrijas viedokli? Ka tas ir vispār trešais nodoklis un ka uz viņu neattiecas nekas. Tātad īstenībā rezultāts ir neparedzams mūsu skatījumā.

I. Ziemele.

Paldies.

S. Osipova.

Tā... cienījamā tiesa... Tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā, man jums vairāki jautājumi. Jūs savā runā pieminējāt, ka daži no jūsu pieteicējiem ir tādi, kas ir nodokļu rezidenti vairākās valstīs. Bet mēs skatām konstitucionālo sūdzību tā kā visas vienlaicīgi, bet nevis visas kā vienu. Līdz ar to man ir jums jautājums. Sakiet, lūdzu, tieši kuras personas, ievērojot to, ka mums ir ierobežota pieejamība vārdiem un uzvārdiem, kuras ir tās personas, kuras ir ar šīm jūsu norādītajām divām nodokļu rezidencēm, jo jūs neidentificējāt no visiem pieteicējiem, kuras šīs personas tieši ir.

A. Leškoviča.

Es gribētu mazliet precizēt. Nodokļu rezidence būs viena, bet strādā divās valstīs un līdz ar to katra valsts varēs viņu konkrētajā brīdī uzskatīt par savu nodokļu rezidentu. Un tad tiek vērtēts.

G. Kusiņš.

Cik tādi ir un tieši kuri?

A. Leškoviča.

Vai, ņemot vērā, ka mūs filmē un dati ir noslepenoti, vai es varu kaut vai uzrakstīt uz papīra un nodot jums, lai nesauktu publiski?

G. Kusiņš.

Būtu labi jums saprast, ka mēs izskatām visas konstitucionālās sūdzības un mēs nevaram attiecināt vienas personas tiesisko situāciju uz citu konstitucionālās sūdzības iesniedzēju... tad vismaz skaitliski jūs varat pateikt. Cik no pieteicējiem ir šādi?

S. Osipova.

Tiesai šie dati ir.

A. Leškoviča.

Trīs vai četras personas.

G. Kusiņš.

No cik?

A. Leškoviča.

No visām 37.

G. Kusiņš.

No 37 personām trīs. Un tad šis arguments attiecas uz šīm trim personām no 37? Tā es sapratu.

A. Leškoviča.

Pēc būtības es gribētu norādīt uz to, ka likums pats par sevi nenovērš šī likuma patvaļīgu piemērošanu no dažādiem aspektiem, proti, kā šo solidaritātes nodokli vērtē konkrētajā situācijā. Mēs... jā, šīm trim, četrām personām no visām... tika minētas arī kā piemērs, ka tādas situācijas šobrīd ir reālas un ka iestājoties... ja viņas tagad nāks atpakaļ un prasīs solidaritātes nodokli, tas rezultāts ir neparedzams. Un tieši tāpat tas nemazina arī pārējo pieteicēju Satversmē garantēto tiesību ierobežojumu, jo pēc būtības tas nemaina to faktu, ka likumam ir jābūt pietiekoši skaidram. Un mēs nezinām, kādā situācijā jebkurā brīdī katrs no pieteicējiem var nonākt situācijā, kad viņam nāksies vērsties tiesā, kaut vai arī aizstāvēt savas tiesības. Kādas normas viņiem piemērot? Tur jau ir tas jautājums. Nevis tikai kaut kādu konkrētu personu faktisko apstākļu attiecināšanu tieši šajā brīdī, bet principā, kad pastāv dažādas situācijas, kuras šobrīd var risināt dažādi un, ja mēs atstājam šo solidaritātes nodokli spēkā, tad šī situācija būs arvien vairāk un rezultātā arvien neparedzamāka. Tāds bija mans vērtējums.

G. Kusiņš.

Es precizēšu savu jautājumu. Vai šīs trīs, četras personas ir vērsušās un saņēmušas kaut kādas atbildes, kas, jūsuprāt, ir savstarpēji izslēdzošas šobrīd? Vai viņas ir vērsušās un saņēmušas?

A. Leškoviča.

Šobrīd mēs esam Satversmes tiesā, līdz ar to mēs pagaidām rekomendējām uzgaidīt. Bet...

G. Kusiņš.

Es saprotu, ka nav vērsušās un nav saņēmušas.

A. Leškoviča.

Vēl nē... Bet noteikti mēs to darīsim un ieteiksim to darīt.

G. Kusiņš.

Tad man vēl jums ir jautājums attiecībā uz 91. Satversmes pantu tīri no salīdzināmo grupu viedokļa. Jūs savā runā pievērsāties apstāklim, kas ir pieņemts ar noteiktā kārtībā pieņemtu lēmumu, bet man jums būtu vēl papildus jautājums: tieši kuras personas grupas, jūsuprāt, atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem un tieši pēc kāda kritērija, jūsuprāt, salīdzināmos apstākļos? Kuras personu grupas?

A. Leškoviča.

Pirmām kārtām, ja mēs runājam par likuma 3. pantu... ka pēc būtības likumdevējs pats ir noteicis... es atvainojos... nodokļu maksātāju 5. pantu. Likumdevējs pats ir noteicis kritērijus, ka pēc būtības visas personas, kas ir sociāli apdrošinātas, tātad tās ir visas personas, kas pakļaujas Latvijas nodokļu sistēmai un saņem noteikta apmēra ienākumus, ir vienādos un salīdzināmos apstākļos. Tas būtu viens.

Otrs kritērijs no minētā... ka visi solidaritātes nodokļa maksātāji ir salīdzināmās un vienādās situācijās tāpēc, ka tie kritēriji ir tādi, ka viņi ir darba ņēmēji, tātad pakļautības attiecībās, viņi ir sociāli apdrošināmi, viņi maksā... viņiem ir uzlikts pienākums maksāt solidaritātes nodokli.

Un trešais. Mūsu skatījumā visi darba ņēmēji ir vienādās un salīdzināmās situācijās. Tādi ir tie kritēriji.

G. Kusiņš.

Un tad apstrīdētā norma pieļauj...

A. Leškoviča.

... atšķirīgu attieksmi.

G. Kusiņš.

Atšķirīgu attieksmi pret šiem darba ņēmējiem.

A. Leškoviča.

Jā. Vai arī, ja arī mēs skatāmies kā uz solidaritātes nodokļa maksātājiem, tad pieļauj atšķirīgu attieksmi uz solidaritātes nodokļa maksātājiem atkarībā no tā, kādiem sociālās apdrošināšanas veidiem viņi ir apdrošināti vai arī pieļauj atšķirīgu attieksmi uz noteiktu personu grupām, proti, likumdevējs pats pateicis, ka visiem ir jāmaksā, arī pašnodarbinātajiem. Bet pašnodarbinātie faktiski var nemaksāt.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, kas ir tas arguments, kas ļauj jums uzskatīt, ka pašnodarbinātie ir vienādā situācijā ar pārējiem?

A. Leškoviča.

Likumdevējs principā pats ir noteicis, ka visas personas — darba devēji, darba ņēmēji un pašnodarbinātie, kuri ir pakļauti sociālajai apdrošināšanai un saņem noteiktu ienākumu — ir jāmaksā solidaritātes nodoklis. Tātad likumdevējs pats šīs personu grupas... arī visādi citādi viņas ir atšķirīgas, tieši attiecībā visus tos pašnodarbinātos, kas saņem tos lielos ienākumus un ir pakļauti sociālajai apdrošināšanai, viņi ir tajā... tie ir tie kritēriji, kas viņus novienādo ar jebkuru citu fizisko personu, kas ir, teiksim, darba ņēmējs.

G. Kusiņš.

Bet vai pašnodarbinātais būtu... tā kā jūs teicāt, nevis maksā no minimālās, bet būtu maksājīs vairāk... viņš taču arī būtu sociālā nodokļa maksātājs... solidaritātes nodokļa maksātājs, es atvainojos.

A. Leškoviča.

Jā, bet problēma ir tāda, ka pati Finanšu ministrija jau ir noteikusi, ka īstenībā pašnodarbinātie nemaksā vairāk par to, kas viņiem ir noteikts, par to minimumu. Un līdz ar to likumdevējs faktiski ir noteicis pienākumu maksāt solidaritātes nodokli un šis solidaritātes nodoklis attiecas tikai uz nelielu sabiedrības daļu. Pašnodarbināto ir vēl vairāk nekā visi pārējie... kāpēc tad, ja ir mērķis, lai maksā visi, lai visi solidāri iesaistās sociālo vajadzību finansēšanai, kāpēc pārējie var to nedarīt?

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, vai tad jūsu iebildums ir, ka bija tas nodoklis jānosaka arī citām personu grupām? Vai es pareizi sapratu šo jūsu pēdējo tēzi?

A. Leškoviča.

Godātā tiesa! Mūsu skatījumā, kā likumdevējs labo šo situāciju, tā jau ir politiskas izšķiršanās. Bet tas nemazina to, ka mūsu pārstāvēto pieteicēju tiesības uz vienlīdzību ir pārkāptas. Tādiem likumiem principā nevajadzētu būt.

G. Kusiņš.

Un tad vēl divi jautājumi. Es saprotu, ka jūsu pārstāvamās personas ir solidaritātes nodokļa maksātājas un viņas ir iesniegušas konstitucionālo sūdzību. Sakiet, lūdzu, vai viņiem šobrīd ir 109. pantā noteiktās garantijas? Vai viņi šobrīd var saņemt šīs 109. pantā noteiktās garantijas uz sociālo nodrošinājumu?

A. Leškoviča.

Atbilstoši iemaksām līdz noteiktam līmenim. Tātad līdz... viņi veic sociālas iemaksas. Tātad iemaksas līdz valsts sociālo apdrošināšanas iemaksu griestiem, tajā līmenī viņi var saņemt sociālās garantijas.

G. Kusiņš.

Bet griesti ir noteikti attiecībā uz visiem, ne tikai attiecībā uz tiem...

A. Leškoviča.

Jā, bet te ir... Tur jau arī ir tā atšķirība, ka darba ņēmēji, kuri nerasniedz to ienākumu, viņi saņem sociālo nodrošinājumu atbilstoši visām iemaksām, jo viņiem ir pienākums maksāt valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas no visas algas. Solidaritātes nodokļa maksātājiem visādi citādi ir noteikts tieši tāds pats pienākums, proti, viņi tieši tāpat maksā no visas algas, tikai daļa likumdevējs viņu tā kā novirza uz pamatbudžetu, pasakot, ka pretī neko nedos.

G. Kusiņš.

Vēlreiz pajautāšu. Bet tad tiesības uz sociālo nodrošinājumu jau neaptver tikai to, ko jūs saņemat atbilstoši iemaksām.

A. Leškoviča.

Jā.

G. Kusiņš.

Vai šobrīd viņiem ir tiesības gan iemaksu apmērā, gan arī tajā apmērā, kur ir pabalsti? Tos taču viņi var saņemt?

A. Leškoviča.

Nu, pabalsti arī būs noteikti atbilstoši iemaksām, kas veiktas līdz noteiktajiem griestiem. Bet šeit ir jautājums tāds, ka likumdevējs ir gribējis novērst nodokļu regresivitāti, proti, lai visiem nodokļu slogs būtu vienāds. Jā, procentuāli viņš tagad ir vienāds, bet tikai atšķirība ir tā, ka darba ņēmēji tiek nostādīti atšķirīgās situācijās, ka vieni saņem pretī visu labumu, bet pārējie nesaņem pilnībā to labumu, kādu viņi varētu saņemt.

G. Kusiņš.

Tad, jūsuprāt, tā situācija būtu pareizāka, ja solidaritātes nodoklis mainītu šos griestus... maksimālos griestus... un personas to varētu ieskaitīt klāt?

A. Leškoviča.

Šeit, šajā gadījumā mēs uzskatām, ka likumdevējs... es gribētu atsaukties, piemēram, uz Finanšu ministrijas izstrādātajām “Nodokļu politikas pamatnostādnes 2018. un 2020. gadam”. Ļoti labs piemērs. Kopā ar sociālajiem partneriem viņi vienojās, ka tas solidaritātes nodokļa likums tiks atcelts un tā vietā tiks ieviesta skaidra norma — grozījumi valsts sociālās apdrošināšanas iemaksās — kurā tiks ievesti divpakāpju valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu griesti. Un tādā veidā neviens netiktu apbižots. Proti, attiecībā uz pensijām, arī solidaritātes nodokļu maksātāji... nu šobrīd viņi ir solidaritātes nodokļa maksātāji, personas varētu saņemt arī kādu labumu pensijās, jo šobrīd, piemēram, solidaritātes nodoklis... viņš aiziet budžetā un persona neko pretī nesaņem. Rezultātā, ja, piemēram, likumdevējs nebūtu izgrozījis likumu, tad būtu tā, ka šībrīža solidaritātes nodokļa maksātāji, kuri jau četrdesmit gadus maksāja... vispār veica sociālās iemaksas, viņi saņemtu pensiju, piemēram, desmit tūkstošus, bet atbilstoši visām savām iemaksām vai vismaz daļai. Savukārt šībrīža jaunie, kuri tālāk maksā tos pašus četrdesmit gadus, viņi pensijā saņemtu tikai tūkstoti. Tā ir tomēr būtiska atšķirība.

Un pamatnostādnes bija arī izteikts viedoklis, ka nevajag mums tik neskaidru solidaritātes nodokli, mēs to pašu varam panākt ar iedzīvotāju ienākumu progresīvo likmi un ieviešot divpakāpju griestus, kas arī novērstu tās valdības un valsts bažas par to, ka tiktu uzkrāti kaut kādi līdzekļi vai pabalsti būtu nesamērīgi lieli. Tātad divpakāpju griesti noteiktu un panāktu to, ka attiecībā uz īstermiņu pabalstiem, piemēram, slimības pabalstu, viņi nebūtu pārmērīgi lieli, savukārt no tā neciestu pensija. Tad mūsu skatījumā šeit ir jāskatās plašāk šis jautājums.

G. Kusiņš.

Un pēdējais jautājums. Jūs pieminējāt to salīdzinājumu ar to, kā tas “izskatās”. Es neatkārtošu to salīdzinājumu, jo es ceru, jūs saprotat, par ko ir runa. Sakiet, lūdzu,

lai saprastu jūsu pārstāvam personu iespējamo tiesību aizskārumu. Vai būtu, jūsuprāt, 109. un 91. panta kaut kādi pārkāpumi vai aizskārumi, ja šis nodoklis būtu noteikts, teiksim, 100 eiro vai 10 eiro apmērā. Jūsu arguments balstās uz to, ka šobrīd tas pārkāpums ir tikai tāpēc, ka tas tā “izskatās”. Vai, jūsuprāt, tā likme jeb likmes apmērs, kas sakrīt ar to iemaksu likmi, ir tas izšķirošais, kāpēc jūs to gribat pieskaitīt. Un, ja tā likme būtu cita, piemēram, 10 eiro vai 100 eiro, tad tas tā nebūtu?

A. Leškoviča.

Te ir vairāk ne likmes jautājums. Te ir principā, kā likumdevējs visādi citādi nolēmis pēc būtības atcelt griestus. Atcelt valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu griestus. Bet, ņemot vērā, ka negribēja dot pabalstus, faktiski viņš mainījis tikai vienu kritēriju: mēs to novirzīsim uz pamatbudžetu. Tikai viens kritērijs mainījās.

G. Kusiņš.

Vai šai personu grupai, kuru atalgojums pārsniedz šo maksimālo... ja viņai, šai te personu grupai tiek noteikts nodoklis, teiksim, 100 eiro gadā. Vai, jūsuprāt, arī būs pārkāpums? Vai valstij nav rīcības brīvība noteikt šādu likmi šai konkrētajai personu grupai?

A. Leškoviča.

Bet, godātā tiesa! No 1. janvāra likumdevējs jau ir paredzējis ļoti labus līdzekļus, kā to saslēgt. Tā ir iedzīvotāju ienākumu progresīvā likme. Mēs esam paskaitījuši, ka personas no 1. janvāra nodokļos maksās... piemēram, tādas pašas kā pašnodarbinātie... maksās nodokļos līdz pat ne vairāk nekā par 50 procentiem. Un viņš nevar izvairīties no tā. A solidaritātes nodoklis ir vērtējams ļoti divējādi un varbūt... viņu īstenībā ir ļoti grūti saprast un izprast, un konstatēt, kā konkrēti vajadzētu rīkoties. Ja mēs skatāmies mērķa kontekstā, tad lielāks mērķis ir nevienlīdzības izlīdzināšana. Un ar citiem līdzekļiem, kā progresīvā iedzīvotāju ienākumu likme. Vai arī tās pašas minimālās sociālās apdrošināšanas iemaksas noteikšana... viņa sasniegs tos mērķus, viņa pirmām kārtām... budžetā būs vairāk naudas tāpēc, ka personas nevar tik brīvi izvēlēties un rīkoties, un domāt, vai es varu maksāt vai nē. Līdz ar to nav runa par to, ja viņš noteiks solidaritātes nodokli, teiksim, 10 eiro, tad drīzāk par to, ka mērķis ir kāds? Panākt nevienlīdzības izlīdzināšanu. Mūsu skatījumā solidaritātes nodoklis šo mērķi īsti nerasniedz. Bet šādi vienkārši cita veida nevienlīdzības... Un tādās ziņā viņu nevar nosaukt par taisnīgu. Ar vienu taisnību nevar attaisnot cita veida netaisnību. Tāds ir mans viedoklis.

S. Osipova.

Paldies. Vai vēl kādam tiesnesim ir jautājumi?

Lūdzu, tiesnesis Laviņš.

A. Laviņš.

Jā. Jūs diezgan daudz laika veltījāt tam, lai raksturotu šo solidaritātes nodokli — vai tās ir sociālās iemaksas vai tas ir iedzīvotāju ienākumu nodoklis... līdzīgs iedzīvotāju ienākumu nodoklim. Tas mans jautājums ir šāds. Izejot no premises, ka nu diez vai šeit būs domstarpības... ka gan iedzīvotāju ienākumu nodoklis, gan sociālās iemaksas mēs varam raksturot kā zem viena jēdziena – kā darbaspēka nodoklis. Piekritīsiet?

A. Leškoviča.

Nu... Finanšu ministrija jums gan nepiekritīs.

A. Laviņš.

Labi.

S. Osipova.

Tiesai būs iespēja uzdot jautājumus Finanšu ministrijai.

A. Laviņš.

Labi... kā darbaspēka nodoklis. Mans jautājums jums, ņemot vērā, ka jūs tā pūlējāties noraksturot un, mēģinot ierindot vienā no šiem diviem nosauktajiem nodokļiem, vai pastāv kādi normatīvie akti, kas darbaspēka nodokļa grozā ļauj ierindot tikai šos divus nodokļus? Vai tur nevarētu būt arī trešais nodoklis, piemēram, solidaritātes nodoklis?

A. Leškoviča.

Likumdevējam, protams, ir rīcības brīvība...

A. Laviņš.

Es runāju par normatīvajiem aktiem. Vai ir kādi normatīvie akti, uz ko jūs varētu atsaukties, argumentējot savu pozīciju, ka nekāds trešais nodoklis nevarētu būt un līdz ar to būtu diezgan tāda šaura rīcības brīvība likumdevējam. Runa ir par normatīvajiem aktiem.

A. Leškoviča.

Es teiktu tā, ka tomēr Latvijai būtu jāņem vērā arī noslēgtās konvencijas, arī Eiropas Savienības tiesību akti. Jā, viņi precīzi nepasaka. Nav tāda likuma, kurš pasaka: jūs nevarat to darīt. Nav. Tāda nav. Bet mēs neesam... Latvijas nodokļu

sistēma nav vērtējama atrauti arī no pārējām nodokļu sistēmām. Citur pasaulē nekur nav tāds nodoklis. Mēs esam ietvēruši arī tabulu, kurā mēs arī paskaidrojām. Nekur, nevienā valstī nav tik ciešas sasaistes ar solidaritātes nodokli, kā Latvijā... oi, tas ir, ar sociālā nodrošinājuma sistēmu.

A. Laviņš.

Jautājumam bija cits akcents. Miniet kaut vai šos starptautiskos tiesību aktus, kas nosaka, ka darba... nu, es nezinu, es tā nevaru pateikt... ka tieši tie noteiktie normatīvie akti nosaka, ka darbaspēka nodokļa grozā var būt tikai šādi divi nodokļi un nekādi citi nodokļi. Mans jautājums ir, neminiet par citām nodokļu sistēmām pasaulē, bet miniet pasaulē esošus normatīvos aktus, kas, iespējams, šo rīcības brīvību... jaunu, radošu pieeju nodokļu jomā tomēr ierobežo.

A. Leškoviča.

Nu, ar nodokļu tiesību... nav tādu konvenciju vai kaut kādu tiesību normu, kas pasaka, ka dalībvalsts vai Latvija to nevarētu darīt. Bet ir vispārīgie principi, kas nosaka noteiktas prasības attiecībā uz katra likuma, tajā skaitā, kā jūs minējāt, radoša likuma, piemērošanu. Viņam ir jābūt noteiktas kvalitātes, jābūt saprotamam.

A. Laviņš.

Respektīvi, jūs kritizējat šo likumu no saprotamības viedokļa, ja?

A. Leškoviča.

Cita starpā, jā.

A. Laviņš.

Ļoti zīmīgi un man ļoti interesanti likās jūsu pieminētais piemērs šī Eiropas Savienības tiesas lieta, ja es pareizi pierakstīju... 623/13 un C burtiņš priekšā...

A. Leškoviča.

Jā.

A. Laviņš.

Tad ir pareizi pierakstīts. Minējāt to, ka Beļģijas pilsonis atrodas Francijā, Francija... nu, es vismaz tā uztvēru, varbūt jūs man varat precizēt... kādi ir tie faktiskie apstākļi... Beļģijas pilsonim Francijā ir īpašums un es saprotu, ka no īpašuma ir jāsamaksā zināms nodoklis un šis nodoklis ir tas, kas ir sasaistīts ar šī nodokļa maksātāju sociālo apdrošināšanu. Un tā kā Beļģijas pilsonis ir apdrošināts sociāli un šo sociālos pakalpojumus saņem Beļģijā, tad izveidojas situācija, ka Francijas

pilsonis, par saviem īpašumiem samaksājot šo nodokli, ir sociāli apdrošināts, bet Beļģijas pilsonis par Francijā esošu īpašumu, par kuru ir samaksājis nodokli, tomēr Francijā nesaņem sociālo apdrošināšanu. Un tur tiesa ir saskatījusi problēmu. Pareizi es uztvēru domu?

A. Leškoviča.

Mazliet es precizēšu. Francija pati to nodokli nekādā veidā nesaistīja ar sociālo apdrošināšanu un kā tādu neuzskatīja. Viņa viņu pēc būtības uzskatīja kā ienākuma nodokli vai kapitāla nodokli. Viņiem Francijā ir kaut kāda...

A. Laviņš.

Bet idejiski. Francijas pilsoņi, maksājot šo nodokli, ir sociāli apdrošināti tāpēc, ka viņi šo nodokli maksā. Tāda ir doma?

A. Leškoviča.

Nē. Tur bija... tas nodoklis nav nekādā veidā saistīts ar sociālo apdrošināšanu.

A. Laviņš.

Labi, tad es tālāk nevaru formulēt to jautājumu, jo idejiski es to uztvēru savādāk. Līdz ar to es noņemu savu jautājumu.

A. Leškoviča.

Visdrīzāk ir tā, ka Francijā, tāpat kā uz jebkuru nodokļu maksātāju, ir teikts, ka tev ir jāmaksā ienākumu nodoklis. Tajā gadījumā bija ienākums no īpašuma. Šeit, Latvijā, tas varētu būt tas pats iedzīvotāju ienākumu nodoklis vai ienākums no kapitāla, piemēram. Bet problēma bija tā, ka šis nodoklis bija speciāli radīts, lai finansētu pabalstus... sociālos jautājumus... Un tā bija tā problēma, ko saskatīja Eiropas Savienības tiesa. Viņa teica: ja jūs radījāt nodokli, lai finansētu savu sociālo sistēmu, tad tas ir sociālais nodoklis.

A. Laviņš.

Un tā problēma bija tāda, ka Beļģijas pilsonis nevarēja saņemt no Francijas šos sociālos pakalpojumus, bet Francijas pilsoņi varēja saņemt, ja? Tur ir tā problēma?

A. Leškoviča.

Beļģijas pilsonis Francijā... viņam nevajadzētu saņemt sociālos pakalpojumus...

A. Laviņš.

Nevajadzētu... Ļoti labi. Un tad es principā varētu formulēt to jautājumu, ko es arī gribēju formulēt. Vai šeit, ja šīs trīs vai četras personas, kā mēs te noskaidrosim precīzāk, cik tur ir tās personas, kuras dzīvo ārpus Latvijas, bet strādā Latvijā un ir solidaritātes nodokļa maksātāji, vai jūs saskatāt kaut kādu atšķirību starp Latvijā dzīvojošu personu, kura saņem ienākumus virs obligāto iemaksu objekta maksimālā apmēra un starp tām personām, kas nedzīvo Latvijā, bet šeit strādā un saņem ienākumus. Vai šeit ir atšķirīga attieksme pret šīm personām nodokļa pienākuma maksāšanā?

A. Leškoviča.

Vēlreiz jautājums... Vai ir atšķirība starp šeit, Latvijā dzīvojošiem solidaritātes nodokļa maksātājiem un ārzemēs...

A. Laviņš.

To cilvēku kas dzīvo, piemēram... respektīvi, vairāk nodokli maksā... kā jūs raksturojāt... nosauksim to tā: Latvijā dzīvojošie ārzemnieki, ja tā būtu pareizi saukt. Starp Latvijā dzīvojošu ārzemnieku un Latvijā dzīvojošu rezidentu, vai starp viņiem ir atšķirība attiecībā uz solidaritātes nodokļa maksāšanu?

A. Leškoviča.

Īstenībā tas arī ir ļoti labs jautājums. Paldies, godātā tiesa, ka šeit arī parādās kārtējā šī nodokļa nepilnība, ka pēc būtības likumdevējs piesaistījis to sociālās apdrošināšanas iemaksām, nevis ienākumam. Līdz ar to sanāk situācija, ka tas pats Latvijā dzīvojošais ārzemnieks šeit var ļoti labi pelnīt un dzīvot un solidaritātes nodokli nemaksāt tikai tāpēc, ka viņš būs apdrošināts citā valstī. A jēga tad bija kāda? Kas šeit dzīvo, strādā, pelna daudz, lai arī maksā daudz. Tur jau tā doma bija. A šobrīd piesaistīt... ļoti labs jautājums. Vot, šeit es gribētu arī parādīt vēl vienu pretrunu. Jaunuzņēmuma atbalsta likums. Ja mēs paskatāmies uz šo likumu, atšķirībā no solidaritātes nodokļa likuma, solidaritātes nodoklis piesaistīts vairāk sociālajām apdrošināšanas iemaksām. Tie, kas ir sociāli apdrošināti, viņi būs solidaritātes nodokļa maksātāji. Jaunuzņēmuma atbalsta likumā, acīmredzot, tur strādāja cita ministrija un aizmirsa saskaņot, jo Jaunuzņēmuma atbalsta likumā vairāk ir piesaiste ienākumam un likums pasaka: ja tas, neatkarīgi no tā, vai viņš ir ārzemnieks vai nē, saņem... viņš šeit var nemaksāt iedzīvotāju ienākumu nodokli, var nemaksāt uzņēmuma ienākumu nodokli, bet viņam ir jāmaksā šeit valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas divu algu apmērā tikai tad, ja viņš šeit ir sociāli apdrošināms, bet, sasniedzot noteiktu ienākumu līmeni, tātad tie būtu tie griesti, viņam būs jāmaksā solidaritātes nodoklis. Tā, manuprāt, ir krietni pareizāka

pieeja, ka, ja tu šeit dzīvo, šeit strādā, nu tad arī maksā vairāk. A rezultātā tā piesaiste valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām rada tēlu, kā jūs teicāt, ka Latvijā dzīvojošie ārzemnieki, kuri šeit nopelna ļoti daudz, faktiski nekādu labumu šeit valstij nedod.

A. Laviņš.

Atbilde bija. Paldies.

S. Osipova.

Vai ir vēl kāds jautājums? Tiesnesis Neimanis.

J. Neimanis.

Man jums jautājums... jūs tikko te kritizējāt divu likumu nesaskaņas. Bet, ja es skatos Solidaritātes nodokļa likumu, tad nodokļa objekts ir ienākums, atbilstoši Valsts sociālās apdrošināšanas likumam, kas ir tātad algotā darbā aprēķinātie ienākumi. Kāpēc tur būtu kaut kāda slikta pretruna? Nu tātad, objekts ir ienākumi, ko viņš gūst.

A. Leškoviča.

Jūs tagad te runājat vairāk par Jaunuzņēmuma atbalsta likumu.

J. Neimanis.

Nu, jā, jūs te pieminējāt.

A. Leškoviča.

Jā, objekts ir ienākumi, bet ir problēma tā, ka arī likumdevējs ir noteicis Jaunuzņēmuma atbalsta likumā tātad pienākumu maksāt solidaritātes nodokli, tiklīdz persona saņem noteiktu ienākumu. Pēc būtības kā tas notiek? Darba devējs, tāpat kā jebkurš darba devējs, līdz šim katru mēnesi deklarē šai personai izmaksāto algu. Bet tikai neaprēķina viņai sākotnēji valsts sociālās iemaksas no visas algas, bet tikai no divām minimālajām algām. Bet tiklīdz nodeklarētie ienākumi pārsniedz kaut kādu noteiktu līmeni, tas ir, valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu griestus, tad šīm personām iestājas pienākums maksāt solidaritātes nodokli. Šeit ir pretruna tāda, ka... es teiktu, Jaunuzņēmuma atbalsta likumā pieeja, ka būtu jāmaksā nodoklis atkarībā no ienākumiem, ir pareizāka nekā solidaritātes nodoklī tik tieši piesaistīt sociālajām apdrošināšanas iemaksām tam objektam...

J. Neimanis.

Likumā ir teikts, ka maksā no ienākumiem.

A. Leškoviča.

Maksā no ienākuma. Jā. Bet, godātā tiesa, tikpat labi tas Jaunuzņēmuma atbalsta likums pasaka, ka jāmaksā solidaritātes nodoklis atbilstoši likumam par valsts solidaritātes nodokli. Mēs atkal nonākam... jā, ir mērķis, ir sasniegts ienākums, kad būtu jāsāk maksāt nodoklis, bet, ja tas ir ārzemnieks un viņš šeit, Latvijā nav pakļauts sociālajai apdrošināšanas sistēmai, mēs atkal nonākam pie tā, kur mēs bijām, ka patiesībā solidaritātes nodoklis nav jāmaksā.

J. Neimanis.

Okey, tas ir viens tāds varbūt atsevišķs aspekts, ja ir ārzemnieks. Bet tad ir jautājums sekojošs... Jūs minējāt, ka tātad ir atšķirīga attieksme atkarībā no dažādām personu grupām, un jūs pretnostatāt pašnodarbinātos ar citiem darba ņēmējiem. Tā es sapratu. Bet vai jūs neredzat, ka tur ir zināma atšķirība? Tātad pašnodarbinātais ir brīvs savu lēmumu pieņemšanā attiecībā pret to, kāds ir viņa iemaksu objekts, cik viņš daudz maksā. Savukārt pārējās grupās tātad to nosaka cita persona. Nu, tātad, darba devējs, cik viņš izmaksā, tik arī tam darbiniekam ir jānomaksā tālāk.

A. Leškoviča.

Šeit arī ļoti labs jautājums. Bet es gribētu atsaukties uz pašas Finanšu ministrijas rakstiskajā viedoklī skaidrojumu, kur viņa pasaka, kurš nodarbinātais ir pats sev darba devējs un darba ņēmējs. Līdz ar to termins “darba ienākumi” jeb “darba nodokļi” mēs tikpat labi attiecinām kā uz darba ņēmējiem, gan uz pašnodarbinātajiem.

J. Neimanis.

Nu, tas ir terminoloģiski, bet pēc būtības... vienā gadījumā ir personu grupa, kura pati nosaka, kāds būs viņas tas sociālais nodrošinājums kaut kādā daļā nākotnē un otrā gadījumā par to lemj cita persona un mēs kā darbinieks tikai saņemam attiecīgi šo ienākumu savā bankas kontā.

A. Leškoviča.

Jā, es jums pilnīgi piekrītu. Un es uzskatu, ka tādā gadījumā, ja likumdevējs negribējis, lai pašnodarbinātie maksātu, arī likumā nebija to jāraksta. Bet viņš to ierakstīja, pasakot, ka arī viņiem ir jāmaksā. Un te ir tā pretruna...

J. Neimanis.

Tādā gadījumā, ja viņi nosaka sev to izmaksājamo attiecīgo ienākumu.

A. Leškoviča.

Jā. A pasakiet, a kāpēc tad tas pats bēdīgi slavenais maksātnespējas administrators Krūms... vai ik gadu mums tiek stādīti top simts..

S. Osipova.

Varbūt neuzdodiet tiesai retoriskus jautājumus... atbildiet uz tiesas jautājumiem.

A. Leškoviča.

Jā, es atvainojos.

J. Neimanis.

Tad man vēl ir viens jautājums. Jūs minat tātd, ka tad, ja tas ir sociālais nodoklis, tad tur ir pretruna ar Satversmi, ka, lūk, tātd sociālais nodrošinājums būtu paredzams atbilstoši sociālajām iemaksām un tā kā šeit tās... šie cilvēki maksā lielākas šīs sociālās iemaksas caur solidaritātes nodokli un tātd līdz ar to viņi nesāņem lielāku arī sociālo nodrošinājumu. Tā es saprotu... un tādā veidā tiek... tā ir zināma veida pretruna. Bet vai jūs nepieļaujiet to, ka tieši diferencējot šo te maksājamo summu un pretī saņemamo sociālā nodrošinājuma apjomu, valsts tieši cenšas panākt zināmu taisnīgumu dažādu personu grupu vidū. Tātd, ja sabiedrības daļa, kura no saviem nelielajiem ienākumiem maksā sociālās iemaksas, viņi nevar saņemt tieši tādu daļu, kā to saņemtu tad, ja maksātu no lielākām summām. Tātd tiek pārnestas tas... zināma daļa tiek pārnesta, izlīdzinot šīs te neaizsargātākās grupas.

A. Leškoviča.

Es pilnīgi piekrītu un mēs arī esam par taisnīgumu. Bet mēs uzskatām, ka to pašu var sasniegt ar citiem līdzekļiem.

J. Neimanis.

Kādiem?

A. Leškoviča.

Tā pati progresīvā iedzīvotāju ienākumu nodokļa likme.

J. Neimanis.

Bet vai šis pēc būtības nav kaut kas līdzīgs? Nu, labi. Dažādās valstīs var būt dažādi izpildījumi.

A. Leškoviča.

Bet solidaritātes nodoklis pats par sevi nemazina šo citu darba ņēmēju nodokļu slogu. Viņi, aizejot katru dienu no darba uz mājām, savā maciņā... viņiem no tā ne silts, ne auksts.

J. Neimanis.

Slogu nemazina varbūt, bet valsts budžets saņem lielākus... teiksim, šis ir.. kā mums moderni ir teikt, ir lielāka fiskālā telpa dažādu šo maksājumu veikšanai.

A. Leškoviča.

Mēs uzskatām, ka to pašu un vēl labāku fiskālo telpu var panākt arī ar progresīvo iedzīvotāju ienākumu nodokli. Tie ir reāli aprēķini. Arī tie paši, kas šobrīd no solidaritātes nodokļa var izvairīties, viņiem īstenībā būs pienākums maksāt atbilstoši reālajiem ienākumiem bez kaut kādām citām subjektīvām pazīmēm, kā vecums, vai veselības stāvoklis vai arī tas, kad viņš ir pašnodarbinātais.

J. Neimanis.

Pēdējais jautājums. Sakiet, attiecībā uz Satversmes 109. panta iztulkojumu tād... Vai jūs... un kur jūs redzat tiesībās uz sociālo nodrošinājumu, teiksim, solidaritātes nodokļa vietu kā valsts obligāts maksājums zināmu vajadzīgu segšanai, pretnostatot tād Satversmes 109. pantam, kas saka, ka ikvienam ir tiesības uz sociālo nodrošinājumu.

A. Leškoviča.

Šeit ir tā, ka pēc būtības...

J. Neimanis.

Darba nespējas, vecuma gadījumos...

A. Leškoviča.

Jā... bet es drīzāk ietu no likumdevēja pozīcijas, ka mēs tagad izlīdzinājām situāciju un tagad visi ir vienādi. Bet mūsu skatījumā nav vienādi tieši to saņemamo sociālo nodrošinājumu apmēra ziņā. Ja pēc būtības vienā naktī likumdevējs ir atcēlis savus sociālos griestus, bet ir nolēmis, ka neko pretī nedod.

J. Neimanis.

Nē, es domāju, kādā veidā aizskar jūsu pārstāvēto pieteicēju tiesības uz sociālo nodrošinājumu vecuma, darba nespējas, bezdarba un citos likumā noteiktajos gadījumos pienākums maksāt solidaritātes nodokli.

A. Leškoviča.

Tas netiek ņemts vērā viņu pensijām, pabalstiem... solidaritātes nodoklis netiek ņemts vērā, jo, lai arī sākotnēji solidaritātes nodoklis tiek ieskaitīts speciālajos budžetos un no tiem speciālajiem budžetiem tiek maksāti un finansēti dažādi sociālie pakalpojumi un pabalsti, pēc kāda laika likumdevējs vienkārši izņem to naudu no tiem speciālajiem budžetiem un novirza uz pamatbudžetiem, pasakot, ka nē, mēs tāo naudiņu tagad vairs neskaitīsim jums par labu... netiek ņemts vērā pensiju aprēķinā, pabalstos un tā tālāk.

J. Neimanis.

Tātad tā pamatideja ir tāda, ka jūs gribētu absolūtu beznosacījumu šī pamatprincipa īstenošanu — sociālais nodrošinājums atbilstoši sociālajām iemaksām un nekādas korekcijas tātad tur nevar veikt. Tātad, jo lielākas sociālās iemaksas, jo lielāks sociālais nodrošinājums no valsts.

A. Leškoviča.

Protams, mēs tā gribētu, jā. Bet šeit mēs saprotam, ka arī ir jāņem vērā visas sabiedrības vajadzības un mēs uzskatām, ka tādā ziņā sociālo partneru piedāvātie risinājumi, teiksim, ar divpakāpju valsts sociālās apdrošināšanas griestiem ir labāk sasniegt šo mērķi un nevienu neapbižo. Visiem ir skaidrs... ka labi, es saslimstu, man pabalsts... slimības pabalsts vai maternitātes pabalsts nebūs atbilstoši visai algai, bet viņš būs tāpat pietiekoši liels, lai es varētu izdzīvot. Bet kāpēc ir jāmaksā solidaritātes nodoklis un pensijā es neko nesaņemu no tā. Ir jāņem vērā, ka visi solidaritātes nodokļa maksātāji maksā iedzīvotāju ienākumu nodokli un lielākā daļa jau tiek novirzīta pašvaldības budžetos, no tiem pašvaldības budžetiem tās iemaksas saņem pārsvarā maznodrošinātās personas, kuras vispār nemaksā neko. Līdz ar to teikt, ka mēs... mūsu klienti nekādā veidā nepiedalās solidārā sociālo izmaksu segšanā, nu, tas īsti nav pareizi. Mēs esam par taisnīgumu, bet arī lai likumi būtu saprotami un arī pašiem nodokļu maksātājiem būtu motivācija maksāt šos nodokļus. Šobrīd solidaritātes nodoklis ne viņu neskar, bet viņš arī nemotivē maksāt nodokļus tāpēc, ka īstenībā nav... faktiski valstij tiek dots maksājums, bet no tā maksājuma principā nekas netiek saņemts un ieskaitīts kaut vai viņa paša pensijā. Kāpēc ne?

J. Neimanis.

Bet tas ir nodoklis un, kā zināt, nodokļu tiesību zinātnē nodoklis ir maksājums, kur nav pretpienākumu valstij. Par to nevajadzētu diskutēt šeit.

Labi, Paldies.

S. Osipova.

Vēl ir jautājums tiesnesim Kusiņam.

G. Kusiņš.

Jā, vēl papildinot to jautājumu, ko tiesnesis Neimanis nupat jums jautāja. Es saprotu, ka saprotu, ka sociālā nodrošinājuma sistēma sastāv no tā, ka ir pakalpojumi, ko jūs saņemat atbilstoši iemaksām un ir tādi, ko jūs saņemat neatkarīgi no šīm iemaksām, piemēram, bērnu invalīdu kopšanas pabalsti un tā. Vai es pareizi saprotu jūs pozīciju, ka jūs uzskatāt, ka iemaksas ir vienīgais veids, kā var saņemt sociālo nodrošinājumu, respektīvi, nevar būt tāda situācija, ka persona iemaksā kaut ko un pretī obligāti nesaņem no sociālā budžeta.

A. Leškoviča.

Te vairāk iet runa, godātā tiesa, ka pēc būtības, ja mēs skatāmies no parasta nodokļu maksātāja skatupunkta, likumdevējs ir faktiski pateicis, ka solidaritātes nodoklis ir tas pats, kas sociālais...

G. Kusiņš.

Bet likumdevējs tā nav pateicis.

A. Leškoviča.

Jā, bet, teiksim, divus gadus mums par to runāja tā pati finanšu ministre Reizniece, ka pēc būtības tas nav pareizi...

G. Kusiņš.

Jūs varat norādīt likumā, kur tā ir rakstīts?

A. Leškoviča.

Nē, likumā es tā nevaru norādīt. Bet šeit ir jautājums par to, ka visādi citādi no nodokļa maksātāja skatupunkta tas ir sociālās apdrošināšanas iemaksa un līdz ar to no viņa skatupunkta viņš nevar saprast, kāpēc, iestājoties riskam, viņš nevarētu arī saņemt atbilstošu sociālo nodrošinājumu. Tur ir tā problēma.

G. Kusiņš.

Tātad 109. panta aizskārums izpaužas, ka viņam tiek uzlikts nodoklis, bet viņš no sociālās apdrošināšanas shēmas nesaņem, lai gan tā nauda tiek ieskaitīta nevis sociālās apdrošināšanas shēmā, bet valsts budžetā.

A. Leškoviča.

Jā, tā šobrīd ir.

G. Kusiņš.

Un tas, jūsuprāt, ir 109. panta pārkāpums.

A. Leškoviča.

109. pants pēc būtības satur ļoti... kopsakarā ar paša likumdevēja noteikumiem... tas paredz principu, ka sociālais nodrošinājums atbilst veiktajām iemaksām. Tas ir princips, ko noteicis pats likumdevējs. Un ja viņš nosaka likumu, kurš visādi citādi atbilst valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām, tikai mainot vienu kritēriju, kurā budžetā viņš to ieskaita, nu... mūsu gadījumā, tad vai tiešām mēs nevaram atsaukties uz 109. panta principu, ka būtu jābūt sociālam nodrošinājumam atbilstoši veiktajām iemaksām.

G. Kusiņš.

Paldies.

S. Osipova.

Paldies. Tiesnese Rezevska. Lūdzu.

D. Rezevska.

Jūs savā uzstāšanās runā šodien minējāt likuma skaidrības argumentu, kas izriet no tiesiskās drošības principa. Sakiet, lūdzu, vai uz šo tiesas sēdes dienu jums ir arī kādi papildus argumenti par šā likuma pieņemšanas, likumdošanas procesa kvalitāti radušies?

A. Leškoviča.

Nu, mums bija... jā... Paldies, ka jūs pajautājat. Ja mēs analizējam to, kādā veidā tika pieņemts likums, tad hronoloģiski sanāk tā, ka šis likums rakstīts faktiski vienas dienas laikā sasteigtības procedūrā. Pati Finanšu ministrija norāda, ka īstenībā nebija laika saskaņot viedokļus, lai gan anotācijā ir norādīts, ka notika kaut kāda konsultēšanās. Ir jāpiekrīt arī profesores Šneideres viedoklim, ka diez vai vienas dienas konsultēšanās, kura pēc būtības ir stādīšana fakta priekšā, ir uzskatāma par atbilstošu konsultēšanos. Un kas notiek? Arī finanšu ministre vairākās intervijās ir skaidrojusi... es šajā gadījumā pat gribētu minēt konkrētu interviju, 2016. gada 17. augusta "Rītas Panorāmas" intervija... 10–15 minūte... kurā viņa saka apmēram tā – mums īstenībā... mēs to likumu rakstījām faktiski pēdējā vakarā pirms budžeta pieņemšanas, līdz ar to mēs vispār nevērtējam šo likumu, nedz arī kā viņš saskaņojās

ar citiem, nodokļu sistēmu un tā tālāk.” Un līdz ar to viņa arī citās intervijās skaidroja, ka tas, kādā veidā viņi pieņēma šo likumu, īstenībā nav pareizi.

Un kas notiek tālāk? Tiklīdz aiziet šis likums kopējā budžeta ieņēmumu paketē “Par valsts budžetu”... lai arī Saeima, darba devēju lietā gan vairāk, analizējot, vairākkārt ir norādījusi, ka tad ir notikušas komisija sēdes un visādas konsultācijas un viedokļu saskaņošana ar sociālajiem partneriem, bet patiesībā šeit ir tāds politisks jautājums: deputāti tiek nostādīti situācijā — vai nu viņi pieņem likumu tāds, kāds viņš ir, balso par solidaritātes nodokli, vai arī faktiski, atbilstoši Saeimas kārtības ruļļa 30. pantam, viņi var noraidīt šo likumu, bet tas automātiski nozīmē arī neuzticības izteikšanu Ministru kabinetam. Es nepareizi saku?

S. Osipova.

Jūs šobrīd paužat savu viedokli, mēs jūs neeksaminējam.

A. Leškoviča.

Jā... Nu, bet jebkurā gadījumā es gribētu teikt, ka tas process bija ļoti sasteigts un pati finanšu ministre ir paudusi vairākkārt viedokli, ka īstenībā nekādas alternatīvas, nekas netika izvērtēts, nedz arī, kā šis nodoklis atsauksies uz nodokļu maksātājiem. Vajadzēja lāpīt budžeta caurumus un viņi to izdarīja. Kādā veidā, tas uz to brīdi nevienam neinteresēja. Un, iespējams, tas arī izskaidro to, kāpēc tiklīdz pēc Solidaritātes nodokļa likuma pieņemšanas sākās... deputāti viens pēc otra sāka kritizēt šo likumu par to, ka viņš ir neskaidrs, ka tā nevajadzēja, ka viņš nav taisnīgs, tomēr kaut ko jādod pretī solidaritātes nodokļa maksātājiem, jo tās pēc būtības ir sociālās iemaksas... un visas tādas runas bija. Ja būtu pieņemts viss attiecīgi laicīgi, tad tādu problēmu, iespējams, nebūtu un no daudziem pārpratumiem varētu izvairīties mūsu skatījumā.

D. Rezevska.

Viens precizējošs jautājums vēl. Vienkārši noskaidrojot jūsu viedokli par šo pašnodarbināto personu jautājumu... saistībā ar 91. pantu un vienlīdzības principu. Sakiet, lūdzu, tā tad jūsu ieskatā tā problēma veidojas tajā, ka... var izveidoties un, kā arī šie pierādījumi rāda, tāda situācija, ka faktiskie ienākumi ir būtiski atšķirīgi no tiem ienākumiem, kas ir uzrādīti ienākumi un no kuriem tā tad būtu jāveic šis te maksājums. Tā tad šie faktiskie ienākumi ir ļoti atšķirīgi, daudz lielāki par tiem, kas ir jāuzrāda un no kuriem tā tad šis maksājums ir jāveic.

A. Leškoviča.

Jā. Mēs savos aprēķinos pielikumā esam minējuši konkrētas personas ienākumu, bet faktiski pēc likuma viņam ir pienākums maksāt valsts sociālās

apdrošināšanas iemaksas tikai no minimālās algas. Tātad gadā viņam iemaksu objekts... nebūšu precīza... nepārsniegs vairāk par 5 tūkstošiem. Līdz ar to viņš neizpilda kritērijus, kas ir noteikti Solidaritātes nodokļa likumā par sociālās apdrošināšanas griestiem.

D. Rezevska.

Tātad likumdevējs pats ir radījis šo situāciju ar normatīvo aktu.

A. Leškoviča.

Es teiktu, ka jā, bet, vai viņš gribēja tā, es neesmu pārliecināta, tāpēc ka viņš pats likumā ir ierakstījis, ka tā kā visiem būtu...

S. Osipova.

Lūdzu, tiesnesis Kučs.

A. Kučs.

Man vēl ir jautājums par 109. pantu. Jūs jau atbildot uz kolēģa Kusiņa jautājumu arī teicāt, ka šobrīd pieteicēji, vismaz minimālā apmērā, var baudīt šīs te sociālā nodrošinājuma garantijas. Man jautājums būtu: vai no 109. panta, jūsuprāt, izriet pienākums, ka likumdevējam šie sociālā nodrošinājuma pakalpojumi būtu jāparedz neierobežotā apmērā.

A. Leškoviča.

Nē, tieši tas neizriet, bet Satversmes tiesa vairākkārtīgi ir analizējusi 109. pantu un visus tos jautājumus par sociālo nodrošinājumu. Pats likumdevējs ir likumā "Par sociālo drošību", ja nemaldos, noteicis, ka ir jābūt sociālajam nodrošinājumam tādā pašā apmērā, kā tiek veiktas vai proporcionāli iemaksām, vai atbilstoši iemaksām, tā būtu pareizāk. Mēs izejam vairāk no tā viedokļa, ka pēc būtības likumdevējs ir radījis situāciju, ka no vidusmēra nodokļu maksātāja skatupunkta viņam tieši tāpat ir jāmaksā tās sociālās apdrošināšanas iemaksas. Un nekas no Solidaritātes nodokļa likuma īstenībā neliecina, ka tās nav sociālās apdrošināšanas iemaksas. Līdz ar to te ir drīzāk jautājums, kāpēc tad, ja jau jāmaksā tāpat kā visiem, kāpēc tad arī sociālais nodrošinājums nevarētu būt tāds pats kā visiem uz tiem pašiem pamatiem.

A. Kučs.

Man vēl viens pēdējais jautājums par alternatīvām. Jūs arī tātad arī esat norādījuši, ka viena no alternatīvām būtu līdzīgi kā sistēma bija no 2009. līdz 2013. gadam, teiksim, kad varētu atļaut šo valsts sociālās apdrošināšanas obligāto

iemaksu griestus. Un mans tas jautājums būtu tāds: vai, teiksim, ja likumdevējs būtu šādi rīkojies, vai viņš varētu sasniegt to mērķi, kas ir solidaritātes likumā, palielināt tos budžeta ieņēmumus, lai varētu finansēt šīs te pieaugošās sociālās izmaksas. Vai, teiksim, ar šādu alternatīvu vispār to mērķi varētu sasniegt?

A. Leskoviča.

Jā, mēs uzskatām, ka sociālo partneru piedāvātajā alternatīvā, piemēram, iedzīvotāju ienākumā nodokļa progresīvā likme vairāk un labāk sasniedz šo mērķi. Tāpat arī, ja būtu atcelts neskaidrais Solidaritātes nodokļa likums, bet to pašu divpakāpju sociālās apdrošināšanas iemaksu griestus noteiktu tā kā divās pakāpēs — uz īslaicīgiem pabalstiem būtu noteikti vieni griesti, piemēram, ka maternitātes pabalstu viņu noteikti nesaņemtu vairāk par noteikto lielumu. Savukārt tas neietekmētu viņu pensijas. Es domāju, ka šādā gadījumā pirmām kārtām, ja tas būtu arī kā sākotnēji Finanšu ministrija bija vienojusies ar sociālajiem partneriem, tas būtu arī skaidrāk no likumdevēja puses, arī no nodokļu maksātāju puses neradītu liekus pārratumus, kas tad ir solidaritātes nodoklis. Un šeit ir jāsaka... paldies par jūsu jautājumu... bet vienu ļoti būtisku aspektu gribētu pastāstīt, par ko es vēl nebiju skārusies.

Ja mēs lasām... viedokļos ir teikts, ka no alternatīvas... īstenībā mēs vērtējam alternatīvas, bet citas alternatīvas būtu nesamērīgi dārgas vai būtu... radītu kaut kādu nesamērīgu slogu administrēšanā un radītu nesamērīgu slogu darba devējam, darba ņēmējam. Godātā tiesa, es gribētu pievērst uzmanību dažādiem aspektiem. Tātad mēs esam... šobrīd likumdevējs ir izstrādājis būtiskus grozījumus likumā “Par uzņēmuma ienākumu nodokli”, faktiski ir radīta jauna nodokļu sistēma. Par iedzīvotāju ienākumu nodokli ir radītas progresīvā ienākuma likmes, dažādi grozījumi Sociālās apdrošināšanas likumā, būtiskas izmaiņas gan informācijas sistēmā kā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pusē, tā Valsts ieņēmuma dienesta pusē. Mēs esam... izejot no tiem datiem, kurus mēs savācām no likumprojekta anotācijām, mēs esam salīdzinājuši tās izmaksas, ko pašas iestādes un pats likumdevējs ir sarēķinājis. Un tās izmaiņas īstenībā un tās izmaksas nav tādas nesamērīgas, lai nevarētu kaut ko ieviest. Bet jāsaka, ka, piemēram, citu likumu, kādā veidā viņu faktiski no jauna radīt, piemēram, Uzņēmuma ienākumu nodokļa likums... no jauna tiek radīts.. tā sistēma... tās izmaksas mūsu skatījumā ir nesalīdzināmi lielas, salīdzinājumā ar to, ko vajadzēja izmainīt attiecībā uz solidaritātes nodokli vai kaut kādu alternatīvu pantu ieviešanu. Mēs esam aprēķinājuši, ka atbilstoši paša likumdevēja, teiksim, jaunas deklarācijas izveide vai esošās labošana, ko viņi uzskata, ka tas būtu pārāk grūti, izmaksātu ne vairāk par 20–30 tūkstošiem, lai attiecīgi arī viņu administrētu. Savukārt ikgadējā informatīvās sistēmas uzturēšana neizmaksātu vairāk par 30 tūkstošiem. Tas nav tās nesamērīgās izmaksas. Un atkal. Kāpēc attiecībā uz iedzīvotāju ienākumu nodokli,

sociālajām iemaksām... darba devējam, kurš tāpat.. viņam ir ik mēnesi jāaprēķina no katra darbaņēmēja ienākumiem un jāiemaksā budžetā, kā šī situācijā atšķiras no solidaritātes nodokļa likuma? Es jums pateikšu, ka nekā. Nekāds administratīvais slogs viņam netiek palielināts. Un to ļoti labi parāda atkal Jaunuzņēmuma atbalsta likums, kurā likumdevējs ļoti skaisti ir pateicis, ka darba devējam pašam ir jāaprēķina solidaritātes nodoklis no darbaņēmēja un jāieskaita budžetā un arī tā ikmēneša deklarācija tika grozīta. Tik tiešām tika grozīta, bet tikai viens stabīņš ielikts klāt — aprēķinātais solidaritātes nodoklis. Tās ir tās nebūtiskās... vai nesamērīgās izmaksas vai nesamērīgais slogs, kas tiek radīts? Mūsu skatījumā visdrīzāk tā ir tāda atrakstīšanās, lai pamatotu to, ka īstenībā likums bija tik sasteigts un tik nepārdomāts, ka rada šobrīd tādas problēmas ar tā izpratni un piemērošanu.

S. Osipova.

Paldies. Ja pareizi saprotu, tad tiesnešiem vairāk jautājumu pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem nav. Tiesa ir ļoti rūpīgi un skrupulozi iztaujājusi pieteikuma iesniedzēju pārstāvjus. Ja ir palikuši vēl kādi neuzdoti jautājumi, lūdzu, vārds Saeimas pārstāvei.

I. Tralmaka.

Paldies, godātā tiesa. Tiešām daži, jo es saprotu, ka tiesa ir bijusi tiešām ļoti skrupuloza, uzdodot jautājumus.

Es varbūt iesākšu ar pāris jautājumiem, ja manam kolēģim būs kādi jautājumi, tad ar tiesas atļauju varbūt arī viņš varēs uzdot.

Tas pirmais jautājums, kas man ir tāds vispārīgāks, vai, jūsuprāt, no solidaritātes pienākuma, kas ir katrā sociāli atbildīgā valstī, katram pilsonim izriet tiesības prasīt konkrētus labumus sev?

A. Leškoviča.

Sociāli atbildīgas valsts pienākums paredz ne vien, teiksim, rūpēties par kaut kādu personu interesēm, bet arī kopējām sabiedrības interesēm, sāksim ar to. Un mūsu klienti arī ir šīs sabiedrības daļa, kas principā, ja mēs runājam par sociāli atbildīgas valsts principu kā tādu, tad arī likumdevējam bija jārīkojas atbilstoši sociāli atbildīgi attiecībā uz visiem, nevis jārada likumi, kuri, pirmām kārtām, principā pieļauj patvaļību likuma piemērošanā atkarībā no tā, kā kurš ko saprot, otrkārt, rada cita veida nevienlīdzības, jo es neuzskatu, ka sociāli atbildīgas valsts principam atbilst rīcība, ka būtiska sabiedrības daļa, lai arī likumdevējs ir paredzējis, ka ir jāmaksā arī viņiem, var nemaksāt. Un faktiski, vai sociāli atbildīga valsts ir vēlējusies panākt to, ka bagātie patiesībā maksā mazāk un nabagiem no tā ne silts, ne auksts.

I. Tralmaka.

Es īsti nesaklausīju atbildi uz savu jautājumu. Mans jautājums, es vēlreiz precizēšu, ir tāds: vai solidaritātes pienākums nozīmē to, ka valsts var noteikt, ka zināmi turīgākai iedzīvotāju daļai maksā vairāk atbilstoši saviem ienākumiem, bet viņi nesaņem neko atpakaļ, viņi vienkārši piedalās tikai tādēļ, ka viņi saņem vairāk, viņi maksā vairāk visas sabiedrības labumam. Un tādā veidā ir solidāri. Vai šis te pienākums, kas ir cilvēkiem vairāk ziedot budžetam, atbilstoši saviem ieņēmumiem, vai tas ietver tiesības prasīt atbilstošus labumus sev vienmēr.

A. Leškoviča.

Nu, vārds “vienmēr” īsti laikam šeit nebūtu korekts. Bet, manuprāt, jūsu jautājumā būtu jāuzsver tiešām tas vārds “solidārs”. Vai tiešām, ka 5 procenti no strādājošajiem un tikai uz viņiem attiecinot un pasakot, ka nu tagad viss būs solidāri, tikai uz 5 procentiem attiecinot to pienākumu būt solidāriem. A kā ir ar pārējo sabiedrības daļu? Es gribētu šeit pateikt to, ka Reizniece, pati Finanšu ministrija, intervijā ir teikusi: “Lai sasniegtu solidaritāti, lielākus nodokļus būtu jāmaksā vismaz piektai daļai no iedzīvotājiem, nevis tikai 5 procentiem, kā šajā gadījumā.”

I. Tralmaka.

Es vienalga nesaklausīju atbildi. Bet es laikam uzdošu nākamo jautājumu. Nākamais jautājums: kas liedz valstij noteikt to, kur aiziet ieņēmumi no konkrēta nodokļa?

A. Leškoviča.

Nekas neliedz.

I. Tralmaka.

Tātad valsts var brīvi izvēlēties, kuri ieņēmumi no konkrēta nodokļa aiziet kurā no budžetiem vai kurā pat apakšlīnijā — tas ir speciālais vai tas ir pamatbudžets.

A. Leškoviča.

Šobrīd, atbilstoši Satversmes tiesas praksei, tas ir tikai vienīgais izņēmums — sociālās apdrošināšanas iemaksas.

I. Tralmaka.

Paldies. Kas nosaka nodokļa būtību? Vai, pareizāk sakot, mans jautājums ir: vai nodokļa administrēšanas kārtība ir tā, kas nosaka nodokļa būtību, kas ir nodoklis konkrētais?

A. Leškoviča.

Ļoti labs jautājums, jo pēc būtības es domāju, ka uz šo jautājumu būtu jāatbild jums, jo tādā ziņā, ka tieši jūs noteicāt un radījāt kaut kādu tiesisku brāķi, kur īstenībā šis jautājums ir ļoti aktuāls: kas ir tad ir solidaritātes nodoklis. Jūs sakāt, ka mēs tikai administrējam. A no Eiropas Savienības tiesību aspekta tam īstenībā nav tik būtiskas nozīmes. Viņi saka, ka nē, to ir jāuztver kā sociālo. Nu, tādā ziņā tas ir ļoti labs jautājums. It sevišķi jauno grozījumu kontekstā, kas stāsies no 1. janvāra. Vai mainīsies jūsu viedoklis, ka tas ir kaut kas trešais? Vai kas tas tāds ir?

I. Tralmaka.

Mans jautājums bija teorētisks, nerunājam par šo konkrēto nodokli, bet runājam par nodokļiem vispār. Kas ir tas, pēc kā... kas ir tas, kas nosaka, kas ir nodoklis?

S. Osipova.

Man liekas, ka pieteikuma iesniedzēju pārstāve jau atbildēja ar savu pozīciju. Paldies.

I. Tralmaka.

Tad man ir jautājums, vai uzņēmējdarbības riska nodeva, kas tiek aprēķināta vienlaicīgi un administrēta tieši tāpat kā valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas, jūs uzskatītu arī par sociālām iemaksām? Viņas aiziet valsts pamatbudžetā.

A. Leškoviča.

Es padomāšu par šo jautājumu... Nebiju nekad domājusi no šā aspekta, bet viņa arī tiek iekasēta, viņa netiek jaukta kā kaut kas savādāks.

I. Tramlaka.

Tiek administrēti un samaksāti tieši tādā pašā veidā, kā tiek administrētas un maksātas valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas...

S. Osipova.

Atvainojos... ierosinātajā lietā netiek skatīts šis nodoklis. Vai ir jautājumi pēc būtības par faktiem un argumentiem, kas ir saistīti ar izskatāmo lietu?

I. Tralmaka.

Jā, mans jautājums ir vairāk tāds, ka ja administrēšanas kārtība ir piesaistīta vienam nodoklim, vai tas maina nodokļu būtību.

S. Osipova.

Skaidrs.

A. Leškoviča.

Es jau atbildēju uz to iepriekš.

I. Tralmaka.

Paldies. Tad es varbūt uzdošu savu pēdējo jautājumu. Kā likuma 7. un 9. pants...

A. Leškoviča.

Es atvainojos... Atbildot uz jūsu iepriekšējo jautājumu...

K. Strazds.

Tātad nodokļa būtību maina nevis administrēšana, bet izlietojuma mērķis. Un konkrēts solidaritātes nodokļa izlietojuma mērķis noteikts Solidaritātes nodokļa likuma 2. pantā.

I. Tralmaka.

Skaidrs. Tad jautājums man par likuma 7. un 9. pantu, kas nosaka valsts iestāžu pienākumus nodokļa administrēšanā. Kā tieši likuma 7. un 9. pants ietekmē jūsu pamattiesības?

A. Leškoviča.

Mēs to esam skaidrojuši savā pieteikumā un mums arī bija iespēja iepazīties, ka, lai arī pēc būtības tie ir tehniskie panti, bet viņi mūs ietekmē tādā veidā, ka viņi nosaka, ka vienā brīdī likumdevējs no speciālā budžeta paņem tās iemaksātās sociālās iemaksas un pasaka, ka tas būs solidaritātes nodoklis, kurš tiks pārskaitīts budžetā. Tūlītās es jums pateikšu... tas ir mūsu pieteikumā 1.2.3. punktā paskaidrots.

I. Tralmaka.

Nebūs vairāk jautājumu. Paldies.

S. Osipova.

Paldies pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem.

Šobrīd sēdes secība tālāk būs šāda. Mēs dosim pusstundu Saeimas pārstāvjiem paust savu pozīciju, pēc tam, lai tiesai neviens nepārmestu necilvēcīgu attieksmi pret tiesu pašu un klātesošajiem, mēs dosimies pusdienu pārtraukumā no 12.50 līdz 14.00 un 14.00 attiecīgi turpināsim ar to, ka izskatīsim jautājumu, kādā secībā tiks...

vispirms jautājumi no tiesnešiem attiecīgi Saeimas pārstāvjiem, pēc tam lemsim par pieaicināto personu uzklausīšanas kārtību.

Lūdzu, vārds Saeimas pārstāvjiem.

I. Tralmaka.

Paldies, godātā tiesa, par Saeimai doto vārdu.

Vispirms iesākumā es tomēr gribētu atkārtot, ņemot vērā to, kādi argumenti izskanēja pieteikuma iesniedzēju pusē, atgādināt mūsu iebildumu, kas tika izteikts pie lūguma. Tātad – kāds ir lietas tvērums?

2016-14-01 lieta, konstitucionālā sūdzība tika iesniegta par trim aspektiem: par 91. pantu principā trijos aspektos. Divos no tiem konstitucionālās sūdzības iesniedzēji bija runājuši par 105. pantu. Tiesas lēmums neierosināt šo lietu attiecas tieši uz argumentāciju... uz argumentāciju, kas ir minēta šajos divos aspektos. Un es citēšu tiesas lēmumu, kur viņa runā par argumentāciju... kolēģija runā par argumentāciju, par kuru tiesas kolēģijas uzskatā nebija pietiekama juridiskā pamatojuma. Un tas ir par argumentu, proti, ka pašnodarbinātās personas varot izvēlēties, kādu nodokli maksāt, kamēr darba ņēmējam šāda izvēle nepastāv. Un par to, ka leģitīmo mērķi var sasniegt, paredzot nodokļa likmi atkarībā no tā, kādiem valsts sociālās apdrošināšanas veidiem šī persona ir apdrošināta. Tātad šie te argumenti, kas tiek minēti zem 105. panta saistībā ar 91. pantu, kolēģija ir uzskatījusi, ka šajos aspektos lieta nav ierosināma. Līdz ar to arī Saeima nav sniegusi savā atbildes rakstā atbildi uz šiem te diviem aspektiem.

Arī vēlākajās sūdzībās, kas tika ierosinātas, papildus paskaidrojumi no Saeimas nav pieprasīti, tādēļ Saeima arī šodien un atbildes rakstā ir sniegusi atbildi tikai attiecībā uz 91. pantu saistībā ar 109. pantu.

To, ka konstitucionālai sūdzībai šeit ir mazliet pazudušas robežas pieteikuma iesniedzēju ieskatā, protams, arī var redzēt no tā, kā pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka ir vienalga, kā vērtēt šo te sūdzību. Šis ir citāts no šīrīta runas: “vienalga, kā vērtēt šo te nodokli”.

Bet tomēr es gribētu uzsvērt to, ka konstitucionālā sūdzība ir diezgan konkrēts instruments. Konstitucionālajā sūdzībā ir jāpierāda savs konkrētu pamattiesību aizskārums un konstitucionālā sūdzība nav izmantojama tam, lai varētu pēc saviem ieskatiem vai piedāvāt valstij savas labākas politiskās izvēles par to, kādā veidā būtu veidojama nodokļu sistēma. Es domāju, ka mums katram ir šāds viedoklis par to, kas varētu būt labāks nodokļu sistēmā un kā to veidot efektīvāk.

Tad, ņemot vērā to, tad es pievērsīšos tam, ko es vēlējos — saviem pamatargumentiem.

Saeima šajā lietā ir iesniegusi atbildes rakstu šajos konkrētajos aspektos, ko es jau minēju un es necentīšos šodien tiesas sēdē detalizēti atkārtot visus tos argumentus,

kas jau mūsu atbildes rakstā ir minēti, bet es izklāstīšu galveno un savas runas beigās es arī pievērsīšos pārīs apsvērumiem, kas ir pieteikuma iesniedzēju paustajā viedoklī, kurus Saeima uzskata par kļūdainiem.

Šajā lietā, tāpat kā vairākumā Satversmes tiesas lietu, un tā ir konstitucionālās kontroles būtība, ir svarīgi izprast konstitucionālās sūdzības kontekstu. Un tādēļ ir būtiski apzināties, ka šajā lietā ir apstrīdētas normas, kas uzliek pienākumu maksāt nodokli. Tātad nenoliedzami, ir svarīgi arī tie aspekti, kurus pieteikuma iesniedzēju pārstāvji jau pauda — tātad finansiālie apsvērumi, aprēķini, ieņēmumu izlietojums un citi aspekti, tam ir nozīme šajā lietā. Tomēr lieta nav ierosināta par tiesībām uz īpašumu, bet par tiesībām uz sociālo nodrošinājumu. Saeima neuzskata, ka šajā lietā, un es pēc brīža pamatošu, kādēļ, vispār ir skartas pieteikuma iesniedzēju Satversmes 109. pantā noteiktās tiesības. Tomēr valsts un katra indivīda pienākumi sociālo un ekonomisko tiesību jomā un arī nevienlīdzības mazināšanā ir šīs lietas centrā. Valsts un katra indivīda pienākumi un atbildība par sociālo un ekonomisko tiesību vienlīdzīgu un progresīvu realizēšanu ir tieši tā prizma, caur kuru ir jāskata šis te nodoklis un caur kuru tas ir jāvērtē.

Godātā tiesa! Pirms es iedziļināšos pieteikuma iesniedzēju un Saeimas argumentu būtībā attiecībā uz solidaritātes nodokli, es īsi pakavēšos pie tā, kādi tad ir valsts un katra indivīda pienākumi sociāli atbildīgā valstī.

Starptautiskais pakts par sociālajām, ekonomiskajām un kultūras tiesībām uzliek valstij trīs veida pienākumus: neiejaukties, aizsargāt un īstenot. Angļu valodā tie būtu: *respect, protect and fulfil*.

Tātad valstij ir pienākums, pirmkārt, neiejaukties sociālo un ekonomisko tiesību īstenošanā, baudīšanā tādā līmenī, kādā tās tiek baudītas.

Otrkārt, nepasliktināt jeb aizsargāt pastāvošo sociālo un ekonomisko tiesību līmeni.

Un, treškārt, aktīvi un nepārtraukti darboties, lai savu ekonomisko iespēju robežās progresīvi īstenotu... ar progresīvi, es domāju, aizvien pieaugošā līmenī, aizvien augstāku šo tiesību standartu.

Šis trešais pienākums, kā to sociāli atbildīgas valsts principa kontekstā ir atzinusi arī Satversmes tiesa, ietver pienākumu veidot ilgtspējīgu un sabalansētu politiku sabiedrības labklājības nodrošināšanai. Tomēr šis pienākums nav atspoguļots tikai Satversmes 109., un, ja mēs paskatāmies nedaudz plašāk, tad arī 110. pantā. Tas vistiešākajā veidā skar valsts politiku dažādās jomās. Tajā skaitā arī nodokļu politiku. Savā nesen publicētajā rakstā „Taxing for the realization of economic, social and cultural rights”.... nu, kā to norāda šajā rakstā bijušais ANO Īpašais ziņotājs par tiesībām uz pārtiku, Olivjē de Šuters, viņš uzskata, ka nodokļu politika ir cilvēktiesību politika. Un viņš pamato, kādēļ, ar trim argumentiem.

Pirmkārt, tādēļ, ka ienākumi no nodokļiem ļauj mobilizēt līdzekļus veselības aprūpes, sociālās aizsardzības, infrastruktūras un citu sociālo, ekonomisko, kultūras tiesību baudīšanai absolūti nepieciešamo elementu finansēšanai.

Otrkārt, nodokļu politika ļauj pārdalīt pieejamos resursus un bagātību no turīgajiem sabiedrības slāņiem uz nabadzīgākajiem.

Un, treškārt, nodokļu politikas izvēle ir būtisks demokrātiskās pašnoteikšanās elements.

Un šeit es nonāku pie Solidaritātes nodokļa likuma mērķa. Pieteikuma iesniedzēji likuma 2. pantā ietvertos vārdus “pieaugušo sociālās aizsardzības un nevienlīdzības mazināšanas vajadzību finansēšanai” ir sašaurinājuši tik tālu, ka viņi no tiem atvasina tiesības iegūt noteiktus labumus tieši sev.

Tomēr, godātā tiesa, solidaritātes nodokļa likuma mērķī un arī likuma anotācijā atzīta ir ietverta pavisam citi apstākļi. Proti, tur ir atzīts, ka Latvijā pastāv ienākumu nevienlīdzība starp sabiedrības turīgākajiem un starp nabadzīgākajiem slāņiem. Un otrs, kas no tā izriet — šajos nabadzīgākajos slāņos pastāv aizvien pieaugoša nepieciešamība pēc sociālās aizsardzības. Sociāli atbildīgas valsts principa trešais elements ir valsts pienākums rūpēties par sociālo taisnīgumu. Tas ietver rūpes par sociālo atšķirību izlīdzināšanu, par vājāko aizsardzību un iespēju vienlīdzīgu nodrošināšanu. Sociālais taisnīgums prasa, lai materiālie un dažkārt arī nemateriālie valsts labumi tiktu pārdalīti no sabiedrības turīgākajiem uz trūcīgākajiem slāņiem.

Arī bijusī ANO Īpašā ziņotāja ekstrēmas nabadzības jautājumos Magdalēna Sakuved Karamon savā 2014. gada 22. maija ziņojumā ANO Cilvēktiesību padomē veltīja tieši nodokļu politikas jautājumiem. Viņa tajā uzsvēra, ka nodokļu politikai ir nozīmīga loma nevienlīdzības mazināšanā. Viņa arī atzina, ka valsts pieņemtie pasākumi, kuri nodokļu jomā paredz atšķirīgu attieksmi, bet mēģina risināt strukturālas nevienlīdzības problēmu, paši par sevi nav uzskatāmi par diskriminējošiem. Un tas mani noved pie izskatāmās lietas būtības – kas tad ir solidaritātes nodoklis un ko paredz apstrīdētās normas.

Pirms solidaritātes nodokļa ieviešanas darbaspēka nodoklis sastāvēja no valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām un iedzīvotāju ienākumu nodokļa. Sociālās apdrošināšanas iemaksas ir obligātas, un valsts tās ir atzinusi par prioritārām. Tās darba ņēmējam atbilstošā apmērā ir jānomaksā pirms solidaritātes nodokļa maksāšanas. Latvijā sociālā apdrošināšana ir būtiska sociālās drošības sistēmas sastāvdaļa. Sociālās apdrošināšanas sistēma garantē to, ka invaliditātes, vecuma, bezdarba vai citos gadījumos cilvēks nepalik bez iztikas līdzekļiem. Šī sistēma ņem vērā par katru personu veiktās individuālās iemaksas, tomēr ir būtiski apzināties arī to, ka šī sistēma nav domāta, lai uzturētu katrai personai nemainīgu ienākumu līmeni neierobežotu laika periodu. Sociālās apdrošināšanas sistēma balstās uz solidaritāti tajā aspektā, ka sociālajā budžetā šodien iemaksātā nauda šodien arī tiek izmaksāta. Tieši

tādēļ, ka tajā neglabājas neierobežoti līdzekļi, valstij ir pienākums, un Satversmes tiesa to ir atzinusi, ir pienākums šo sistēmu veidot piesardzīgi. Tāda ir obligāto iemaksu maksimālā apmēra jēga. Rēķinoties ar to, ka ieņēmumu sociālajā budžetā ir atkarīgi no daudziem mainīgiem un pat iepriekš neparedzamiem apstākļiem, valsts neuzņemas saistības nākotnē veikt nesamērīgi lielas izmaksas, nezinot, vai viņš šīs saistības spēs pildīt.

Tomēr pretēji tam, ko vēlas apgalvot pieteikuma iesniedzēji, solidaritātes pienākums nav attiecināms tikai uz sociālo apdrošināšanu. Tāpat solidaritāte nenozīmē to, ka par doto ieguldījumu personai ir tiesības vienmēr prasīt atpakaļ konkrētus labumus. Sociālā apdrošināšana ir tikai viens no sociālās drošības sistēmas elementiem. Būtiska daļa no sociālās drošības sistēmas pasākumiem tiek finansēta no valsts pamatbudžeta, tas ir atbalsts ģimenēm, bērniem invalīdiem, maznodrošinātām personām un citi pasākumi, kas neietilpst sociālās apdrošināšanas shēmā. Tāpat no nodokļa ieņēmumiem tiek finansēti strukturāli nevienlīdzības mazināšanas pasākumi un arī tiem ir nozīme šīs lietas kontekstā, piemēram, tiek celta minimālā alga, tiek finansēta Nodarbinātības valsts aģentūra, tās piedāvātais atbalsts, finansētas iespējas iegūt izglītību bez maksas un daudzi citi būtiski pasākumi. Šie ir tikai daži no piemēriem.

Godātā tiesa! Sociāli atbildīgas valsts princips ietver pienākumus ne tikai valstij, bet arī katra cilvēka pienākumus pret citiem cilvēkiem. Personai ar lielākiem ienākumiem solidaritātes pienākums un arī pienākums taisnīgā apmērā piedalīties nevienlīdzības izlīdzināšanā nebeidzas tur, kur sākas sociālo iemaksu griesti. Diemžēl šāda situācija pastāvēja līdz solidaritātes nodokļa ieviešanai. Kamēr mazo algu saņēmēji uzņēmās pilnu darbaspēka nodokļa slogu attiecībā uz visu savu darba algu, lielāko algu saņēmēju slogi, sasniedzot sociālo iemaksu maksimālo apmēru pakāpeniski, samazinājās.

Solidaritātes nodokļa mērķis ir šo situāciju izlīdzināt un vienlaikus nodrošināt, ka visas personas piedalās visas sabiedrības vajadzību finansēšanā taisnīgā apmērā. Un šeit es gribu uzsvērt — visas sabiedrības sociālo vajadzību finansēšanā. Ienākumi no šī nodokļa, to ieviešot, nebija paredzēti un netika novirzīti sociālajam budžetam. Solidaritātes nodoklim ir cits... plašāks mērķis. Solidaritātes nodoklis ir saistīts ar Satversmes 109. pantu tikai tik tālu, cik tālu no tā iegūtie līdzekļi tiek novirzīti valsts pamatbudžetā, no kura arī tiek finansēti nevienlīdzības mazināšanas un sociālās aizsardzības pasākumi sabiedrībai kopumā.

Solidaritātes nodoklis un obligātās iemaksas atšķiras vienā būtiskā aspektā, proti, obligāto iemaksu būtība ir divējāda. No vienas puses tās papildina sociālo budžetu ar līdzekļiem, kurus valsts, ievērojot paudžu solidaritātes principu, izlieto šodien maksājumiem veicamajām izmaksām. Tātad iemaksas tiek izmantotas citu cilvēku šodienas vajadzību segšanai. Bet, no otras puses, un šis ir ļoti būtisks aspekts,

obligātās iemaksas un to uzkrājums personiskajā kontā dod katrai personai, par kuru šīs iemaksas tiek veiktas, tiesības paļauties uz to, ka nepieciešamības gadījumā tā varēs saņemt atbilstošus pakalpojumus. Un tieši šis otrais un nevis pirmais aspekts ļauj obligāto iemaksu veicējiem apstrīdēt šo iemaksu regulējumu saistībā ar Satversmes 109. pantu. Solidaritātes nodoklī nav šī personiskā uzkrājuma. Nav otra aspekta, kas dotu šīs personiskās tiesības pieprasīt jebkādu pakalpojumu. No solidaritātes nodokļa maksājumiem neizriet personiskas tiesības pieprasīt sociālās apdrošināšanas un arī nekādus citus sociālās palīdzības pakalpojumus no pamatbudžeta. No solidaritātes nodokļa gūtie ienākumi tiek ieskaitīti valsts pamatbudžetā un izlietoti nevienlīdzības mazināšanas pasākumiem, tajā skaitā šodien veicamo pabalstu un citu sociālās palīdzības veidu izmaksām. Tomēr neviena no solidaritātes likuma normām nedod pieteikuma iesniedzējiem personiskas tiesības pieprasīt kādu no šiem pakalpojumiem. Tāpat Solidaritātes nodokļa likums nekādā veidā neietekmē tās iemaksas, kas pieteikuma iesniedzējiem ir veiktas vai arī to pabalstu izmaksu, ko valsts ir paredzējusi citos normatīvajos aktos. Tātad Solidaritātes nodokļa likums neietekmē pieteikuma iesniedzējiem Satversmes 109. pantā ietvertās tiesības ne atsevišķi, ne kopsakarā ar 91. pantu.

Virzoties tuvāk savas runas nobeigumam, es vēl gribētu īsi uzsvērt atsevišķus aspektus, kuri pieteikuma iesniedzēju konstitucionālajā sūdzībā, manuprāt, ir izcelšanas vērti.

Pieteikuma iesniedzēji ir apstrīdējuši, un šī lieta ir ierosināta par likuma 3., 5., 6., 7. un 9. pantu. Ko tad paredz katra no šīm normām? Solidaritātes nodokļa likums 3. pants nosaka nodokļa objektu, 5. pants uzskaita nodokļa maksātājus un 6. pants — nodokļu likmi. Šīs normas attiecas uz nodokļu regulējuma materiālo aspektu, tās nosaka, kādos apstākļos un kādā apmērā nodokļi valstī katrai personai ir jāmaksā. Valstij šāda regulējuma izvēlē ir plaša rīcības brīvība. Tomēr pieteikuma iesniedzēji nav reāli norādījuši, kā tieši normas, kas reglamentē objektu, likmi un pienākumus šo nodokli maksāt nevienlīdzīgi skar viņu tiesības uz sociālo nodrošinājumu. Turklāt solidaritātes nodokļa 7. un 9. pants skar vienu no nodokļa regulējuma procesuālajiem aspektiem — kārtību, kādā valsts nodrošina nodokļu ieņēmumu pārskaitīšanu no viena budžeta otrā. Šajā jomā valstij ir vēl plašāka rīcības brīvība. Eiropas Cilvēktiesību tiesa, piemēram, lietas fakti, protams, ir arī nedaudz atšķirīgi, bet Mikrointelektā lietā ir atzinusi, ka nodokļu iekasēšanas jomā pieņemtajiem lēmumiem parasti ir gan politisks, gan ekonomisks, gan arī sociāls aspekts. Tādēļ likumdevēja apsvērumi ir jārespektē, ja vien tiem ir saskatāms saprātīgs pamats.

Solidaritātes nodokļa likuma 7., 9. pantā nav noteikti nekādi pienākumi. Ne pieteikuma iesniedzējiem, ne citām privātpersonām. Šie panti reglamentē valsts līdzekļu iekšējo sadalījumu, kā tas tiek pārskaitīts no viena budžeta otrā. Šie panti reglamentē Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pienākumus solidaritātes

nodokļa administrēšanā. Arī attiecībā uz šiem pantiem pieteikuma iesniedzēji nav norādījuši, kā tajos veiktie Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pienākumi nevienlīdzīgi skar viņu tiesības uz sociālo nodrošinājumu.

Konstitucionālās sūdzības iesniedzēji saistībā ar tiesībām uz sociālo nodrošinājumu nav apstrīdējuši solidaritātes nodokļa maksāšanas pienākumu kā tādu. Bet, ja mēs paskatāmies uz konstitucionālo sūdzību, tās būtība ir tāda, ka viņa apstrīd to, kā no nodokļa nomaksas iegūtie ienākumi tiek izlietoti un kā, viņuprāt, tie būtu jāizlieto pareizāk.

Tātd pieteikuma iesniedzēji apstrīd to, ka ieņēmumi no solidaritātes nodokļa tiek ieskaitīti valsts pamatbudžetā. Par to liecina arī tas apstāklis, ka pieteikuma iesniedzēji par atbilstošāko alternatīvu apstrīdētajām regulējumam atzīst obligāto iemaksu maksimālā apmēra atcelšanu.

Pieteikuma iesniedzēju ieskatā likuma mērķis piešķir viņiem tiesības prasīt, lai solidaritātes nodokļa maksājumi attiektos nevis uz sociālo palīdzību, bet uz sociālo apdrošināšanu un tiktu šim mērķim arī izlietoti. Tomēr es gribētu uzsvērt, ka solidaritātes nodokļa mērķis, kas ietverts 2. pantā, tātd pats likuma teksts, runā par līdzekļu nodrošināšanu valsts pamatbudžetā. No valsts pamatbudžeta netiek finansēti sociālās apdrošināšanas pasākumi, bet gan sociālās palīdzības pasākumi un citi nevienlīdzības mazināšanas pasākumi. Un tā ir būtiska atšķirība.

Es arī šeit citēšu solidaritātes nodokļa anotāciju, bet daļā, kas tieši runā par solidaritātes nodokļa mērķi. Un es citēju: “solidaritātes nodokļa mērķis ir mazināt nodarbinātības nodokļa regresivitāti augstāka ienākuma līmeņa darba ņēmēju un pašnodarbināto kategorijām. Plašākā nozīmē solidaritātes nodokļa mērķis ir mazināt ieņēmumu nevienlīdzību un rast valsts budžetā ieņēmumus sociāli mazaizsargātāko iedzīvotāju kategoriju vajadzību nodrošināšanai.” Tās ir citāta beigas no anotācijas.

Godātā tiesa! Kā jau es minēju, neviena no Solidaritātes likuma normām un tajā skaitā likuma mērķis, kas lietā pat nav apstrīdēts, nepiešķir pieteikuma iesniedzējiem tiesības prasīt sociālās apdrošināšanas pakalpojumus. Neviena no apstrīdētajām normām nesamazina pieteikuma iesniedzēju izmaksu apjomu, kas saskaņā ar likumu ir paredzēts par viņu jau veiktajām obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksām. Līdz ar to konstitucionālā sūdzība ir balstīta uz maldīgu likuma mērķa izpratni.

Tādēļ Saeima lūdz Satversmes tiesu atzīt solidaritātes nodokļa 3., 5., 6., 7. un 9. pantu par atbilstošiem Satversmes 91. pantam un Satversmes 109. pantam.

Paldies.

S. Osipova.

Paldies Saeimas pārstāvjiem par to, ka iekonomējāt mūsu laiku.

Pasludinu pārtraukumu līdz pulksten 14.00, kad tiesas sēde turpināsies.

(Pārtraukums.)

S. Osipova.

Tātad turpinot lietas izskatīšanu pēc būtības, es aicinu tiesnešus uzdot jautājumus Saeimas pārstāvjiem.

Tiesnese Ziemele.

I. Ziemele.

Paldies.

Man ir atkal vairāki jautājumi. Tātad Saeimas nostāja ir tāda... un pilnīgi pretēja pieteikuma iesniedzējiem, ka šis nodoklis tātad nav sociālā iemaksa. Vai jūs, lūdzu, varētu definēt tā pavisam konkrēti, kas tad tas ir? Jūs dzirdējāt, ka arī tiesneši jau pieteikuma iesniedzējiem uzdeva šo pašu jautājumu, te ir izskanējušas vairākas versijas, ir saistība ar darbaspēka nodokli, ir saistība ar ienākuma nodokli. Kas tas ir?

M. Brencis.

Godātā tiesa! Tas ir specifisks darbaspēka ienākuma nodoklis.

I. Ziemele.

Specifisks darbaspēka ienākuma nodoklis. Paldies.

Nākamais jautājums. Kāpēc Jūs... Kādā ziņā viņš ir specifisks? Jūs varbūt varētu to paskaidrot.

M. Brencis.

Tā specifika raksturīga primāri ar varbūt to aspektu, ko mēs īpaši šeit jau pirmajā tiesas sēdes daļā dzirdējām, proti, ar izlietojumu. Specifika ir izlietojums un mērķis. Specifisks ir mērķis, jo iedzīvotāju ienākumu nodoklis, kas ir personas ienākumu nodoklis no attiecīgā darba ienākuma, tas aiziet pašvaldību budžetos — 80 procentu aiziet pašvaldību budžetos un 20 procenti valsts budžetā. Līdz ar to šis nodoklis ir specifisks darbaspēka nodoklis ar mērķi finansēt tos pamatbudžeta pasākumus, kurus īsteno sociālās drošības ietvaros, tāpatās arī, lai mazinātu nevienlīdzību. Un šī darbaspēka specifiskā nodokļa vēl viens atsevišķs aspekts, protams, ir tas, kā tas tiek administrēts kopā ar sociemaksām un uzņēmējdarbības riska valsts nodevu. Bet visādi citādi apliekamais ienākums kā nodokļa objekts... tam ir zināma līdzība arī ar iedzīvotāju ienākumu nodokli, jā. Un likme, kā jau 6. pants nosaka, likme sakrīt ar sociemaksu likmi. Tātad tā ir tā specifika šim nodoklim. Ir zināmi elementi gan no iemaksu regulējuma un piemērošanas, gan arī no Iedzīvotāju ienākumu nodokļa likuma regulējuma. Tomēr tā specifika ir atrodama mērķī un līdzekļu izlietojumā, lai gan vēlos uzsvērt, ka šis solidaritātes nodoklis ir resursu

likums. Un šis nodoklis tiešā veidā nenosaka, kam tiek paredzēti šie budžeta ieņēmumi. Protams, anotācija ilustrē virzienu jeb programmu, kuros būtu šie līdzekļi jānovirza, tomēr katru gadu valsts pieņem kārtējo budžetu... kārtējā Budžeta likumu, kurā jau tālāk sīkāk tiek paredzēts šo te ieņēmumu izlietojums.

I. Ziemeļe.

Bet sakiet, lūdzu, tāpat, ja tas ir specifisks darbaspēka nodoklis... Un tā kā jūs to tagad paskaidrojāt, var redzēt, ka teiksim tīri konceptuāli tajā solidaritātes nodokļa jēdzienā, tajā konceptā iekšā tur ir ļoti daudzi aspekti. Šis tas no viena, šis tas no otra, šis tas no trešā. Vai jūs zināt vēl kādu valsti, teiksim, kurā ir tāds veidojums ar tik sajauktām tām dimensijām?

M. Brencis.

Paturpinot arī atbildi uz iepriekšējo jautājumu un arī atbildot uz šo jautājumu, protams, šim nodoklim tā specifika ir tāda, ka viņš nevis no vienas puses ievieš progresivitāti, kāda būs spēkā no 2018. gada 1. janvāra, bet viņš mazina regresivitāti. Anotācijā paskaidrojot ieņēmumu līmeni, kurā šī nodokļa līkne kļūst regresīva, tad ir skaidrs, ka šis ieņēmumu apmērs sakrīt ar šo te sociālo iemaksu maksimālo apmēru, proti, vidēji tie ir 4 tūkstoši bruto ieņēmumi mēnesī jeb 48 600 ieņēmumi gadā. Līdz ar to, papildinot vēl iepriekšminēto atbildi, gribu teikt, ka arī šis te mērķis — mazināt regresivitāti — arī ir specifisks, jo līdz šim iedzīvotāju ienākumu nodoklis Latvijā nebija progresīvs. Tā ir vēl papildus lieta.

Bet, atbildot uz jautājumu par to, vai ir kādi citi piemēri. Finanšu ministrijas atbildes rakstā, ko mēs arī kā Saeimas pārstāvji esam iepazīnušies, ir minēti vairāki piemēri, ja nemaldos, Francija, Čehija, arī Lielbritānija tika minēta kā *Payroll taxes*, proti, ka pastāv dažādas nodokļu sistēmas un šie elementi mēdz būt dažādi. Gan nodokļa maksātājs ir gan darba devējs, gan darba ņēmējs. Latvijā tā sistēma ir tāda, ka principā darba devējs pilda šo nodokļa kasiera lomu, jo tiešā veidā darba ņēmējs nemaksā šo nodokli, izņemot pašnodarbinātos, kas pats deklarē ieņēmumus. Līdz ar to šis darba devējs paziņojums, viņš satur gan daļu par darba devēju, gan daļu par darba ņēmēju. Un tāpēc šajā gadījumā tās ir kā soc. iemaksas, kuras samaksā un atsevišķi vēl šis solidaritātes nodoklis virs sliekšņa. Bet, kā jau minēju, tiesību sistēmas ir dažādas, progresivitāte lielākoties Eiropas valstu... vairākām valstīm pat solidaritātes... pareizāk sakot, progresivitātes princips attiecībā uz ienākumiem ir pat konstitūcijās. Tā kā tā pieeja nodokļu regulēšanā un progresivitātē ir dažāda.

Tas, ko mēs šeit vēlamies uzsvērt – ka nav nekas nesaprotams, jo 3. pants un 5. pants diezgan skaidri pasaka, ka šis nodokļa objekts ir ieņēmumi virs soc. iemaksu griestiem. Jo ne pirms solidaritātes nodokļa ieviešanas, ne arī pašlaik neviens nemaksāja soc. iemaksas virs griestiem. Tas jau radīja to regresivitāti, ka vienā brīdī

šie algu saņēmēji un nodokļu maksātāji viņi maksāja soc. iemaksas un viņi virs griestiem vienkārši tās iemaksas vairs nemaksāja. Un tas ir tas progresivitātes elements, šis solidaritātes nodoklis, kas, ieviešot taisnīgumu, mūsaprāt, un gūst šo ienākumus budžetā, lai mazinātu nevienlīdzību un lai dotu finansējumu arī šiem te pamatbudžeta finansētajiem soc. drošības pasākumiem. Tā ir atšķirība.

I. Ziemele.

Sakiet lūdzu, tie grozījumi, kas stāsies spēkā no 1. janvāra 2018. gada, kādā veidā viņi mazlietiņ savādāk tad šo nodokli sakārto...?

M. Brencis.

Varētu lietot vārdu "sakārto". Mūsu, Saeimas ieskatā, šis nodoklis tiek padarīts mērķētāks. Proti, mainās, protams, nodokļa izlietošanas kārtība, mērķis tiek paplašināts, protams, 2. pants un 9. pants, kā jau minēju... un nodoklis kļūs mērķētāks, jo nodoklim tagad ir vairāk, teiksim tā, saņēmēju. Līdz šim saņēmējs bija sabiedrība pamatbudžeta izpratnē, šajā gadījumā saņēmēji kļūst mērķētāki. 1 procents — veselībai, proti, pusprocents no darba ņēmēja un pusprocents no darba devēja, kas kā pirmais ienākot Valsts kasē tiek atšķelts un novirzīts attiecīgajam veselības budžetam, tālāk šī te 10,5 darba ņēmēju procentu daļa, kas ir iedzīvotāju ienākumu nodoklis, kas aiziet pašvaldībām pēc sadalījuma 80 un 20. Un tālāk mums ir 2. un 3. pensiju līmenis, kas ir 6 un 4 procenti attiecīgi, tas aiziet paša konkrētā nodokļu maksātāja nākotnes uzkrājumam personificētam, tas ir tas, par ko šeit ir strīds, bet ko nodoklis nenosaka, un pēdējais ir manis pieminētais specbudžets, proti, 13,5 procenti nepersonificētā solidaritātes nodokļa daļa aiziet pirmajam pensiju līmenim jeb, citiem vārdiem runājot, pamatā pensionāriem vecumam pensiju izmaksām. Līdz ar to šajā gadījumā šis nodoklis, viņš kļūst mērķētāks 2. panta izpratnē mērķis tiek paplašināts, un tagad jau šie saņēmēji no šī nodokļa nomaksas kļūst vairāk. Tātad, kā jau minēju, pašvaldības, pensiju... speciālā budžeta saņēmēji, lielākoties tie ir vecuma pensiju saņēmēji, un tad šai gadījumā arī pats nodokļu maksātājs, jo 2. pensiju līmenis — 6 procenti, 3. pensiju līmenis — 4 procenti... tā pēc būtības ir nākotnes pensija jeb nākotnes uzkrājums vecuma pensijas iestāšanās gadījumā shēmas dalībniekam, protams... ja viņš ir shēmas dalībnieks.

I. Ziemele.

Mēs varētu par šo tēmu turpināt ilgi un dikti, bet varbūt es apstāšos, pārejot uz Satversmes 109. pantu. No Saeimas puses izskanēja... tātad pirms sēdes pārtraukuma izskanēja tātad šāda tēze, ka, runājot par tiesībām, par sociālajām un ekonomiskajām tiesībām, tātad valstij ir tieši tā... trīs pienākumi, kurus nosaka starptautiskais standarts un jūs apstājāties tieši pie šī pēdējā, pie tā, ka valstij ir pienākums tātad attīstīt,

nostiprināt, sekmēt sabiedrības labklājību. Nu, protams, ka tas ir Satversmes ievadā *expressis verbis* arī noteikts.

Bet tagad es gribētu saprast mazlietiņ. Vai jūs skatāties uz šo solidaritātes nodokļa maksājumu, ja es pareizi saprotu, kā tādu, kas sekmē sabiedrības labklājību... pilnīgi noteikti... bet kur tad jūs redzat to, ka valsts to dara? Es skatos, ka šie ir tie nodokļu maksātāji, kas to dara?

M. Brencis.

Es acīmredzot došu iespēju izteikties Tralmakas kundzei, kura šo tēzi izvirzīja.

I. Tralmaka.

Jā, es droši vien atbildēšu par savu tēzi.

Valsts to dara tādā veidā, ka valsts pienākums viens no veidiem, kā to darīt, tas nav vienīgais veids, pilnīgi noteikti, ir caur nodokļu... caur fiskālo politiku. Protams, kā mēs zinām, nodokļu ieņēmumi valstī ir pamatieņēmumi. Ne visās valstīs. Ir arī, protams, dabas resursi un tā tālāk... visas iespējas, kas ir jāizmanto, lai celtu pēc iespējas un vairotu sev pieejamos līdzekļus, kā tas paktā arī ir minēts saskaņā ar saviem valsts līdzekļiem, valstij arī ir pienākums šos līdzekļus vairo. Nodokļu politika ir viena no šī te, kā jau es minēju, arī doktrīnā ir pausts viedoklis par to, ka nodokļu politika ir cilvēktiesību politika tādā veidā, ka arī tā ir jāizmanto, lai šo te līmeni noturētu. Nevis noturētu... bet, lai progresīvi realizētu, palielinot savus ienākumus kā valsts, un vēlāk pārdalītu, mazinātu nevienlīdzības šos te līdzekļus... un tādā veidā valsts pienākums vistiešākajā veidā ir to darīt. Protams, ka ienākumu avots šajā gadījumā ir nodokļu ieņēmumi. Nodokļu ieņēmumi nāk no privātpersonām. Protams, tie nav vienīgie valsts ieņēmumi un valstīs, kurās ir vairāki citu veidu ieņēmumi, tajā arī ir vairāk iespēju citā veidā palielināt savu budžetu, bet Latvijā, protams, kā jebkurā citā veidā, šis ir viens no veidiem. Un tas ir valsts pienākums to darīt.

I. Ziemele.

Sakāt, lūdzu... Izskanēja arī jautājums no pieteikuma iesniedzēju puses, un tas ir arī lietas materiālos, par to, vai, domājot, teiksim, kopumā par nodokļu politiku tādā izpratnē, ka tai būtu jāsekmē valsts ekonomika, ka tomēr ir iespējami pieejami alternatīvi pasākumi. Vai jūsu rīcībā ir informācija par to, kādi alternatīvi risinājumi tika skatīti? Jo mums lietas materiālos faktiski parādās tikai viena alternatīva — vai nu viņš ir tas nodoklis vai nu viņš nav.

I. Tralmaka.

Es varu atbildēt uz šo jautājumu. Tas ir otras lietas ietvaros. Bija atbildes rakstā, bet es saprotu, ka tā nav daļa no lietas materiāliem... Mums šeit ir bijušas vairākas alternatīvas, kas ir apskatītas 2015. gada 22. oktobra sēdē, audioierakstā var to dzirdēt un arī 2015. gada 28. oktobra sēdē. Tas ir Budžeta un finanšu komisijas sēdē. Alternatīvas, kas bija apspriestas, ir šādas: pievienotās vērtības nodokļa celšana, obligāto iemaksu objekta maksimāla apmēra atcelšana, vienlaikus ierobežojot valsts pabalstu izmaksu apmēru, progresīvā iedzīvotāju ienākumu nodokļa ieviešana, solidaritātes nodokļa darba devēja likmes piemērošana darba ņēmējam un 28. oktobra sēde oktobra sēde gandrīz pilnībā ir veltīta alternatīvu apspriešanai. Tajā piedalījās Labklājības ministrijas sociālo partneru pārstāvji, arī Darba devēju konfederācija. 2015. gada 3. novembra sēdē ir uzklauti Darba devēju konfederācijas un Tirdzniecības un rūpniecības kameras pārstāvji un deputāts Pimenovs ir sniedzis priekšlikumu par iedzīvotāju ienākumu nodokļa papildu likmes ieviešanu. Tie būtu alternatīvie līdzekļi, kas tika apspriesti, uzklauti vairākās sēdēs un tika lemts komisijā par to, ka tas nebūtu tas labākais risinājums.

I. Ziemeļe.

22. un 28., ja? Divas sēdes?

I. Tralmaka.

Vēl 3. novembris.

I. Ziemeļe.

Jūs varētu iesniegt tiesai šo trīs sēžu ierakstus?

I. Tralmaka.

Audioierakstus? Jā, uz nākamo sēdi.

I. Ziemeļe.

Tad, runājot par alternatīvām jūs arī dzirdējāt, ka... tas ir saistībā arī acīmredzot ar šīm trim sēdēm un iepriekšējo procesu, jūs dzirdējāt no pieteikuma iesniedzēja diezgan tādus faktus balstītus argumentus par to, ka konkrētie process, kuru rezultātā tika pieņemts Solidaritātes nodokļa likums, ka šis process tomēr neatbilst labas likumdošanas principam. Tātad vienai no šādām tēzēm. Proti, parādās informācija lietas materiālos, ka likumprojekts ir ticis ļoti strauji un ātri izstrādāts. Varbūt jūs varat precizēt, kā tas process notika?

M. Brencis.

Es tiešām klausījos uzmanīgi un dzirdēja no pieteikuma iesniedzējas jēdzienu “vienas nakts process”. Katrā ziņā, izsekojot līdz budžeta izstrādes procesam, tajā laikā strādājot Finanšu ministrijas Budžeta departamenta direktora amatā, nebija tā, ka vienā naktī pēkšņi viss tapa. Sākotnēji budžeta izdevumu bāzes apstiprināšana gada pirmajā pusē, tad ir zināms, cik papildus līdzekļu sakarā ar valsts ekonomiskās izaugsmes prognozēm valsts var atļauties nākošajā gadā. Specifiski tajā gadā vēl arī Finanšu ministrija strādāja pie budžeta izdevumu izvērtēšanas sistēmas ieviešanas. Tā kā nodokļi nebija vienīgais avots, kā attiecīgi rast līdzekļus nākošā gada, jeb toreiz, 2016. gada, budžeta izdevumu vajadzībām. Bija vairākas valdības sēdes, kurās skatīja prioritāros pasākumus, neatliekamus pasākumus. Līdz ar to tas noteikti nebija vienas nakts process un visos šajos... gan valdības sēdes procesos, gan arī Budžeta komisijas sēdē bija pieaicināti gan sociālie partneri, gan valdības pārstāvji. Budžeta process... viņš ir varbūt ātrāks nekā tradicionālais likumdošanas process kaut vai tā iemesla dēļ, ka ir divi lasījumi, bet noteikti tā nevarētu teikt, ka ir vienas nakts process. Plus es pats personīgi esmu piedalījās vairākās Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes... gan padomes sēdēs, gan apakšpadomes sēdēs, īpaši tajā gadā, 2015. gadā tika izveidota nodokļu apakšpadome, kurā skatīja jautājumus un piedāvājumus arī tajā skaitā par šo te solidaritātes nodokli. Līdz ar to man grūti teikt, kurā brīdī tas viss bija sasteigts, jo viss budžeta process... viņš gadu no gada ir līdzīgs un gadu no gada...

I. Ziemele.

Es nerunāju tieši par budžeta procesu. Es prasu tieši par likumu... par likumprojektu.

M. Brencis.

Par likumprojektu... Tātad likumprojekts tika izstrādāts budžeta paketes ietvaros. Tam tika arī attiecīgi sagatavota gan anotācija, gan arī pats likumprojekta teksts. Likumprojekta tekstu izstrādāja Finanšu ministrija sadarbībā ar... pamatā, ja nemaldos, ar Labklājības ministriju, jo šis jautājums, protams, skar administrēšanu un tas ir Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras jautājums, kā šo nodokli administrēt. Un attiecīgi tālāk jau ir saruna ar sociālajiem partneriem, kā jau es minēju un Nacionālo trīspusējo sadarbības padomi. Un tad jau, kā jau kolēģe minēja, Budžeta un nodokļu komisijā diskusijas par pašu likumprojekta tekstu.

Bet, kā jau atbildot uz jūsu pirmo jautājumu... tā specifika jeb tā vajadzība... ir skaidrs, ka tā vajadzība ir fiskāla. Jebkura likuma mērķis ir fiskāls, ne tikai regulatīvs. Šajā gadījumā regulatīvais mērķis ir ieviest progresīvo nodokļu sistēmu, taisnīgu nodokļu sistēmu, bet ir skaidrs, ka katram likumam ir jāsasniedz arī fiskālais mērķis. Un, kā jau iesniedzot pagājušajā nedēļā papildus informāciju, mēs arī norādījām, ka

2016. gadā šis nodoklis ir iekasēts 25 miljonu apmērā, kas pārsniedz šo anotācijā norādīto ciparu. Pašlaik pēdējie Valsts kases dati liecina, ka šis nodoklis ir iekasēts 39 miljonu apmērā. Tie ir tuvu pie 65 miljoniem. Tas ir finansējums, kas nākošajā gadā ir paredzēts augstākajai izglītībai un tikai par 10 miljoniem vairāk naudas tiek plānots profesionālajai izglītībai. Līdz ar to tā ir nauda, kas ir veselas nozares sistēmai nākošā gada budžetā paredzēta. Tā nav maza nauda un ir skaidrs, ka pamatbudžetam šādi ieņēmumi ir bijuši vajadzīgi.

I. Ziemele.

Nē, nu tas ir skaidrs, ka mums vajag ieņēmumus. Es tikai gribu saprast, teiksim, cik tas process ir tiesisks.

Sakāt, lūdzu, vai ir taisnība... tāpat Finanšu ministrija mums savā viedoklī saka, ka 2015. gada 25. augusta sēdes protokollēmums par informatīvo ziņojumu par iespējām palielināt ieņēmumus... un tas ir tas brīdis, tas ir tas slēdzis, kas ir uzdevis Finanšu ministrijai 4. punktā... ir dots tāpat uzdevums atrast veidus, kā palielināt ieņēmumus. Un tas ir tas, kas ieslēdza šo te solidaritātes nodokļa ideju.

M. Brencis.

Jā.

I. Ziemele.

Tā tas ir? 25. augustā. Un tas ir 2016. gada budžetā.

M. Brencis.

2015. gada attiecīgais jūsu minētais datums... 2016. gada budžeta izstrādes kontekstā... jā...

I. Ziemele.

Labi. Un tagad mazliet par... pēdējais tāds bloks, kas mani tiešām interesētu, saistās ar mērķu sasniegšanu.

Pilnīgi noteikti valsts nodokļu politika... viņai būtu jābūt vismaz tādai... lai sekmētu sabiedrības labklājību un lai sekmētu ekonomikas attīstību. Un sakāt, lūdzu, jūs, protams, piedāvājat mums statistiku, arī pēdējos šos ciparus, kurus tieša pieņēma... Un šeit bija arī saruna par to, ja nemaldos, izskanēja arī jautājums no Saeimas puses par sociālo palīdzību, ka solidaritātes nodoklis noteikti sekmē vai stiprina šo sociālās palīdzības līmeni. Vai jūs varat nokomentēt, kā... nevis tas, ka tur ir 26 miljoni un tā tālāk... bet es saprotu, ka tas mērķis ir plašāks un jūs arī pats sakāt, ka tas mērķis ir plašāks. Vai jūs varat tiešām nokomentēt to, ka ar šī nodokļa

ieviešanu Latvijas ekonomika tiešām ir kļuvusi konkurētspējīgāka un līdz ar to, teiksim, šī labklājība, kas ir mērķis, tiek... jo ir divi gadi pagājuši... un tiek sekmēta.

M. Brencis.

Viennozīmīgi. Jo primāri tas mērķis bija tiešām mazināt regresivitāti. Ar šo specifisko darbaspēka nodokli, pievienojot papildus virs sociemaksu griestiem šo papildus likmi, mēs panākam progresivitāti. Tas ir skaidri atspoguļots gan anotācijā, gan arī Saeimas iesniegtajos materiālos, kur mēs redzam, ka šī likme tiešām vēl par vienu procenta punktu kļūst lielāka, jo ir jāmaksā arī šis te manis minētais veselības nodoklis. Bet tas nav šodienas sarunas temats.

Un, jā, šie te mērķi par nevienlīdzības mazināšanu... viņi ir krietni plašāki. Kā jau pirms pusdienlaika Tralmakas kundze minēja savā runā, ka uz šo mērķi ir jāraugās plašāk un ne personificētā ieguvuma veidā, proti, ka iegūst sabiedrība. Un šie sabiedrības ieguvumi arī, ja mēs runājam par 2016. gada budžetu, kas ir atšķirīgs likums un paredz atšķirīgu kārtību un budžeta izlietojumu, nevis ieņēmumu, teiksim tā... nevis ieņēmumus un nevis nodokļu likumus, bet gan Budžeta likums to paredz, tad 2016. gada procesā... 2016. gada Budžeta likumu izstrādājot, bija vairāki aspekti, kas valdībai lika izšķirties par pasākumu nevienlīdzības mazināšanai. Un, ja mēs runājam tīri konkrēti par Labklājības ministrijas programmu, tad šeit ir papildus finansējums paredzēts gan tehnisko palīglīdzekļu klāsta papildināšanai, 1,6 miljonu apmērā, tad vēl arī ir pasākumi minimālas algas paaugstināšanai, jo togad paaugstināja arī minimālo algu. Un, ja mēs runājam vēl par nevienlīdzības mazināšanu, tad vēlētos noteikti uzsvērt arī sociālās drošības sistēmu, kas paredz tiesības uz izglītību un 9 miljoni pedagogu algu programma papildus, 10 miljoni papildus arī ārstniecības personāla darba samaksai tika pirmajā lasījumā papildus piešķirti, kā arī anotācijā iepriekšminētais arī par sociālajiem pabalstiem. Jā, ne 12,5 miljonu apmērā, bet 1,2 miljonu apmērā. Šeit šis teikums, kam pieķeras, iespējams, pieteikuma iesniedzējs kā pie salmiņa, ka šeit aprakstošajā daļā ir rakstīts, ka katru gadu ar 2015. gadu palielināsies 12,5 miljoni eiro izdevumi šajā apakšprogrammā. Nu, palielināsies tikai par 1,2 miljoniem. Līdz ar to, ja būtu bijusi vajadzība valdībai 2016. gadā palielināt Labklājības ministrijas programmu sociālajiem pabalstiem, tad to ir iespējams izdarīt. Tas nav uzreiz jāliek valsts budžetā. Tas nozīmē, ka, skatoties uz ieņēmumu prognozi, valdībai ir iespējas saglabāt zināmu budžeta elastības rīkus un piešķirt papildus finansējumus, ja tiešām šie te ieņēmumi palielinātos. Tā kā neapstiprinājās šāda prognoze, ka tie izdevumi tik ļoti pieaugtu, attiecīgi netika palielināts šis finansējums šai valsts sociālo pabalstu programmai. Un, kā jau minēju, 9 miljoni pedagogiem, 10 miljoni ārstiem, kā arī togad tika pieņemts jauns Neatliekamās palīdzības dienesta darbinieku izdienas likums — 1,3 miljoni. Tās visas ir pamatbudžeta vajadzības. Tam nav nekāda sakara ar sociālo iemaksu

apdrošināšanas sistēmu un šīs visas vajadzības sedza solidaritātes nodokļa ieņēmumi. Nemaz nerunājot par to, ka šogad mēs esam izpildījuši un pārpildījuši plānu un jau esam iekasējuši 40 miljonus.

Vēl viens varbūt ne ar sociālo drošību, bet ar valsts drošību saistīts aspekts. Teiksim tā... starptautiskās situācijas saasināšanās dēļ 2015. gada rudenī valdība apņēmas straujāk sasniegt savu apņemšanos aizsardzības budžetam 55 miljonus papildus, no kuriem lauvas tiesa aizgāja valsts karaspēka kaujasspēju stiprināšanai.

Tas viss ir... tās varbūt ne visas ir tiešā veidā lietas, no kurām labumu gūst nodokļu maksātāji, bet, kā jau mēs minējām, tā visa ir kopēja sabiedrības labklājības lieta, tajā skaitā gan veselība, gan izglītība, gan arī valsts drošība. Un, jā, tajā brīdī, tajā gadā, 2016. gadā, nepieauga tik daudz šo valsts sociālo pabalstu saņēmēju skaits, un nepieauga tā izdevumi, kā bija plānots, bet līdzekļi tika paredzēti citām programmām, un, kā jau minēju, valsts budžeta elastības ietvaros ir iespējams šos līdzekļus arī papildināt un palielināt, ja tāda vajadzība būtu bijusi. Un tas katru gadu notiek. Finanšu ministrija to katru gadu dara.

I. Ziemeļe.

Un no manis būs pēdējais jautājums... Un kā tas ir sekmējies uzņēmējdarbības vidi?

M. Brencis.

Uzņēmējdarbības vidi... Jā, iepazīstoties ar pieaicināto personu viedokļiem, it sevišķi ar divu Ekonomikas vadības fakultātes profesoru viedokļiem, ka ekonomiskā vide un uzņēmējdarbības vide kļūst nekonkurētspējīga... mana atbilde ir tikai, ka nu... ir jāraugās tādā gadījumā uz pietiekoši skaidriem statistikas datiem. Es varbūt nosaukšu trīs. Viens ir IKP prognoze un izaugsme. Nav dzirdēts, ka Latvijā būtu IKP tempu samazinājums vai mums būtu negatīvs iekšzemes kopprodukta pieaugums. Otra lieta — Centrālās statistikas pārvaldes mājaslapā var ieiet un pārliecināties par vidējās darba algas pieaugumu, un trešā lietā, ko mēs arī iesniedzām papildus informācijai, ka patiesībā pretēji vairāku pieaicināto personu apgalvojumiem, solidaritātes nodokļa maksātāju skaits ir pieaudzis no 4,7 tūkstošiem līdz... ja nemaldos, tuvu pie 6 tūkstošiem. Jā, ir iespējamās tendences tiem, kas ir uz robežas, kaut kādā veidā izvairīties no tā nodokļa, par to arī publiski ir minējusi finanšu ministre, aizstāvot nodokļu paketi šī gada valdībā, bet nodokļu maksātāju ieņēmumi pieaug, līdz ar to arī valsts ieņēmumi pieaug. Līdz ar to šie manis trīs minētie — IKP, vidējā darba alga, kā arī solidaritātes nodokļa maksātāju skaits ir pieaudzis – nu tad es gribētu tiešām dzirdēt no pieteicēja puses tos argumentus, kas liecina par pretējo. Jo visi loģiskie, racionāli pārbaudāmie tautsaimniecības rādītāji liecina par to, ka šis nodoklis ir sasniedzis savu fiskālo mērķi. Un, mūsaprāt, arī regulatīvo mērķi.

S. Osipova.

Labi. Tiesnesis Laviņš. Lūdzu!

A. Laviņš.

Mans pirmais jautājums izriet no tā, ar ko Saeimas pārstāve sāka savus paskaidrojumus sniegt un es domāju, ka tas ietekmēs arī to, ko mēs sagaidām no pieaicinātajām personām, cik plašu viedokli Satversmes tiesa vēlētos dzirdēt no pieaicinātajām personām šajā lietā. Un jautājums attiecas uz... sauksim to par “lietas izskatīšanas robežas” vai “lietas tvērums”... to mēs dažādi varam saukt. Tātad es dzirdēju, ka Saeima, izlasot lēmumus par lietas ierosināšanu, ir sapratusi, ka paskaidrojumi vai lietas apstākļu izklāsts un argumentācija ir jāsniedz par 91. panta vienu no aspektiem, lai gan, kā es redzu no pieteikumiem, ir runāts trijos aspektos, ka tātad apstrīdētā Solidaritātes nodokļa likuma normas neatbilst 91. pantam. Lasu ierosināšanas lēmumu un diezgan skaidri ir teikts, ka jā... nav sniegts pietiekams argumentu izklāsts attiecībā uz 105. panta neatbilstību minētajiem pantiem, tomēr attiecībā uz 91. panta pirmo teikumu un 109. pantu ir sniegti argumenti pietiekami un lieta ir ierosināta. Un šajā ziņā, ja vien tiesas sēdes vadītāja man neaizrāda, ka es pārkāpju lietas izskatīšanas robežas, es tomēr aicinātu Saeimu un Saeimas pārstāvjus sniegt argumentus arī par atlikušajiem diviem aspektiem, kādā veidā pieteikuma iesniedzēji ir argumentējuši, ka apstrīdētās normas neatbilstot 91. pantam. Attiecībā uz fiziskajām personām šobrīd mēs tikai runājam. Tātad, runa ir par to, ka veidojas atšķirīga attieksme pret.. ja mēs salīdzinām... no vienas puses tie darba ņēmēji, kuriem ir pienākums maksāt no algotā darbā saņemtajiem ienākumiem, respektīvi, obligāto iemaksu objekta maksimālā apmērā tās summas, ko viņi saņem darba atalgojumā, maksāt solidaritātes nodokli, no vienas puses, un otra grupa ir šie pašnodarbinātie. Šo jautājumu jau skāra mans kolēģis Jānis Neimanis, bet es teiktu... nu varbūt dzirdētu mazlietiņ izvērstākus argumentus un, kas man ļoti gribētos — lai jūs sniegtu argumentus, kādi ir bijuši Saeimas apsvērumi attiecībā uz to, ka... un te ir runa par to trešo aspektu, neatbilstību 91. pantam, ka ir atšķirīgas solidaritātes nodokļa maksāšanas likmes atkarībā no tā, kādiem apdrošināšanas veidiem darba ņēmējs ir apdrošināts. Runa ir tātad par šo te proporciju 23,59 un 10,50, tad, ja ir apdrošināts... tie ir procenti... tad, ja ir apdrošināts visiem apdrošināšanas veidiem, sociālās apdrošināšanas veidiem un tad ir vēl divas grupas... vismaz divas grupas... tātad izdienes pensiju saņēmēji un vecuma pensiju sasniegušās personas, kuri ir nodokļu maksātāji. Tātad šajā aspektā es noteikti gribētu dzirdēt, kāds nevis ir solidaritātes nodokļa leģitīmais mērķis, bet es gribētu dzirdēt, kāds ir šo atšķirīgo likmju leģitīmais mērķis. Lūk, tā!

Man vēl ir jautājumi. Varbūt es nosaukšu visus un tādā veidā mēs varētu iet uz priekšu, lai gan tā metode mums ir tāda, ka pa vienam. Tad ļausim... savādāk aizmirsīsies.

M. Brencis.

Jā... jo te es pierakstīju, te jau ir divarpus jautājumu.

Mēģināšu izskaidrot, kādēļ tā. Tādēļ, ka, izlasot 14-01-2016 konstitucionālo sūdzību, mēs redzam 5. un 6. punktu. Un 5. punktā ir rakstīts: “91. panta pārkāpums saistībā ar Satversmes 105. pantā garantētajām pamattiesībām”. Un 5.1.1. punkts tālāk runā par Satversmes 105. panta tvērumu. Tālāk mēs skatāmies 6. punktu tai pašai sūdzībai: 91. panta pārkāpums saistībā ar Satversmes 105. pantā garantētajām pamattiesībām. II – un atkal: “pieteikuma iesniedzēju ieskatā apstrīdēto normu neatbilstība Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 105. pantam izpaužas citādi.” Un citējot ierosināšanas lēmumu, mēs redzam, kā reiz tieši šie divi argumenti par atšķirīgajām solidaritātes nodokļa likmēm atkarībā no darba ņēmēja statusa, kas, protams, nodokļa maksātājs un arī šī te pašnodarbinātā paša izvēle...

S. Osipova.

Es atvainojos... Tiesnesis jums lūdza paskaidrot nevis to, kāpēc jūs līdz šim neesat snieguši par pārējiem 91. panta pirmā teikuma aspektiem, bet kā jūs varētu skaidrot... Jo mēs sapratām iemeslu, kāpēc jūs līdz šim neesat.

M. Brencis.

Jā, tā būs mana otrā atbildes daļa. Es laikam ieilgu... Lūk. Līdz ar to mēs lasām šo sūdzību un lasām šo lēmumu tādā kontekstā par 105. pantu.

Ja mēs runājam par likmēm un par atšķirībām, ir skaidrs, ka ir ļoti daudz un dažādu nodokļu maksātāju. Šajā gadījumā, ja mēs runājam par darba ņēmējiem, darba devējiem, pašnodarbinātajiem, ārzemniekiem un, ja mēs lasām likuma 5. pantu, tad maksātāji ir diezgan precīzi uzskaitīti: darba devēji, darba ņēmēji, iekšzemes darba ņēmēji pie darba devēja ārvalstnieka un ārvalstu darba ņēmēji pie darba devēja ārvalstnieka un pašnodarbinātie.

Varbūt, lai lauztu dažus mītus par ārvalstniekiem... nu, nav tā, ka viņi nemaksā nodokļus. Ir skaidrs, ka viņiem ir jāmaksā sociālās iemaksas un viņiem ir jāmaksā arī solidaritātes nodoklis. Jautājums ir, kā viņiem jākārtos attiecības ar savu rezidences valsti... es domāju, ka tas ir likuma piemērošanas jautājums un ne šodien Satversmes tiesas process.

Par pašnodarbinātajiem. Jā, protams, mēs varam izvilkt ārā publiski pieejamu informāciju par vienu konkrētu, teiksim tā, pašnodarbināto personu, paskatīties vai šie 2 miljoni ir saimnieciskās darbības ieņēmumi, mēs nezinām, vai viņš ir nomaksājis

nodokļus, vai varbūt Valsts ieņēmumu dienests viņam ir ierosinājis kādu lietu, varbūt viņam ir nodokļu uzrēķins jau gatavots. Mēs nezinām tos apstākļus. Mēs nevaram no viena cipara publiski pieejamajā deklarācijā izdarīt secinājumus par kāda konkrēta nodokļu maksātāja nomaksāto nodokļu apmēru. Es neesmu lietas kursā par Ilmāra Krūma nomaksāto nodokļu apmēru un es nezinu, kādas viņam ir attiecības ar Valsts ieņēmumu dienestu. Līdz ar to spriest par pašnodarbinātā konkrēta piemēra tagad replicēšanu uz visu sistēmu, nu, tas būtu pārsteidzīgi.

Un, ja mēs runājam par likmēm.. Šeit ir divi argumenti. Pirmais kontekstā ar 105. pantu, otrs kontekstā ar 109. pantu. Pareizāk sakot, 109. kontekstā ar 91.

Sāksim ar 105. pantu. Ja mēs runājam tīri par nodokli, ir skaidrs, ka nodoklim ir jābūt tādām, lai lielākajai daļai nodokļu maksātāju būtu interese viņu maksāt, lai viņi no tā neizvairītos. Ir skaidrs, ka šajā gadījumā ieslēdzās šis nodokļu absolūti nekonservatīvais raksturs. Pirmkārt, šis nodoklis nav konservatīvs, viņš atbilst soc. iemaksu likmei un viņš veido progresivitāti. Un tas jau arī bija viens no mūsu jautājumiem, ko mēs neuzdevām, bet, iespējams, tas paliks retoriskā līmenī – a kāds tad būtu pareizais solidaritātes nodokļa apmērs? Un par šo šajā sūdzībā nav ne vārda. Te ir tikai runa par soc. iemaksu griestu atcelšanu, par to, ka varētu tērēt no specbudžeta šos te lielos pabalstus. Neizskanēja jau nekāda alternatīva. Izskanēja tikai, ka nodoklis ir nesaprotams, un vispār pašnodarbinātie viņu nemaksā. Un te bija divi galvenie argumenti, ko es saklausīju. Pašnodarbinātie, ka jau minēju, viņi paši deklarē savus ieņēmumus un nomaksā arī iedzīvotāju ienākumu nodokli. Jā, viena daļa izvairās nemaksāt maksimālo soc. iemaksu likmi. Nu, tā ir viņu izvēle. Tā ir likumdevēja dota izvēle viņiem šādā veidā izvēloties savu soc. apdrošināšanu. Jā, viņi maksā minimālo, bet tādā gadījumā viņi nesaņems virkni šo soc. apdrošināšanas sfēras labumu. Tā ir viņu izvēle.

Un, atbildot uz jautājumu par atšķirīgām nodokļu likmēm... Atšķirīgās nodokļu likmes šajā gadījumā tiešām pastāv. Un tās atšķirības tiešām, ja mēs ņemam tādu skarbu piemēru, kā, piemēram, Loginova kungs un Lemberga kungs, kas tika minēti konstitucionālās sūdzības piemēros, tad, protams, mēs redzam, ka šī atšķirība ieņēmumu ziņā ir liela. Bet ikdienas nodokļu maksātājs... piektdien iesniegtajā papildus materiālā pielikumā Nr. 3 mēs redzam, ka lauvas tiesa no šiem te 6 tūkstošiem darba ņēmēju ir normāli darba ņēmēji. 5682. Mēs runājam par 215 pensionāriem darba ņēmējiem un 36 izdienas pensijas saņēmējiem. Un tās nodokļa svārstības, tā atšķirība... jā, viņa ir piesaistīta soc. apdrošināšanas sistēmai. Bet tikai kā likme un nekas vairāk, jo nekādu labumu papildus šie cilvēki nesaņems. Viņi maksā šo soc. iemaksu likmi un tās krasās atšķirības lielos skaitļos nav lielas. Bet, ja paņem vienu piemēru un uzliek 310 tūkstošu bruto ieņēmumu gadā, tad mēs varam redzēt, ka jā, tas ir tik šausmīgi netaisnīgi. Bet īstenībā runa ir par... ja mēs runājam

pēc būtības, šo cilvēku skaits, kas izvēlas turpināt darba ņēmēja statusu un nesaņemt vecuma pensiju, nu... tad patiesībā šo saņēmēju skaits ir krietni mazāks.

Un līdz ar to mēs vēlreiz gribam uzsvērt šo argumentu, ka nodokļa iekasēšana un nodokļa administrēšana nav primārais, pēc kā vērtēt nodokļa būtību. Jāskatās ir 2. pants, jāskatās ir tas, kādam mērķim tas ir radīts un ja mēs visi zinām, ka sociemaksas tiek administrētas kopā ar iedzīvotāju ienākuma nodokli un šo uzņēmējdarbības riska nodevu 36 eiro centi par katru cilvēku, tas nenozīmē, ka tagad šis viss ir uz soc. apdrošināšanas sistēmu attiecināms labums, ko nākotnē varētu gūt šis te cilvēks — nodokļu maksātājs.

Tā kā man šķiet, ka šeit joprojām ir vairāk mīti gan par pašnodarbinātajiem, gan par ārzemniekiem nodokļu maksātājiem, bet skaitļi ir nepielūdzami. Lielāko ties mēs runājam tikai par parastiem, normāliem normālā soc. apdrošināšanas režīmā strādājošiem darba ņēmējiem. Jā, mēs runājam par atsevišķiem pensionāriem, 215 gabaliem, 36 izdienas pensijas saņēmējiem 2016. gadā. Šogad ir tikai 40 pensionāri un 4 izdienas pensijas saņēmēji. Līdz gada beigām, iespējams, būs vairāk.

S. Osipova.

Es atvainojos... jautājumā bija uzdots par dažādu likmi... tā tad jautājums bija par dažādu likmi. No jums es saprotu, ka dažāda likme ir, bet viņa neattiecas uz vairumu. Un tomēr atgriezāties pie tā, ar kādu leģitīmu mērķi šī dažādā likme ir izveidota, jo vairums mēdz mainīties.

I. Tralmaka.

Es varbūt papildināšu par šo te likmi. Protams, ka tas galvenais apsvēruma un tas arī izriet no likuma pieņemšanas un sagatavošanas materiāliem, ir tāds, ka šis te nodoklis ir piesaistīts administrēšanas shēmai, kas ir valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu shēma. Jautājums, kāpēc nevar noteikt visiem vienādu likmi? Tas ievērojami sarežģītu šī nodokļa administrēšanu. Tas nozīmē, ka būtu jāmaina tas veids, kādā administrēšana notiks. Būtu jāmaina... Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras rīcībā ir visa informācija par to, kad tiek sasniegti griesti, kādā veidā... kad ir tālāk jāaprēķina. Ja mēs atkabinām šo te... tas mērķis, protams, ir aplikt tos ienākumus, kas ir pāri griestiem. Lai šī te regresivitāte mazinātos, jo regresivitāte tieši tur arī sākas tajā brīdī, kad tiek sasniegti griesti. Tātad šis te ieņēmums un šis te veids, kādā tika administrēts šis te nodoklis, tika piesaistīts ērtai arī no privātpersonas viedokļa, ļoti ērtai sistēmai.

Attiecībā uz pašnodarbinātajiem. Jā. Valsts, kā jau es teicu, ir noteikusi, ka sociālās apdrošināšanas iemaksas ir prioritāras tāpēc, ka valstij ir prioritāte, ka samaksā vispirms iemaksas un pašnodarbinātie ir privileģētā situācijā no vienas puses un no otras puses arī paši sevi apdraud, ja viņi to nedara. Likums, ja to ievēro tā, kā

tas ir jādara, ir jāmaksā iemaksas no tā visa. Bet, protams, ka šajā aspektā var minēt arī reformu, kas šo te labo visu, kas nav samaksāts solidaritātes nodoklī, tas tiks maksāts iedzīvotāju ienākuma nodoklī, līdz ar to pašnodarbinātajiem nāksies maksāt vai nu solidaritātes nodokli vai arī iedzīvotāju ienākumu nodokli no tiem ienākumiem, ko viņi pirms tam nav maksājuši tajās sociālajās iemaksās. Tā kā tas ir tas nākamais varbūt aspekts.

Bet... jā... tātad tas galvenais, protams, atbilde uz jūsu uzdoto jautājumu arī ir tāda, ka tā ir administrēšanas efektivitāte, ērtums un arī tas, ka tajā brīdī tie ienākumi tiek nodrošināti, ka katru mēnesi viņi ieskaitās, jo tas administrēšanas veids ir tāds, ka ir paredzami prognozējumi bez atsevišķām administratīvām izmaksām gan vienā vai otrā gadījumā... bez izvairīšanās riska.

A. Laviņš.

Bet sakiet... Tad Saeima uzskata, ka nodokļu administrēšanas efektivitāte un ērtums ir leģitīms mērķis atšķirīgai attieksmei Satversmes izpratnē?

I. Tralmaka.

Tas ir viens no veidiem tāpēc, ka, ja mēs skatāmies uz to, kādi pienākumi būtu, ja mēs, pieņemsim, noteiktu administrēšanas sistēmu ar deklarācijām dēļ pensionāriem, cik mums pensionāri ir... tikai 5 procenti un tie ir pensionāri, kas ir pieprasījuši pensijas, nevis tie, kas ir sasnieguši pensijas vecumu un nav pieprasījuši pensijas. Mainīt visiem pārējiem solidaritātes nodokļa maksātājiem veidu, kādā šis nodoklis ir jāadministrē, padarītu viņu sarežģītāku. Tas, iespējams, nebūtu tā vērts. Un tas leģitīmais mērķis nav tieši nodrošināt efektīvu administrēšanu, jo tas nav leģitīmais mērķis, kas ir Satversmes 116. pantā. Es teiktu, ka sabiedrības labklājības nodrošināšana caur to, ka tiek nesamērīgi līdzekļi tērēti jaunam administrēšanas veidam.

A. Laviņš.

Sabiedrības labklājība...

I. Tralmaka.

Sabiedrības labklājība, protams, arī ir skatoties uz to, kā valsts var pēc iespējas efektīvāk panākt to, ka konkrēts nodoklis tiek pēc iespējas mazākām izmaksām administrēts, ka viņš efektīvi nonāk valsts budžetā...

A. Laviņš.

Labi, pozīcija skaidra.

Trešais jautājums. Tas izriet no tā, ko varējām dzirdēt pieteikuma iesniedzējs argumentācijā... tāpat bija veltītas lielas pūles, lai mēģinātu raksturot, kas tad ir šis nodoklis. Un kā viens no pretargumentiem, tas, ko es dzirdēju savukārt no jūsu puses bija šis tāds garāmejojot izskanējis arguments, ka šī administrēšanas kārtība un likmes ir ļoti līdzīgas, kā tas tiek darīts attiecībā uz uzņēmējdarbības riska nodevas iekasēšanu. Varbūt ļoti... ņemot vērā, ka tika izteikta piezīme, lai neveltāt daudz laika šim aspektam, tā ļoti īsi tomēr ieskicējiet šo, jo šo argumentu pieteikuma iesniedzēji izmantoja, lai argumentētu, ka jūs esat radījuši nodokli, par kura dabu īsti nav skaidrs un nodokļi maksātājiem nav skaidrs, kā operēt un savu grāmatvedību kārtot... kur kādus attaisnotos izdevumus var veikt, vai tur var rēķināties ar proporcionālu sociālo pakalpojumu saņemšanu, jo it kā visa administrēšana ir piesaistīta sociālo iemaksu sistēmai. Un jūs minējāt, ka šāda pati administrēšana ir vēl vienai — ne gan nodoklim, bet gan nodevai. Divos vārdos, ja tā var teikt, noraksturojiet šo.

M. Brencis.

Divos vārdos. Ir atsevišķi MK noteikumi, kas nosaka katra... katru gadu šīs te uzņēmuma riska nodevas likmi. Šajā gadījumā darba devējs maksā par vienu darba ņēmēju jeb darbinieku 36 eiro centus mēnesī. Šis parādās darba devēja ziņojumā Valsts ieņēmuma dienestam, un šī nauda uzkrājas Tieslietu ministrijas atsevišķā apakšprogrammā, ja nemaldos, nosaukums ir “Darbinieku prasījumi. Garantiju fonds”. Tā doma ir tāda, ka caur šo soc. apdrošināšanas administrēšanas shēmu...

A. Laviņš.

Nē, es zinu, kas ir šā riska nodeva. Mani vairāk interesē, kāpēc izmantojāt administrēšanai šādu metodiku, jo šāda pati metodika ir izmantota pie solidaritātes nodokļa. Kā es jau mazlietiņ noraksturoju...

M. Brencis.

Tas pats, ko jau minēja mana kolēģe — efektivitātes nolūkiem. Lai neradītu atsevišķu deklarāciju, atsevišķu shēmu, lai iekasētu šo 36 eiro centu nodevu, bet mēs runājam šajā gadījumā par nodokļu efektivitāti un mēs runājam par to, ka, ja ir viens darba devēja ziņojums, tad šajā darba devēja ziņojumā attiecīgi ir redzami gan IN sadaļa, gan soc. iemaksu sadaļa, gan solidaritātes sadaļa, gan arī šī te uzņēmējdarbības riska nodeva. Un šī riska nodeva tiek novirzīta konkrētiem mērķiem un tajā brīdī, kad maksātnespējīgs uzņēmums, šie darbinieki var paņemt savas neizmaksātās algas daļas un prasīt Tieslietu ministrijai. Efektivitātes nolūkiem. Tas bija tas, ko mēs sākumā mēģinājām pateikt, ka ne vienmēr nodokļa... iekasēšanas paņēmieni liecina par pašu nodokli. Šis arguments tiek izmantots no mūsu puses tādēļ, lai parādītu, ka arī caur soc. iemaksu administrēšanu tiek administrēts pavisam cits, ne vairs nodoklis, bet

nodeva un pavisam citiem nolūkiem. Šis ir tas piemērs ar solidaritātes nodokli, ko mēs gribējām ilustrēt.

A. Laviņš.

Varbūt triviāls jautājums... bet tomēr. Ņemot vērā, ka šim... šai nodevai ir šāda administrēšanas kārtība. Vai Finanšu ministrijai, vai Saeimai ir kādreiz nācies vai praksē esat saskārušies ar retoriku argumentācijā, ka tagad attiecībā uz šo nodevu samaksātā nauda kaut kādā veidā būtu jāsasaista ar tā uzņēmuma darbinieku sociālo nodrošinājumu?

M. Brencis.

Es domāju, ka uz šo jautājumu var atbildēt pieaicinātie Finanšu ministrijas pārstāvji. Man nav tik sena atmiņa Finanšu ministrijā. Es nekad tādu argumentu neesmu dzirdējis. Tieslietu ministrijai arī ir klāt šeit pieaicinātās personas, es domāju, ka viņi varētu sniegt pilnīgāku viedokli. Es nekad neesmu dzirdējis šādu argumentu, ka šī nodeva kaut kādā veidā tiktu saistīta ar 109. panta soc. apdrošināšanas shēmu. Tādā veidā nē. Bet es pieņemu, ka mana atmiņa varbūt nav tik sena, kā cilvēkiem, kas strādā ilgāk Tieslietu un Finanšu ministrijā.

A. Laviņš.

Liels paldies par atbildēm. Labi.

S. Osipova.

Tā... Tiesnesis Kusiņš, lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, man jums būs divi jautājumi un viens no tiem iedalīts sīkāk.

Pirmkārt, izskanēja argumenti, kāpēc pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka šeit ir problēmas ar likuma kvalitāti. No jūsu runas, no jūsu kolēģes runas es sapratu, ka jūs uzskatāt, ka varētu būt jautājums arī par to, vai 109. panta tvērumā ietilpst konkrētā situācija. Neatkarīgi no tā, vai tas ietilpst vai neietilpst 109. panta tvērumā, mans jautājums ir... Sakiet, lūdzu, pirmais arguments, ko izteica pieteikuma iesniedzēju pārstāve, ka tas bija sasteigts. Vai šī sasteigtība ir attiecināma uz Finanšu ministriju, vai uz pašu likumdevēju, respektīvi, tie dati liecina, ka tas likums Saeimā ir gandrīz mēnesi bijis. Kā jūs varat atspēkot tos datus un tos argumentus, kas saka, ka tas ir sasteigts.

M. Brencis.

Mūsu ieskatā sasteigts nav bijis process ne valdībā, ne Finanšu ministrijā, ne arī Saeimā. Tas ir bijis pietiekoši ilgs laiks kontekstā ar budžeta paketi, lai izvērtētu visus iespējamus risinājumus un Tralmakas kundze jau nocitēja atbildes rakstu citā lietā, 16. lietā, ne 14. lietā, kas šodien tiek izskatīta. Tur ir konkrēti citāti, konkrētas alternatīvas un mēs runājam par šā nodokļa ieviešanu vai neieviešanu. Līdz ar to, manuprāt, par sasteigtību šeit vispār nav runas un arī, kā paši pieteicēju pārstāvji savā ievadrunā arī minēja, ka jā, viņi šajā sūdzībā tam pieskārs vismazāk. Tāpēc mēs to noteikti noraidām gan kontekstā uz kabinetu, gan uz Finanšu ministriju, gan uz Saeimu.

G. Kusiņš.

Tad jūs neuzskatāt, ka ir sasteigts.

I. Tralmaka.

Es varbūt papildināšu. Pirmkārt, mēs neuzskatām, ka tas ir sasteigts tāpēc, ka, protams, mēs zinām, kādā veidā tiek pieņemts budžets, viņam ir zināmi termiņi, budžeta paketei arī, tas, protams, iet divos lasījumos. Šeit mēs esam redzējuši arī to, ka tiek veltītas atsevišķas sēdes nevis tieši vienam vai otram lasījumam, bet, lai uzklautu alternatīvas no visiem. Tur sēdēs tika rādītas prezentācijas un gala lēmumi, protams, tajās sēdēs netika pieņemti, jo viņas tieši tam bija paredzētas, lai uzklautu.

Otrs, ko es gribētu teikt. Vārds “sasteigts”, protams, attiektos uz labu likumdošanu, bet tas pats par sevi nav kritērijs tam, lai pateiktu, ka likums nav kvalitatīvs. Likumam ir jābūt tādām, lai indivīds varētu to saprast... pirmkārt, viņam ir jābūt publiski pieejamam, lai indivīds viņu varētu saprast, ja nepieciešams, ar jurista palīdzību. Viņš ir pietiekami skaidrs. Protams, Saeima cenšas praktizēt un praktizē pēc iespējas demokrātiskāku likumdošanas procesu, un tā ir labā prakse, kura vienmēr būtu jāizmanto, bet arī tādos gadījumos, ja, piemēram, teorētiski Kārtības rullis pieļauj pieņemt steidzamības kārtībā divos lasījumos bez atkārtotas izskatīšanas komisijas sēdē, tas būtu ļoti sasteigts process. Bet tas pats par sevi nenozīmē to, ka likums neizturēs kvalitātes standartus.

G. Kusiņš.

Jūs atbildējāt arī uz manu otru jautājumu jau par šo, ka šis ir nesaprotams. Bet tas arī bija viens no pieteikuma iesniedzēju jautājumiem. Viens bija, ka ir sasteigts un otrs — ka ir nesaprotams. Sakiet, lūdzu, kā jūs varat atspēkot šo argumentu, ka tas ir nesaprotams.

I. Tralmaka.

Jautājums ir par to, kas tieši nav saprotams. Ja nav saprotama šī te daba, es saprotu, ka nevienam no pieteikuma iesniedzējiem, jo viņi visi ir solidaritātes nodokļa maksātāji, nerodas jautājums par to, ka viņiem vajag maksāt, cik viņiem vajag maksāt, kurā brīdī viņiem vajag maksāt solidaritātes nodokli. Līdz ar to tehniskais regulējums, kas ir paredzēts... tas, kas attiecas uz solidaritātes nodokļa maksātājiem kā privātpersonām, viņiem ir pietiekami skaidrs, jo viņi ir konstitucionālās sūdzības iesniedzēji, tāpēc viņi ir izpildījuši visas prasības, lai nodokli maksātu. Jautājumiem par likuma tekstu nevajadzētu būt. Tie jautājumi, kas nav skaidri, kā es saprotu, pieteikuma iesniedzējiem, ir jautājumi par to, kā šis nodoklis tiks izlietots, kā viņu principā vajadzētu izlietot un vai nevarētu būt efektīvāks veids, kā veidot nodokļu sistēmu, tajā skaitā, vai nebūtu labāk tomēr veidot progresīvo ienākumu nodokli. Tie ir tiesību politiski jautājumi. Protams, es saprotu, ka likuma mērķis... viņš pat nav apstrīdēts likuma mērķis. Ja mēs paskatāmies uz to.. šis teksts "likuma mērķis"... kā tāds viņš nav apstrīdēts. Viņš tiek interpretēts šajā lietā kā neskaidrs. Bet likuma mērķis attiecas uz to, kā valsts izmanto vai ir paredzējusi, kāda ir valsts iecere izmantot no valsts budžeta, kad ienāk šie te līdzekļi. Tam nav tiešā veidā sakara ar to, kādi ir pienākumi attiecībā uz privātpersonu. Šie pienākumi ir pietiekami skaidri un ņemot vērā to, ka pieteikuma iesniedzēji ir solidaritātes nodokļa maksātāji, viņi ir pierādījuši, ka viņi to saprot.

G. Kusiņš.

Un pēdējais jautājums. Vēl viens arguments, kas izskanēja no pieteikuma iesniedzējiem gan vairāk tā kā netieši. Jautājums... bet kāpēc tad šo sauc par solidaritātes... Un tad man ir jautājums, kāpēc šis nodoklis saucās solidaritātes nodoklis?

I. Tralmaka.

Paldies par jautājumu. Solidaritātes pienākums... un mēs šeit varam runāt par ļoti daudz un dažādiem aspektiem... pieņemsim sociālā apdrošināšana, paaudžu solidaritāte. Bet solidaritātes pienākums, kā mēs to saprotam sociāli atbildīgas valsts kontekstā, ir tāds, ka cilvēki piedalās kopējā labuma nodrošināšanā. Solidaritāte, ja mēs to paskatāmies lielākā... jebkurš iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājs solidāri piedalās valsts izdevumu segšanā. Šis te pats jautājums... šis ir solidaritātes nodoklis tādējādi, ka šie te nodokļa maksātāji piedalās solidāri, viņi solidarizējas ar mazāk aizsargātajiem sabiedrības slāņiem, kuriem ir nepieciešams no pamatbudžeta veikt šīs te izmaksas, atdodot savu ienākumu daļu... augstāku ienākumu daļu viņi atdod šim te kopējam labumam. Tas ir solidaritātes pienākums. Un šāds solidaritātes pienākums ir demokrātiskās valstīs, kas pieder pie Eiropas Savienības. Kā minēja arī pieteikuma

iesniedzēji, progresivitāte ir kaut kas pats par sevi saprotams, un progresivitāte ietver pati sevī solidaritāti ar to, ka cilvēki, kas saņem vairāk, arī vairāk dod. Un ne vienmēr prasot atpakaļ. Solidaritāte nenozīmē to, ka man ir tiesības prasīt atpakaļ, bet to, ka es solidarizējos. Ņemot vērā, ka... ja es būtu solidaritātes nodokļa maksātāja, ka es saņemtu vairāk, es vairāk arī dodu. Tā ir solidaritātes pienākuma būtība. Un tāpēc arī šis nodoklis tā tiek saukts. Es domāju, ka... nu, protams, tā varbūt ir spekulācija, jo nav neviens paskaidrojis, kāpēc viņu sauc par solidaritātes nodokli, bet tas ietver to būtību. Turīgākais slānis dod pamatbudžetā zemākajam. Tā ir pārdale.

G. Kusiņš.

Un vēl pēdējais jautājums saistībā ar grozījumiem, kas ir izdarīti šajā solidaritātes nodokļa likumā. Es saprotu, ka tas nav mūsu šodienas izskatīšanas jautājums, bet arī pieteikuma iesniedzēji to norādīja kā argumentu un arī jūs norādījāt, ka, jūsuprāt, varētu būt jautājums... mēs runājam par 109. panta tvērumu. Es saprotu, ka grozījumi jau šobrīd sasaista... kā jūsu kolēģis teica, ka tas ir “mērķētāks”. Šobrīd izdarītie grozījumi sasaista kaut kādā nelielā daļā šī solidaritātes nodokļa maksājuma kaut kādu nelielu daļu ar apdrošināšanas shēmu. Tātad, jūsuprāt, pēc... provizoriski, protams... jo šos grozījumus vēl var atcelt, var aizstāt ar citiem... Bet, pieņemsim, ja nekas nemainās, tad, jūsuprāt, 109. panta tvērums iestāsies tikai no nākamā gada 1. janvāra?

I. Tralmaka.

Daļā, kas attiecas uz pensiju 3. līmeni, nē, jo tā ir privāta daļa, protams, tur valsts... tas ir uzkrājums vārda tiešā nozīmē. Daļā, kas varbūt attiecas uz fondētajām pensijām, jā, šī mazā daļa, kas ir 6 procenti, tas ir klasisks piemērs tam, ka Saeima tomēr uzklausa sociālos partnerus un tas ir motivējošs pasākums attiecībā uz darba devējiem, jo šie te 6 procenti nāk no darba devēja daļas nevis no darba ņēmēja daļas. Darba ņēmēja daļa — 10,5 procenti — aizies... tiks ieskaitīta kā iedzīvotāju ienākumu nodoklis un aizies uz valsts pamatbudžetu gluži kā šobrīd aiziet solidaritātes nodoklis. Līdz ar to... jā... bet ne tādā personiskā daļā... nu, daļēji jā... šie te 6 procenti no kopējā nodokļa, kas ir darba devēja daļa, tā tiks ieskaitīta 2. līmeņa... Tāpēc viņš tik bišķi pārstrukturēts... šis te nodoklis. Viņš tiešām ir mērķētāks. Bet pēc būtības viņš nemaina to, ka lielākā daļa, ja atskaita šos te 10 procentus, kas ir no darba devēja daļas, kuri ir kā motivējošs pasākums tam, lai tomēr būtu lielāka interese maksāt darba devējiem šo te nodokli, tiek ieskaitīti par labu viņa darbiniekiem. Un tajā daļā, protams, ka ir tiesības... 2. fondēto pensiju daļā... jo tur ir valsts pienākums... pārējā daļā viņš ir tikpat solidārs, kāds viņš ir šobrīd, ja atskaita veselības aprūpi, jo veselības aprūpe, protams, dod tiesības piedalīties, saņemt... Bet viņš ir tikpat solidārs, bez personiskā aspekta, kā šobrīd, jo pamatbudžets aizies kopējam labumam, un tas,

kas tiek ieskaitīts specbudžetā, ir nepersonificēts. Tas vienkārši tiks ieskaitīts mērķētāk kā papildinājums, kā papildus līdzekļi tam, lai valsts varētu samaksāt lielākas pensijas.

G. Kusiņš.

Paldies.

S. Osipova.

Vai kolēģiem tiesnešiem ir vēl jautājumi? Lūdzu, tiesnesis Kučs.

A. Kučs.

Man tāds vispārējs jautājums vēlreiz. Nu, kā es sapratu, te no sākuma bija arī diezgan daudz atsauces arī uz valsts pozitīviem pienākumiem attiecībā uz sociālajām tiesībām, bet es saklausīju arī to, ka primārais tomēr bija... vai viens no primārajiem šis te fiskālais efekts. Un tad es gribu drusiņā saprast... tas viens, kā es saprotu, ir tas, ka ar šo nodokli tiek sasniegts mērķis iegūt vairāk līdzekļu valsts pamatbudžetā. Bet uz šo te mērķi, kas ir arī Solidaritātes nodokļa likumā, varbūt vairāk līdzekļu pieaugošajai sociālajai aizsardzībai un nevienlīdzības samazināšanai, tad nu tas var būt un var arī nebūt, jo nav īsti iezīmēts, kur, teiksim, šie līdzekļi aiziet tālāk.

I. Tralmaka.

Jā. Pirmkārt, tas ir jautājums par valsts pozitīviem pienākumiem, bet valsts pozitīvie pienākumi nav nodalāmi. Valsts pozitīvie pienākumi nenozīmē tikai to, ka valstij jāizmaksā pabalsti naudā. Valstij ir sava sistēma. Tajā skaitā, kā norāda īpašā ziņotāja ekstrēmas nabadzības jautājumos, tas var pat ietvert tādas lietas, kā, piemēram, ja mēs runājam par sociālajām tiesībām, par nevienlīdzības mazināšanu, kā būvēt ceļus uz skolām. Tas ir daudz plašāks. Pozitīvie pienākumi neapstājas ar 109. panta pabalstu izmaksu. Un finanšu politika šeit nāk ļoti ciešā veidā iekšā. Valsts pozitīvie pienākumi ir arī tādi, ka viņa ne tikai sēž uz naudas mucas, kas viņai ir, bet viņa mēģina vairot šos līdzekļus, lai progresīvi realizētu aizvien augstāku standartu. Un tādēļ tas valsts mēģinājums iegūt vairāk līdzekļu, tajā skaitā arī progresīvā veidā, veidojot progresīvu nodokļu sistēmu, tur ir vairāki mērķi. Viens, tas rada taisnīgumu... sadali un tas rada iespēju, un šī ir viena no tādām pamatiespējām pārdalīt valsts bagātību vienlīdzīgi. Un valsts ieņēmumus. Un fiskālā politika ir ļoti ciešā veidā saistīta ar to. Tam nav jābūt... ja mēs runājam par mērķētu izlietojumu... Arī dabas resursu nodoklis ir viens no šiem piemēriem, kur ir dabas resursi un nodoklim ir mērķis. Kāpēc iekasēt dabas resursu nodokli? Tur, protams, nav tādas apakšprogrammas, kurā viņš tieši iekrīt. Viņš ieiet valsts budžetā, un no šī te valsts budžeta tiek arī vides aizsardzības pasākumi finansēti. Šis ir tas pats princips.

Protams, ka ir kaut kāds mērķis, kuru valsts ir paredzējusi... Un, kā mēs dzirdējām no mana kolēģa, ir reālas izmaksas, kas ir pieaugušas, ir vairāki pasākumi, ir diferencētie minimumi, palielinātas algas. Bet kā jebkuram citam nodokli, viņš nav iezīmēts, izņemot specbudžetu.

A. Kučs.

Paldies.

S. Osipova.

Kolēģi, vai vēl ir kāds jautājums? Ja tiesnešiem vairāk jautājumu nebūtu, tad pēc ne mazāk rūpīgas iztaujāšanas, lūdzu, vārds pieteikuma iesniedzējiem...

A. Leškoviča.

Varbūt sākumā jautājums par to, kas tika jautāts no tiesnešu puses. Jūs minējāt tāpat uz jautājumu par citu valstu piemēriem... jūs minējāt Franciju, Čehiju. Es īsti nesapratu, kur jūs saskatījāt līdzību, jo šajā situācijā neviens no viņiem nav sasaistīts ar sociālā nodrošinājuma sistēmu. Tas ir kā ienākumu nodoklis. Paskaidrojiet, kur ir tā līdzība?

M. Brencis.

Kā jau minēju, līdzība ir tāda, ka šajā gadījumā tiek aplikts darbaspēka ienākums. Daudzās valstīs aplik darbspēka ienākumu. Tā ir mana atbilde. Tajā skaitā arī Čehijā un Francijā.

A. Leškoviča.

Vai viņi ir sasaistīti tikpat cieši ar sociālo nodrošinājuma sistēmu?

M. Brencis.

Ar sociālā nodrošinājuma sistēmu...

A. Leškoviča.

Tieši par solidaritātes nodokli. Mēs nerunājam par darbaspēka nodokļiem kā tādiem, kas ir Francijā vai Čehijā, bet tieši par solidaritātes nodokli, ko jūs minējāt kā piemēru.

M. Brencis.

Solidaritātes nodoklis Latvijā ir specifisks darba...

A. Leškoviča.

Ne Latvijā, bet Francijā vai Čehijā..

M. Brencis.

Francijā un Čehijā, iespējams, tas nav saistīts ar sociālā nodrošinājuma sistēmu.

A. Leškoviča.

Tātad nav saistīts.

Tālāk jūs minējat *Payroll taxes*... tad nodefinējiet, kā jūs to saprotat.

M. Brencis.

Darbspēka nodokļi.

A. Leškoviča.

Kas viņus maksā?

M. Brencis.

Dažādās valstīs dažādas personas.

A. Leškoviča.

Darba devējs... es jums atbildēšu.

Un arī tā atsaukšanās uz *Payroll taxes*... tas ir no jūsu darba devēja pieteikumiem...

Tā. Tad jūs...

S. Osipova.

Es ļoti atvairinos. Tad, kad uzdod jautājumus, nav paredzēts, ka paši arī atbild uz šiem jautājumiem. Ir iespēja atbildēt otrai pusei. Uzdodiet konkrētus jautājumus, uz kuriem jūs sagaidāt atbildes, nevis iepriekš zināt atbildes.

I. Tralmaka.

Es vēlējos papildināt, ka *Payroll taxes*.... ja mēs izlasām Pasaules Bankas ziņojumu par Latvijas nodokļu sistēmu, tur ir pateikts, ka *Payroll taxes*, darbspēka nodokli, dažādās valstīs izmaksā dažādi, tajā skaitā darba devējs un darba ņēmējs. Jā, varbūt vairākumā tas ir darba ņēmējs, bet ir arī valstis, kurās tas ir darba devējs.

M. Brencis.

Un ja drīkst papildināt. Arī Finanšu ministrijas mājaslapā ir atrodams Pasaules Bankas pētījums un tur no 38. lapas ir sadaļa – darbaspēka nodokļi, tajā skaitā arī solidaritātes nodoklis. Tā kā... tā ir mūsu atbilde uz šo jautājumu.

A. Leškoviča.

Jūs minējāt, ka nepiekrītat, ka likumprojekta sagatavošana bija sasteigta. Es esmu sagatavojusi hronoloģisko notikumu secību un man sanāk, arī atbilstoši pašai Finanšu ministrijai, ka tātad 25. augustā Ministru kabineta sēdē tiek uzdots Finanšu ministrijai un Labklājības ministrijai sagatavot solidaritātes nodokļa projektu un nepieciešamības gadījumā grozīt arī tādus ar sociālo apdrošināšanu saistītos likumus par visa veida pabalstiem, kas tiek finansēti tieši no speciālajiem budžetiem. Un jau tātad, kā arī Finanšu ministrija norāda, tad Finanšu ministrijai to vajadzēja izdarīt saskaņā ar grafiku “Par valsts budžetu”. Tātad man sanāk, ka pēc grafika, kas bija spēkā uz 25. augustu, ka bija jāgatavo likumprojekts jau uz 1. septembri. Tātad faktiski sanāk, ka piecu dienu laikā tika sagatavots likumprojekts...

S. Osipova.

Jūs tātad uzdodat jautājumu, vai tas atbilst patiesībai un vai šis termiņš nav uzskatāms par sasteigtu?

A. Leškoviča.

Jā. Paldies, godātā tiesa.

I. Tralmaka.

Es nezinu, ko katrs uzskata par sasteigtu. Bet, jā šie datumi, atbilstoši Saeimā ir iesniegti 22. septembrī un viņš ir pieņemts 30. novembrī. Tātad pavadījis Saeimā ir gandrīz divus mēnešus. Es minēju arī sēdes, kurās tas ir ticis apspriests. Tātad teksts ir bijis pieejams pietiekamu laiku pirms tam un mēs arī varam no likumprojekta sagatavošanas materiāliem redzēt, cik apjomīgas ir bijušas diskusijas un arī tās prezentācijas, ka sociālie partneri ir spējuši tiešām ļoti pilnvērtīgi iepazīties un saprast, kas ir paredzēts šajā te solidaritātes nodokļa likumā, piedāvāt savas alternatīvas un viņas izdiskutēt. Tā kā jautājums par to, kas ir sasteigts, ir arī, protams, jautājums par to, cik ilgā laikā parasti likumi... un kāda ir likumu jēga, kādā ietvarā, vai tas ir budžeta paketes jautājums, vai tas ir vienkāršs parasts politikas plāna realizēšana... tātad likumdošanas process ir ļoti dažāds atkarībā no temata, ietvara un tā tālāk. Priekš budžeta paketes es domāju, ka šis te likums ir bijis pietiekami ilgi Saeimā un pietiekami plaši izdiskutēts.

A. Leškoviča.

Par diskusijām. Kāpēc tad piedāvātie varianti jums likās nesamērīgi un nepieejami, bet šobrīd, ar 2011. gadu, viņi pēkšņi ir kļuvuši par pieņemamiem un labiem?

I. Tralmaka.

Es gribētu teikt, ka šie te piedāvātie risinājumi, ko es jau pirms tam nosaucu, nav tādi paši, kā šobrīd reformā. Reforma atstāj solidaritātes nodokli un pārstrukturē viņu. Tā nav griestu atcelšana piedāvātā, tas nav IN, jo iedzīvotāju ienākumu nodoklis nonāk pamatbudžetā un attiecīgi tiek sadalīts 80 pret 20 pret budžetiem. Viņš ir pārstrukturēts, optimizēts, bet tie nav tie paši priekšlikumi, kas izskanēja 2015. gada budžeta pieņemšanas procesā. Tie ir savādāki.

A. Leškoviča.

Vēl ir jautājumi. Saistībā ar tiesneša Laviņa uzdotajiem jautājumiem par pašnodarbinātajiem. Jūs savā pielikumā atbilžu rakstā un arī tātad lūgumā esat spējuši detalizēti pateikt par katru solidaritātes nodokļu maksātāju: cik bija solidaritātes nodokļa maksātāju konkrētajā gadā, cik no viņiem ir apdrošināti visiem veidiem, tātad kuri ir pensionāri un kuri saņem speciālo pensiju. Bet šajos ciparos nav neviena skaitļa... atsaucēs uz pašnodarbinātajiem. Vai tas neliecina par to, ka jums nav datu par to, ka kaut viens pašnodarbinātais maksātu solidaritātes nodokli.

I. Tralmaka.

Nē. Dati ir, bet viņi nemaksā. Arī cietumnieki nemaksā, kas ir tabulā. Bet, kā jau es teicu pirms tam, pašnodarbinātie ir ļoti specifiska grupa, viņi nodarbina paši sevi, viņiem ir attaisnoto izdevumu režīms, viņi izvēlas savu sociālo iemaksu objektu. Tas nāk ar privilēģijām, bet tas nāk ar riskiem. Un valsts ir, protams, noteikusi to, ka sociālās iemaksas, to jau minēju, atbildot uz tiesnešu jautājumiem, ka sociālās iemaksas ir prioritāras, jo tādā veidā valsts nodrošina to vai palīdz... pareizāk sakot, pašiem cilvēkiem ar savu indeksācijas un visu pārējo mehānismu, protams, piedaloties šajā shēmā, nodrošināt savu nākotni, lai nav tā, ka ir jāsaņem minimālais ienākums. Pašnodarbinātie izvēlas to nedarīt, un tas nav... likums katrā ziņā rada apstākļus un mudina to darīt. Bet, kā jau es teicu, efektīvizējot un pārdalot šo te un veidojot jaunu nodokļu sistēmu reformas ietvaros, protams, ka tas tiek atrisināts ar 31 procentu iedzīvotāju ienākumu nodokli, tas, kas netiek samaksāts solidaritātes nodoklī. Un iemaksās vispirms tas tiks maksāts kā iedzīvotāju ienākumu nodoklis. Tā kā es domāju, ka ar to problēma tiks atrisināta.

A. Leškoviča.

Jūs vairākas reizes pēc būtības minējāt, ka tā atšķirīgā likme ir piemērojama vien nedaudziem solidaritātes nodokļa maksātājiem, kas pēc mūsu aprēķiniem veido vairāk nekā 5 procentus. Sakiet, kāpēc... kad bija jālemj par solidaritātes nodokļa pieņemšanu un piemērošanu 5 procentiem strādājošo, tie 5 procenti strādājošie jums likās pietiekoši liels cipars, savukārt tagad 5 procenti no solidaritātes nodokļa maksātājiem jums šķiet, ka ir nesamērīgi maz. Kāpēc tāda nekonsekvence?

I. Tralmaka.

Es nesapratu. 5 procenti salīdzinājumā... Vai jūs vēlreiz varētu atkārtot?

A. Leškoviča.

Pēc anotācijas solidaritātes nodokļa maksātāji kopā veido vidēji pat nepilnus 5 procentus no visiem strādājošajiem. Tad mans jautājums par to, kāpēc tad, kad bija jāpieņem solidaritātes nodoklis, 5 procenti likās pietiekoši daudz. Savukārt tad, kad mēs runājam par atšķirīgām likmēm, jūs tagad 5 procentus jeb tie daži pensionāri un personas ar atšķirīgām likmēm, tas ir kaut kas mazs. Kāpēc tāda nekonsekvence?

I. Tralmaka.

Jā, es sapratu jautājumu. Ja mēs runājam par 5 procentiem no solidaritātes nodokļa maksātājiem, tad 2016. gadā mēs runājām par 215 pensionāriem un izdienas pensiju vai speciālās valsts pensijas saņēmējiem — tie bija 36. Ja mēs runājam par nepilnu 2017., kas ir tikai līdz jūnijam, kur mums ir pieejami dati, tie ir 40 pensionāri un izdienas pensijas vai speciālās valsts pensijas saņēmēji — tie ir 4.

Ja mēs runājam par 5 procentiem no sabiedrības augšslāņa, tad ienākumi, kas ir sabiedrības augšējā slānī, ir procentuāli daudz lielāki. Protams, ka tā līnija ir novilta tur, kur beidzas sociālo obligāto iemaksu griesti. Un šie te 5 procenti tad ir tie, kas ir top 5 procenti, kam ir vislielākie ienākumi. Protams, ka tas... tas nav tas salīdzinājums... mēs varētu arī paņemt augšējos desmit, bet regresivitātes līnija sākas tur, pie tiem 5 procentiem. Tā arī ir tā izvēle, kāpēc valsts ir izvēlējusies tur. Tie varētu būt 5 vai 6 procenti, bet tas netiek rēķināts pēc 5 vai 6 procentiem, tas tiek rēķināts no regresivitātes līnijas uz leju, kur likmes regresivitāte sākās un protams, ka tur tā izvēle ir pilnīgi pamatota — 5 procenti. Šeit tas ir ļoti mazs skaits, bez tam arī ar reformām arī šis aspekts ar reformu tiek atrisināts tādēļ, ka viss, kas netiek samaksāts solidaritātes nodoklī, tiek samaksāts iedzīvotāju ienākumu nodoklī.

S. Osipova.

Atvainojiet, jums vēl daudz jautājumu būs?

A. Leškoviča.

Daži.

S. Osipova.

Daži. Labi. Paldies

A. Leškoviča.

Vai jūs, kad pieņēmt likumu, izvērtējat to, ka piesaiste valsts sociālās apdrošināšanas sistēmai varētu radīt zināmus pārpratumus no vienkāršu nodokļu maksātāju skatupunkta?

I. Tralmaka.

Likumdevējs, pieņemot likumu, protams, ir... Likumdevējs zina, kādu likumu viņš pieņem. Tika izvērtēti visi iebildumi, kas tika minēti sēdēs. Nebija celti iebildumi par to, ka kāds nesaprastu, vai tās ir sociālās iemaksas vai ka tās nav sociālās iemaksas. Ir skaidrs, kur viņas aiziet, ir skaidrs, kāpēc valstī ir noteikti sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu griesti. Ir pietiekami daudz judikatūras no Satversmes tiesas, kāpēc šādi griesti ir vajadzīgi. Jautājums par to, vai tās ir sociālās iemaksas, tas nebija tas galvenais. Jautājums bija par to, vai būtu iespējamās alternatīvas tam, varbūt citādi veidi. Tiesību politiskie risinājumi bija ļoti daudz, un viņi tika apspriesti.

A. Leškoviča.

Laikam man būtu viss.

K. Strazds.

Atvainojiet, man būs viens jautājums.

Jūs salīdzinājat solidaritātes nodokli savas uzstāšanās laikā ar dabas resursu nodokli. Man ir jautājums. Ja šis salīdzinājums ir pareizs, vai tiešām ir tā, ka dabas resursu nodokļa likmes par identiskiem produktiem atšķiras, piemēram, uzņēmumam, kurš ir 5 gadus vecs vai 10 gadus vecs, vai, piemēram, uzņēmumam, kurš ir mikrouzņēmuma nodokļa maksātājs vai parastā uzņēmuma maksātājs.

I. Tralmaka.

Pirmkārt, es salīdzinājumu šo te nodokli tikai tajā aspektā, ka arī Dabas resursu nodokļa likuma... es teikšu, ka 2. pants, bet es varētu arī kļūdīties... Bet tur

nodoklim ir mērķis, kādēļ viņu iekasē. Tas varētu būt 3. pants... Un tādā veidā es, atbildot uz jautājumiem, mēģināju salīdzināt šos nodokļus arī tādā veidā, ka arī dabas resursu nodoklim ir mērķis, bet viņš tāpat kā solidaritātes nodoklis tiek iemaksāts valsts pamatbudžetā un neaiziet mērķēti vides projektiem, bet, kā Satversmes tiesa arī noteica attiecīgajā spriedumā, viņš var tikt izmantots vides aizsardzības pasākumiem. Un līdz ar to es to salīdzināju šādā aspektā.

Runājot par dažādiem uzņēmumiem un par viņu vecumiem, un tā tālāk... un par to, cik viņi ilgi darbojas, tas nav tas galvenais, pēc kā vajadzētu veidot nodokļu sistēmu. Daudzās valstīs valstu konstitūcijās ir ierakstīts vai nu tiešā veidā progresivitātes princips vai arī princips, ka katrs nodokļu maksātājs maksā nodokļus atbilstoši savām finansiālajām iespējām. Ja uzņēmums vai privātpersona, tam nav nozīmes, viņi abi ir nodokļu maksātāji, viņiem ir tāda peļņa, kas ļauj maksāt lielāku nodokli, tad tas ir tas princips, progresivitātes princips un princips maksāt atbilstoši savām spējām. Taisnīgums prasa, lai gan uzņēmumi ar lielāku peļņu, gan privātpersonas ar lielāku peļņu maksātu progresīvu lielāku nodokli.

Tā ir atbilde uz jūsu jautājumu. Nav svarīgi, cik ilgi darbojas šis uzņēmums. Šis uzņēmums var būt vakar nodibināts, bet ar peļņu tādu, ka viņš var maksāt daudz lielāku likmi.

S. Osipova.

Paldies. Viss, ja? Paldies, pušu viedokļi, informācija, fakti, argumenti... tiesa ir noskaidrojusi. Tiesa ir uzklaustījusi.

Mums būtu jāvirzās tālāk pie pieaicināto personu uzklaustīšanas. Tiesa ļoti optimistiski bija iecerējusi šodien trīs pieaicinātās personas vēl uzklaustīt. Taču, tā kā tiesa šodien strādā tikai līdz pulksten 16.00, tad mēs nepagūsim iecerēto plānu izdarīt.

Šobrīd mums ir jāapspiež un jāvienojas par pieaicināto personu uzklaustīšanas kārtību tiesas sēdēs.

Tāpat ir ierosinājums no tiesas puses Finanšu ministriju uzklaustīt kā pirmo, pēc tam Labklājības ministriju, pēc tam Tieslietu ministriju, pēc tam pieaicinātā persona Jānis Reirs, pēc tam pieaicinātā persona Dana Reizniece-Ozola, pēc tam Kārlis Šadurskis, pēc tam Valsts prezidenta Kancelejas pārstāvis, pēc tam Latvijas Bankas pārstāvis, pēc tam tiesībsarga pārstāvis, pēc tam Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības pārstāvis un pēc tam eksperts profesors Jānis Lazdiņš. Vai tiesneši piekrīt šādam izkārtojumam? Piekrīt. Paldies.

Ko saka pieteikuma iesniedzēju pārstāvji? Saeimas pārstāvji? Paldies.

Šobrīd mēs aicinām Finanšu ministrijas pārstāvi Dainu Robežnieci. Lūdzu! Vārds jums. Izklāstiet īsi un kodolīgi būtiskāko un pēc tam mēs centīsimies no jums maksimāli precīzi visu noskaidrot, ko jūs nebūsiat minējusi.

Lūdzu!

D. Robežniece.

Jā. Labdien!

Nu principā ļoti daudzas lietas jau ir pateiktas par solidaritātes nodokļa ieviešanu... argumenti gan "par", gan "pret".

Es gribētu sākt ar to, ka, ja mēs skatāmies uz nodokļu politiku, tad tomēr šobrīd nav tāda vispasaules regulējuma, kaut kāda tiesiskā ietvara, kas noteiktu, kādus nodokļu valstī ieviest un no kādām personām viņus iekasēt. Tā kā šajā ziņā nodokļu politika ir valsts nacionālā politika. Protams, ir arī izņēmumi mums kā Eiropas Savienības dalībvalstij, bet tas ir saistīts ar iekšējā tirgus funkcionēšanu, kur ir nodokļi, kas ietekmē preču brīvu kustību un arī pakalpojumu brīvu kustību, ir īpaša uzmanība pievērsta no Eiropas Savienības puses un šeit ir arī gan regulas, kas ir tieši piemētas attiecībā uz muitas nodokļiem, gan arī direktīvas, kā pievienotās vērtības nodokļa direktīva un arī direktīvas, kas akcīzes nodokli regulē, kas nosaka šo nodokļu visus elementus faktiski. Valstij gan joprojām paliek iespēja šo nodokļu ziņā, kā ir arī savas izvēles normas ieviest vai neieviest. Ir arī dažas direktīvas, kas attiecas uz tiešajiem nodokļiem, bet tās pamatā attiecas uz šīm pārrobežu situācijām.

Taču runājot par solidaritātes nodokļa ieviešanu, es pat vairs negribētu atkārtoties un vērtēt, vai tas ir iedzīvotāju ienākumu nodoklis vai kaut kādas slēptas iedzīvotāju sociālās apdrošināšanas iemaksas... Piekrītot Saeimas pārstāvju izteiktajam viedoklim, mēs arī uzskatām, ka tas ir specifisks ienākumu nodoklis, jo nodokļu objekts, nodokļu bāze ir ienākumi, ko gūst fiziska persona, būdama darba ņēmējs vai būdama pašnodarbināta persona, jo principā tātad arī pašnodarbināta persona ir nodarbināta persona, neatkarīgi no tā, ka viņai nav atsevišķs cits darba devējs, bet viņa pati spēlē arī darba devēja lomu, tādēļ arī šis ienākums, ko gūst abas personu grupas, uz tām attiecas solidaritātes nodoklis.

Un solidaritātes nodoklis tika ieviests kā viens no ienākumu nevienlīdzības mazināšanas pasākumiem un regresivitātes novēršanai attiecībā uz nodokļiem, kas maksājami fiziskajām personām, kas ir nodarbinātas. Reizē ar solidaritātes nodokli tika ieviests arī diferencētais neapliekamais minimums, bija arī pasākums, kas saistījās ar minimālas mēnešalgas palielināšanu. Tā ka šinī kopējā ietvarā skatot un zinot, ka šobrīd jau ir notikušas izmaiņas attiecībā uz solidaritātes nodokli, kam jāstājas spēkā nākamgad, mēs varam uzskatīt, ka tas bija viens no pirmajiem soļiem šinī virzienā, lai mazinātu ienākumu nevienlīdzību un nodrošinātu zināma veida vismaz, ja ne progresivitāti, tad novērstu regresivitāti, kas pastāvēja tanī brīdī... kas radās tanī brīdī, kad tika atcelti sociālās apdrošināšanas iemaksu griesti. Sociālās apdrošināšanas iemaksu griesti tika atjaunoti... viņi bija atcelti tanī laikā, kad bija

iestājusies krīze un no 2009. gada griesti netika piemēroti un tika no jauna 2014. gadā ieviesti.

Vēl es gribētu pievērsties jautājumam par to, vai... runājot par to aspektu, vai solidaritātes nodokli tomēr nevarētu uzskatīt par slēptām sociālās apdrošināšanas iemaksām un vai sasaiste ar iekasēšanas mehānismu, kāds ir nodrošināts un kāds tiek piemērots attiecībā uz sociālās apdrošināšanas iemaksām, rada konsekvenci, ka mēs varētu uzskatīt, ka tās ir slēptas sociālās apdrošināšanas iemaksas. Šeit, man liekas, ir svarīgi tas, ka, ja mēs skatāmies uz sociālo apdrošināšanu, tad tā nav visa sociālā nodrošinājuma sistēma... sociālās drošības sistēma, kas ir garantēta ar Satversmes 109. pantu. Sociālais nodrošinājums mums... Satversme nav radīta šodien, šajā laikā, bet gan pirms zināma laika, varbūt arī terminoloģija tiek lietota savādāka. Šobrīdējā izpratnē sociālais nodrošinājums ir ne tikai sociālā apdrošināšana, bet arī sociālā palīdzība, kopējā sociālā nodrošinājuma sistēma, ko valsts nodrošina savas valsts iedzīvotājiem. Un arī ne tikai savas valsts iedzīvotājiem, bet arī nerezidentiem, ja viņi valstī uzturas pietiekami ilgi un iegūst tādas tiesības.

Attiecībā... tāpat tas ir skaidri noreglamentēts likumā par sociālo drošību, kas šo sociālās drošības sistēmu Latvijas valstī definē un šeit ir arī noteiks, ka to daļu, kas attiecas uz sociālo apdrošināšanu, nosaka speciālie likumi, tādi likumi ir vairāki un sociālās apdrošināšanas sistēmas tā daļa ir saistīta ar iespējām saņemt pakalpojumus saistībā ar veiktajām iemaksām. Citos gadījumos šāda veida sasaistes nepastāv un arī solidaritātes nodoklis šāda veida sasaisti neparedz. Tādēļ mūsu ieskatā, Finanšu ministrijas ieskatā, šis iekasēšanas mehānisms nenosaka nodokļa būtību un nerada arī tādas konsekvences, lai mēs varētu uzskatīt, ka tās ir slēptas vai arī atklātas sociālās apdrošināšanas iemaksas.

Vēl es gribētu pieskarties jautājumam par to, vai solidaritātes nodokļa ieviešana radīja kādas problēmas attiecībā uz nodokļa likuma pieņemšanas laikā izskanējušiem argumentiem, ka tiks radīti tik nelabvēlīgi apstākļi darba ņēmējiem, ka augstas kvalifikācijas darbinieki vairs nesaņems pienācīgu atalgojumu un līdz ar to solidaritātes nodokļa maksātāju kategorija praktiski izzudīs. Nu, jau tika minēta statistika, kas liecina par to, ka nodokļa maksātāju skaits nav ne tikai samazinājies kopumā, bet arī palielinās katru gadu, neskatoties uz to, ka... Šeit ir jāatzīmē, ka 2015. gadā, kad tika spriests par nodokļa ieviešanu, bija noteikti sociālās apdrošināšanas iemaksu griesti 48 600, tādi paši griesti saglabājās arī 2016. gadā, bet 2017. gadā sociālās apdrošināšanas iemaksu griesti ir paaugstināti līdz 52 400 un, neskatoties uz to, šībrīža dati rāda, ka nodokļu maksātāju skaits turpina attiecīgi pret iepriekšējo periodu palielināties. Kopā 2016. gadā bija 5933 solidaritātes nodokļa maksātāji. Mēs esam veikuši analīzi, Ieņēmumu dienests to ir izdarījis Finanšu ministrijas uzdevumā, lai izvērtētu, vai tie potenciālie nodokļu maksātāji, kas atbilda solidaritātes nodokļa maksātāju kritērijiem 2015. gadā, ir arī palikuši šādā pašā statusā

2016. gadā. Jāatzīst, ka jā, tiešām, viena daļa nodokļa maksātāju gan ir samazinājuši savus ienākumus vai arī viņu darba devēji ir samazinājuši ienākumus, kas viņiem tika izmaksāti, vai arī viena daļa pilnīgi vairs nav saņēmuši ienākumus. Nu... secinājumus šeit var izdarīt dažādus, vai nu šīs fiziskās personas ir bijušas tādas, kuras varēja mainīt viegli savu statusu no darba ņēmēja uz citu statusu... nu, procentuāli tas bija 38 procenti. Diezgan tāds... Jā, šis varbūt bija viens no iemesliem, kāpēc sākotnēji, pirms šo likuma grozījumu pieņemšanas tika lemts un domāts par to, ka solidaritātes nodoklis būtu jāatceļ... Kā jūs zināt, bija arī... tika apspriests un arī nodokļa pamatnostādņēs paredzēts, ka nodoklis tiks atcelts, bet, turpinot diskusijas ar sociālajiem partneriem un saistībā ar to, ka nepieciešamība nodrošināt tiešām no fiskālā viedokļa ieņēmumus, kas ļautu arī veselības apdrošināšanu ieviest vai arī nodrošināt veselības aprūpes pakalpojumu finansēšanu labākā apmērā kā tas ir šobrīd, no šīs idejas atteicās un, neskatoties uz to, ka šādi dati bija, kas liecināja par to, ka tomēr ir tendence nodokļu maksātāju skaitam mazināties tiem, kas par tādiem ir kļuvuši, tika pieņemts cits risinājums, par ko jau šeit tika runāts. Un es gribētu teikt, ka šī pārstrukturēšana un nodokļu ieņēmumu izmantošana citiem mērķiem zināmā mērā ir saistīta arī ar šiem datiem, kas arī ir mūsu rīcībā, lai vērtētu, kāda ir nodokļu maksātāju uzvedība saistībā ar to, ka viņiem šāds pienākums ir uzlikts.

Gribētu vēl vērst uzmanību uz to, ka šeit ir kaut kāda acīmredzami mistiska aritmētika, jo nodokļu maksātāju skaits 5933 ir apmēram 0,7 procenti no kopējā nodarbināto skaita. Tas nav 5 procenti, kā šeit izskanēja.

Savukārt tās personas, kas ir... kurām netika piemērota likme saistībā ar to, ka tās nav pakļautas visiem sociālās apdrošināšanas veidiem, kas atšķiras no vispārējās likmes, jā, to personu īpatsvars kopējā maksātāju skaitā ir apmēram 5 procenti, bet šobrīd vēl nav galīgie dati. 2016. gadā bija mazāks par 5 procentiem. Iespējams, ka tāpat arī būs līdz 2017. gada beigām.

Pēdējā lieta, par ko es gribētu vērst uzmanību. Tēze par to, ka likums ir neskaidrs. Saeimas pārstāvji jau minēja, un arī es gribētu šim jautājumam pievērsties, jo faktiski likuma normas ļoti skaidri un nepārprotami nosaka gan to, kas ir nodokļa objekts, gan taksācijas periodu, gan nodokļa likmi, gan atsauci uz citu likumu... bet, kā jau tika noskaidrots, tas gan ir saistīts ar to, ka tiek piemērots sociālās apdrošināšanas iemaksu administrēšanas mehānisms, gan arī nodokļa maksātāji ir noteikti skaidri un nepārprotami, nodokļa maksāšanas kārtība. No tā izriet arī dokumenti, kādi ir jāiesniedz nodokļa maksātājiem un viņu darba devējiem, nodokļa maksāšanas termiņi izriet no likuma, kas arī nosaka nodokļa administrēšanas kārtību un arī cita starpā likumā ir pants par nodokļa apmēra precizēšanas nosacījumiem, kas ļoti principā sakrīt ar sociālās apdrošināšanas iemaksu precizēšanas nosacījumiem, bet pret kuru normu nav celta sūdzība un līdz ar to jāpieņem, ka šie nosacījumi acīmredzot sūdzības iesniedzējiem likušies pieņemami.

Gribētu teikt, ka ņemot vērā, ka likums šīs visas lietas ir noregulējis pietiekami skaidri un nepārprotami, tad mūsu ieskatā nevarētu runāt par neskaidru likumu, jo viņš ir tāds, ka nodokļu maksātājam, tādām vidējam nodokļu maksātājam, kas neaizdomājas par nodokļu politikas visiem tiem aspektiem, neskaidrībām nevajadzētu rasties, jo arī vēstules, ko Finanšu ministrija saņēma pēc likuma ieviešanas spēkā stāšanās brīža bija tikai un vienīgi saistītas ar dažādiem šiem tiesību politikas aspektiem, nevis ar nodokļu piemērošanas jautājumiem saistīti.

Paldies.

S. Osipova.

Paldies jums. Kolēģi tiesneši. Tiesnese Ziemeļe.

I. Ziemeļe.

Man būs kādi trīs, četri jautājumi. Tieši runājot par šo, kur jūs arī apstājāties... tāpat likuma skaidrība un neskaidrība. Jūs paskaidrojāt, ka solidaritātes nodoklis pēc savas būtības un es citēju... "ir specifisks ienākuma nodoklis". Tā jūs viņu definējāt.

D. Robežniece.

Jā.

I. Ziemeļe.

Nu, lūk. Tāpat jautājums ir par to saistībā ar konkrētajām apstrīdētajām normām... Ja šis ir specifisks ienākumu nodoklis, kāpēc jūs izraudzījāties to saistīt ar valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām? Kāpēc tieši tāds atskaites punkts?

D. Robežniece.

Runa ir, pirmkārt... Tas ir saistīts ar to, ka solidaritātes nodokļa objekts kā diskusijās, kas bija pirms valdības lēmuma, kas tika pieņemts sēdē, kas šeit daudzkārt jau bijis datums nosaukts, izkristalizējās, ka nodokļu regresivitātes novēršanas nolūkos, kas ir arī jums iesniegtajā Finanšu ministrijas skaidrojumā redzams... ļoti laba tabuliņa par šo, ka ir nepieciešams taisnīgums... Un nodokļu maksātāju taisnīguma vārdā uzlikt nodokli tieši tai ienākumu daļai, kas pēc sociālo iemaksu griestu atcelšanas ir... vairs netiek apliekta ar nodokli. Principā iedzīvotāju ienākuma nodoklis, protams, tiek piemērots, bet tā kā iedzīvotāju ienākumu nodokļa likums bija tikai 23 procenti, tad... ka šai ienākumu daļai būtu piemērojams nodoklis... un līdz ar to, ja mēs, apstājoties pie tā, kādā veidā būtu.. kāds būtu visefektīgākais veids, kā šo nodokli iekasēt, tad tas šķita loģiski un pašsaprotami, ka tiek sasaistīts iekasēšanas mehānisms ar to veidu, kā tiek iekasētas sociālās apdrošināšanas iemaksas.

I. Ziemele.

Proti... tātad tie 23 procenti iedzīvotāju ienākuma nodoklis... to jūs izdomājāt, ka to tā kā nevajadzētu tajā brīdī aiztik... bet izdomāt kaut ko jaunu kā solidaritātes nodokli. Nu, to likmi... tieši tie 23 procenti...

D. Robežniece.

Vērtējot, kāds bija iedzīvotāju ienākuma nodokļa slogs fiziskām personām, tas skaidri un nepārprotami rādīja, ka, pārsniedzot sliekšni, tas ir, mēnesī 4500 pie gada griestiem 48 600 sākas nodokļa kritums un salīdzinot ar ļoti zemu apmaksātiem iedzīvotājiem, kas ir vairāk kā 40 procenti, šis nodokļa slogs šīm grupām pie 10 tūkstošiem ienākuma bija jau vairs tikai 32 procentiem. Tātad nodokļu slogs... un līdz ar to, lai šo netaisnību mazinātu un lai izlīdzinātu neieviešot vēl progresivitāti, bet, lai izlīdzinātu nodokļu maksājumu slogu, tajā virzienā arī bija šis darbs.

I. Ziemele.

Bet sakiet, lūdzu... Tātad neieviešot tajā brīdī šo progresivitāti.. Tad man ir jautājums par tiem alternatīvajiem līdzekļiem uzreiz atbilstoši mūsu metodoloģijai. Tieši strādājot pie idejas par solidaritātes nodokli... kādus citus alternatīvus risinājumus, lai sasniegtu šo taisnīguma mērķi, jūs apspriedāt?

D. Robežniece.

Nu, viens no risinājumiem bija iedzīvotāju ienākuma nodokļa progresīvās likmes ieviešana, bet solidaritātes nodokļa ieviešanas rezultātā bija sagaidāmie prognozētie ieņēmumi drusku vairāk par 40 miljoniem. Lai nodrošinātu šādu pašu ieņēmumu līmeni, ieviešot iedzīvotāju ienākumu nodokļa progresīvo likmi, tātad pārliedot visu nodokļu maksājumu tikai uz darba ņēmēja ienākumu, jo to daļu, ko darba devējs piemaksā klāt no savas puses, tad nodokļu likmēm būtu bijis jābūt 55 procenti. Tas likās nesamērīgi.

Tās diskusijas, kas tajā laikā bija arī Saeimā, kad par to tika runāts, bet kas arī publiskajā telpā pietiekami daudz bija par pievienotās vērtības nodokļa likmes pacelšanu. Nu, faktiski, protams, pievienotās vērtības nodokļa likmi var pacelt, lai arī tas ir nodoklis, ko regulē Eiropas Savienības direktīva, maksimālā likme nav noteikta. Nu, kaut kādai saprātīgai pieejai...

I. Ziemele.

Ekonomika to mazliet arī... pasaka priekšā.

D. Robežniece.

21 procents ir... Bet vienu vai divus procentus pieliekot klāt... jā.. ieņēmumu fiskālā ziņā ir iespējams sasniegt pat labāku rezultātu nekā ieviešot solidaritātes nodokli, tomēr tas nozīmētu, ka mēs uzliktu papildus slogu tieši tām iedzīvotāju grupām, kam jau šobrīd ir lielākais nodokļu slogs, jo zemu apmaksāto iedzīvotāju kategorijas viņas tāpat, lai nopirktu tām nepieciešamās preces un pakalpojumus, dabūtu maksāt vairāk, kamēr iedzīvotāji, kuru ienākumi ir salīdzinoši maz aplikti, būt ar tādu pašu nodokļu pieaugumu attiecībā uz netiešajiem nodokļiem, bet viņu... šinī gadījumā tas, ko viņi maksātu nodokļus, noteikti būtu daudz mazāks un mazāk jūtams, jo tieši pirmās nepieciešamības preces ir nepieciešamas... Protams, var dažādas kvalitātes preces izvēlēties, bet nu jebkurā gadījumā viņas nav vajadzīgas tādā daudzumā, lai iztērētu visu to papildus lielāko ienākumu daļu, kas ir cilvēka rīcībā, ņemot vērā viņa ienākumu līmeni. Tādēļ... nu šis piedāvājums solidaritātes nodokļa ieviešanas ziņā likās daudz samērīgāks un taisnīgāks nekā uzlikt nodokli visiem, sadalot tos gan uz nabadzīgākajiem iedzīvotājiem, gan turīgākajiem.

I. Ziemele.

Varbūt par pēdējo es precizēju, vai es pareizi sapratu... Par to diskusiju, kas jums notika un jūs paskaidrojāt... Sakāt, lūdzu, jūs veicāt arī konkrētus tādus aprēķinus. Jūs pieminējāt 40 miljonus un ka tas būtu bijis nepietiekami valsts budžetam un jums bija kaut kāda konkrēta summa, kuru jums tiešām vajadzēja atrast?

D. Robežniece,

Nu tas ir budžeta veidošanas process, par ko arī Saeimas pārstāvji runāja, kur, vērtējot nepieciešamību pēc papildus resursiem, tika izvērtētas dažādas iespējas, jo solidaritātes nodoklis nebija vienīgais, kas tika ieviests, bet bija arī citi ieņēmumus palielinoši pasākumi. Bet šos visus kompleksos pasākumus saliekot kopā, tādu daļu, kādu nodrošināt varēja solidaritātes nodokļa ieviešana, nevarēja nodrošināt ar citiem ieņēmumus palielinošiem pasākumiem.

S. Osipova.

Tiesnesis Laviņš.

A. Laviņš.

Terminoloģijas precīza lietošana veicina labu un sekmīgu komunikāciju, tāpēc mans pirmais jautājums būs par terminu precīzu lietošanu. Vai iedzīvotāju ienākuma nodoklis un sociālās apdrošināšanas iemaksas VARAM un Finanšu ministrija uzskata par darbaspēka nodokli?

D. Robežniece.

Jā, jo viņi tiek uzlikti darbaspēkam. Bet, kā jau es sākumā minēju, darbaspēks ir gan tas, ko nodarbina darba devējs, kas ir gan atsevišķa persona, gan arī pašnodarbināta persona, kas pati sevi nodarbina. Un šeit, protams, vēl ir jāņem vērā, ka šinī gadījumā, pašnodarbinātas personas gadījumā, mēs parasti nerunājam par darbaspēka nodokļiem, jo mums ir šī kategorija "pašnodarbinātie". Pašnodarbinātie... bet, skatoties no sociālās apdrošināšanas iemaksu aspekta, ir jāatceras, ka pašnodarbinātā persona maksā gan to darba ņēmēja daļu, gan arī to darba devēja daļu. Tā kā viņu kopējā nodokļu likme ir jāsamaksā viņiem pašiem no saviem ieņēmumiem un nav atsevišķa darba devēja, kas varētu piemaksāt to daļu, kas attiecas uz darba devēju.

A. Laviņš.

Vai no jūsu teiktā es pareizi saprotu, ka šajā darbaspēka nodokļu grozā šobrīd Latvijā pastāv trīs nodokļi: iedzīvotāju ienākuma nodoklis, sociālās apdrošināšanas iemaksas un solidaritātes nodoklis. Vai jūs tomēr šos solidaritātes nodokli mēģināt iekvalificēt vai kaut kādā veidā ieraksturot pie iedzīvotāju ienākumu nodokļa? Vai tomēr tie ir trīs autonomi, šajā grozā ietilpstoši, nodokļi?

D. Robežniece.

Varbūt es atkāpšos mazliet, lai atbildētu uz šo jautājumu. Iedzīvotāju ienākuma nodoklis Latvijā atšķirībā no daudzām citām valstīm, kur iedzīvotāju ienākumu nodoklis tiek maksāts par noteiktu ienākuma veidu. Ir kapitāla ienākumu nodokļi atsevišķi... un citas lietas. Latvijā iedzīvotāju ienākumu nodoklis ir komplekss nodoklis, tajā skaitā, kā jūs zināt noteikti, ir algas nodoklis, kas tiek maksāts katru mēnesi un ko ietur un budžetā iemaksā darba devējs. Tātad tas ir darbaspēka nodoklis, bet ne visā daļā... ne viss iedzīvotāju ienākumu nodoklis ir darbaspēka nodoklis tajā ziņā, ka, teiksim, ir procentu ienākumu nodoklis, kas no procentu ienākumiem vai no dividendēm tiek maksāts... tā nav darbaspēka nodokļa daļa.

A. Laviņš.

Un Finanšu ministrija... tātad precizēsim... šo solidaritātes nodokli redz darbaspēka nodokļu grozā kā atsevišķu nodevu?

D. Robežniece.

Jā. Viņš tur pastāv. Viņš nav izņēmums.

A. Laviņš.

Tāpēc, ka te notiek diezgan lielas diskusijas, ka tas ir slēpts... iespējams, es nesaku, ka tas tā ir, bet izskan, ka tas it kā esot slēpts sociālās apdrošināšanas iemaksas veidā veidots nodoklis un no tā izrietošās sekas. Labi.

Mans nākamais jautājums ir par to, vai Finanšu ministrija, virzot ideju par solidaritātes nodokļa ieviešanu, ir vērtējusi atbilstoši Satversmības tekstam... nevis tekstam, bet testam attiecībā uz tiesiskās vienlīdzības principa ievērošanu no šāda aspekta, ka šī solidaritātes nodokļa likmes atšķiras atkarībā no tā, vai darba ņēmējs ir apdrošināts visiem vai ne visiem sociālās apdrošināšanas veidiem. Kā jau dzirdējām, pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka šeit ir atšķirīga attieksme. Vieni maksā... piemēra pēc minēšu... 20,59 darba devēja daļu, darba ņēmēja daļa ir 10,50 procenti tad, ja ir visiem sociālās apdrošināšanas veidiem. Un ja ir vecuma pensija, tur ir 19,90 darba devēja daļa un apmēram 9... precīzi tagad nepateikšu... ir darba ņēmēja daļa. Mani interesē, vai Finanšu ministrija, ieviešot šo, ir vērtējusi šādas atšķirīgas attieksmes leģitīmo mērķi? Un kas tas ir? Un vai šādam leģitīmam mērķim...atvainojos, šādi atšķirīgai attieksmei Finanšu ministrija ir saskatījusi pietiekamu attaisnojāmību. Tas man šobrīd interesē.

D. Robežniece.

Jautājums ir par to, ko mēs uzskatām par vienādiem un salīdzināmiem apstākļiem. Nu... principā... vai mēs varam uzskatīt, ka tās personas, kuras ir apdrošinātas visiem sociālās apdrošināšanas veidiem, vai dažiem nav apdrošinātas, ir mazāka likme, ir attiecīgi vienādos un salīdzināmos apstākļos? Nu tāds, manuprāt, ir jautājums Finanšu ministrijas ieskatā. Mēs uzskatām, ka šī grupa atrodas citādos apstākļos, kura nav pakļauta visiem sociālās apdrošināšanas veidiem, jo ir faktori, kas nosaka, kāpēc viņa tāda nav. Un ar likumu ir objektīvi noteikta un tāpēc mūsu ieskatā šeit tā kā atšķirīga attieksme nepastāv. Mēs vērtējam to gan tad, kad gatavojām likumprojektu iesniegšanai, gan arī vēlāk, gatavojot dažādu viedokļus iesniegšanai...

A. Laviņš.

Tātad darba ņēmējs, kas atrodas pensijas vecumā, nebūtu salīdzināms ar darbaspējas vecumā esošu darba ņēmēju, kuri abi maksā solidaritātes nodokli. Tāds ir Finanšu ministrijas...?

D. Robežniece.

Jā, viņiem ir iespēja neatrasties darba tirgū. Viņa iespēja atrasties tirgū, tā ir viņa brīva izvēle, kāpēc viņš atrodas darba tirgū un piedāvā savus pakalpojumus. Darba ņēmējam, kas ir pensionārs, viņam ir darba ienākumu aizvietojošs ienākums

pensijas veidā pieejams, līdz ar to viņš nav tieši tādos pašos apstākļos, kā ir darbaspējas vecumā esošie nodokļu maksātāji.

A. Laviņš.

Un izdienas pensijas saņēmēji?

D. Robežniece.

Izdienas pensiju saņēmējiem... jā... viņiem arī ir iespējas izmantot dzīvot no tā ienākuma, kuru viņi saņem no izdienas pensijas. Viņi ir... Tādēļ mēs vērtējam, ka šīs grupas nav vienādos un salīdzināmos apstākļos. Nav vērtējamas kā tādas.

A. Laviņš.

Vai Finanšu ministrijai ir kādi aprēķini attiecībā uz to... provizoriski runāsim... un iespējams, jums ir kādi aprēķini...ja nāktos ieviest savādāku visiem vienādu solidaritātes nodokļa maksāšanas likmi, atšķirībā no šībrīža regulējuma, kā mēs dzirdējam, ka tas esot efektīvs, vienkāršs un neprasot lielus ieguldījumus no valsts, lai administrētu. Vai citādas sistēmas ieviešanai Finanšu ministrija ir veikusi kādus aprēķinus, cik tas varētu maksāt no valsts budžeta?

D. Robežniece.

Precīzu aprēķinu mums diemžēl nebija arī tanī brīdī, kad mēs strādājām pie šī likumprojekta. Bet varbūt vienkārši salīdzināšanai... kas šobrīd tiek sagaidīts no nodokļu maksātāja, un kas būtu viņam jādara, ja būtu cita administrēšanas sistēma, kas balstās uz nodokļu aprēķināšanu pašu nodokļu maksātāju nodoklī, ko veic pats nodokļu maksātājs, tātad nodokļu aprēķins... Šobrīd viņš mums ir...

Varbūt tā: kas ir šobrīd? Šobrīd ir viens dokuments, kas jāiesniedz Ieņēmumu dienestam, kurā ir ziņas par ienākumu, no kura sociālās apdrošināšanas iemaksas tiek maksātas, uzņēmējdarbības riska nodeva, solidaritātes nodoklis, iedzīvotāju ienākumu nodoklis, starp citu, viens dokuments un darba devējs to ir iesniedzis un līdz ar to viņa pienākumi ir beigušies. Protams, ir naudas plūsma, kas šā nodokļa pārskaitīšanai... un ieskaitīšanai budžetā. Ja mēs no šī atteiktos, tad mums būtu darba devējam, pašnodarbinātai personai deklarācijas forma atsevišķa, kas jāiesniedz, jāizpilda. Jautājums, vēl, vai tas ir katru mēnesi vai katru ceturksni, jo gada ietvaros tas pilnīgi noteikti būtu par maz, jo nodokļu ieviešanai, kā jūs esat noteikti jau nopratuši un kas ir loģiski, ir arī fiskālā puse, ir nepieciešams nodrošināt atbilstošu naudas plūsmu... Naudas plūsmas nodrošināšana šobrīd notiek tā, ka 3 mēnešus pēc maksāšanas termiņa tiek paveikts galīgais aprēķins, ko dara Sociālās apdrošināšanas aģentūra, un pārskaitīts valsts budžetā. Tad būtu šis atsevišķais aprēķins no visiem nodokļu maksātājiem — darba devējiem, darba ņēmējiem, pašnodarbinātām personām

atsevišķa deklarācija, atsevišķi nodokļu maksājumi, atsevišķa nodokļu informatīvā sistēma ieņēmumu dienestā, pēc tam datu nodošana... jebkurā gadījumā tās būtu visas administratīvās darbības, arī informācijas tehnoloģijas visas būtu jāpiemēro un jāizveido kā atsevišķam nodokļa maksātājam. Un tas parasti nozīmē pietiekami lielus izdevumus. Ja mēs varētu tā piemēra pēc paskatīties, ko ir iesnieguši sūdzības iesniedzēji. Informācija, kas ir izņemta no anotācijām. Piemēram, uzņēmuma ienākuma nodokļa jaunās sistēmas izstrāde — 231 tūkstošs šobrīd paredzēts. Iespējams, ka arī tie nemaz nav visi vēl izdevumi... tā kā vismaz kaut kādu vairāku simtu tūkstošu apmērā šīs visas lietas izmaksātu, turklāt būtu arī nodokļu maksātāju pusē jābūt izveidotam... ja viņi negribētu rakstīt un aizpildīt ar roku vienkārši excel tabulas veidā, bet gan sasaistīt ar savas grāmatvedības datiem, būtu jābūt arī programmatūras kaut kādiem uzlabojumiem. Tas viss maksātu gan vienai, gan otrai pusei un radītu mūsu ieskatā tomēr daudz lielākus izdevumus, kas diez vai gan ļautu vērtēt šī nodokļa iekasēšanu kā efektīvu. Vismaz sākotnēji. Nu pēc tam, kad jau būtu tikai uzturēšanas izdevumi, tad, protams, izdevumi samazinātos.

S. Osipova.

Tā, no tiesnešu puses vēl šodien mēs pagūstam vienu jautājumu, ja kāds tiesnesis vēlas uzdot...

Paldies. Mēs šodien diemžēl nepagūstam iztaujāt jūs pilnībā, jo pieteikuma iesniedzēju pārstāvji un Saeima noteikti vēl iegūs laiku apdomāties, kā izmantot jūsu plašās zināšanas un ko vēl noskaidrot publiskā procesā.

Šobrīd mēs pārtrauksim. Paldies, jums un mēs pārtrauksim tiesas sēdi līdz rītdienai, 6. septembrim pulksten 10.00, kad mēs turpināsim ar Finanšu ministrijas pārstāves Robežnieces kundze iztaujāšanu, un vispirms dosim... varbūt tiesneši vēl kādu jautājumu izdomās...

Paldies, šodien tiesas sēde tiek slēgta.

Stenogrammas izgatavotāja

Mārīte Ceļmalniece

Tiesas sēžu sekretāre

Marija Paula Pēce